

»GLAS« v vsako gorenjsko hišo!

LETO XVIII. — Številka 4.

Ustanovitelji: občinski odbori SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in RZŠ. — Izdaja časopisno pod kletje »Gorenjski tisk« — Glavni in odgovorni urednik SLAVKO BEZNIK

GLAS

KRANJ, sreda, 12. 1. 1966
Cena 40 par ali 40 starih dinarjev

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik
Od 1. januarja 1958 kot poltednik
Od 1. januarja 1960 trikrat tedensko
Od 1. januarja 1964 kot poltednik
in sicer ob sredo in soboto

GLASILO SOCIALISTICNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

NOVI IN STARI DINAR

Cepprav domala že pol leta slišimo o reformi našega denarja, nas je nemalokje te dni našel novi obračun čisto nepripravljene. Ze po trgovinah in drugih javnih lokalih so imeli težave. Ljudi kot potrošnike pravzaprav to še ne bega. Kvečjemu se norčujejo z novimi cenami s starimi dinarji v žepu. Bolj pa se je ponekod »zavozljalo« pri obračunavanju, pri blagajniški evidenci. Tako so prve dni šli razni akti z obračuni v starem dinarju celo na banko in drugam, kjer je napravilo veliko nepotrebnega dela.

Pobarali smo na kranjski pošti. Ljudje se težko privadijo, da bi na poštno nakaz-

nice in drugam napisali vsoto v novih dinarjih. Na primer, prišla je ženica, da bi poslala sinu k vojakom 2.000 dinarjev — seveda starih. Zaman se je uslužbenka trudila dopovedati ženi, da mora napisati novo položnico, kjer mora označiti »novi« dinar in navesti le 20 (!) dinarjev. Ženica je imela občutek, da

jo pravzaprav varajo, saj bo njen sin prejel tako samo 20 dinarjev.

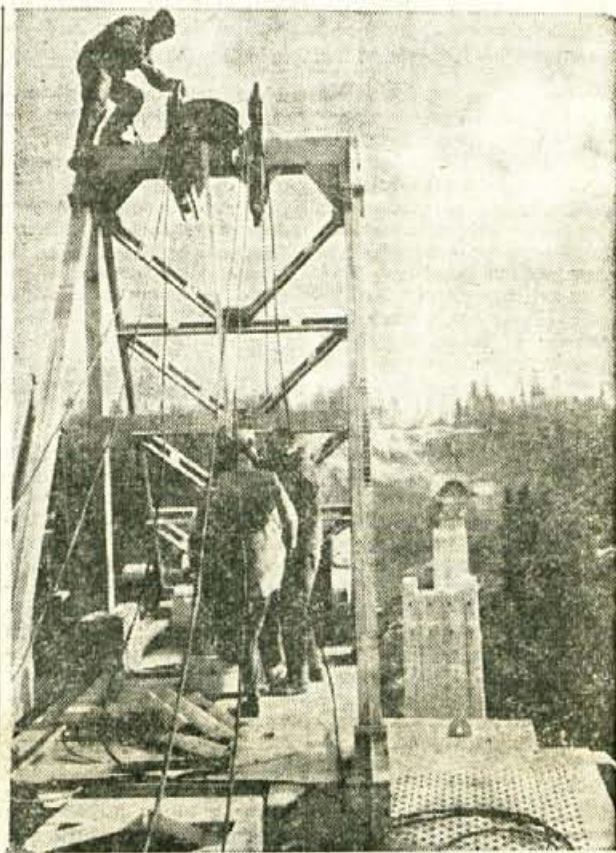
- Pri vsem tem velja ugotoviti, da je bilo premalo tehničnih in organizacijskih priprav, da bi pravčasno ljudi seznanili z vsemi podrobnostmi in spremembami, ki jih prinaša novi dinar. — K. M.

Pod prisilno upravo?

V petek (7. januarja) je svet za prosveto in kulturo občine Jesenice razpravljalo o stanju v gledališču »Tone Cufar«. V lanskem drugem polletju nastala situacija

namreč kaže, da v gledališču nekaj ni v redu. Zaradi slabih odnosov med stalno zaposlenimi v gledališču in igralci amaterji, pa tudi med kolektivom in v lanskem letu novo imenovanim upravnikom, ni bilo predstav in delovanje gledališča je precej zamrlo. Nadalje je bilo ugotovljeno, da tudi organi upravljanja niso opravljali nalog, ki jim jih nalaga zakon. Vse to je vnašalo nered in povzročilo upravičeno kritiko.

Svet je predlagal, naj se v gledališču »Tone Cufar« vpelje prisilna uprava, vsem zaposlenim pa da kolektivna odpoved. Dosedanji upravnik, ki je sam odpovedal delovno razmerje, pa se razreši z dnem, ko bo prevzel dolžnost novo imenovani. B. B.

Podjetje Metalna je samo izdelalo novo napravo »Derick«, ki so jo pričeli uporabljati za montažo mostu čez Peračico na gorenjski cesti. Do sedaj so »navlekli« že 127 m mostu, sedaj pa bodo ostalih 240 m montirali s previsno montažo. Iz »neuradnih virov« smo izvedeli, da most še ne bo gotov pred začetkom avgusta

V SOBOTO IN NEDELJO DEVETIČ

Po stezah partizanske Jelovice

Prireditve v spomin na zgodovinsko bitko Cankarjevega bataljona od 9. do 12. januarja 1942. leta v Dražgošah

V letošnjem letu se bomo že devetič spomnili z vrsto prireditev na zgodovinsko bitko Cankarjevega bataljona.

V soboto ob 15. uri bo v Dražgošah start za tretje državno prvenstvo v blafionu. Na 20 km dolgi progi se bodo, poleg hitrosti v teku, tekmovalci pomerili tudi na štirih streljskih.

Popoldan bo ob 17. uri v osnovni šoli v Dražgošah spominsko srečanje 25 preživelih partizanov slavnega bataljona.

V nedeljo bo ob 8. uri patroljni tek republiških reprezentanc in ekipe JLA na 12 km. Na krajši progi bodo tekmovali tudi starejši člani in mladinci.

Istovrstno bodo sankarske tekme v Selcah in popoldan ob 14. uri smučarski skoki v Kroplu.

Solska mladina bo proslavila dogodek na posebnih tekmah v tekih, slalomu in skokih, ki bodo v soboto na Lancovem.

V nedeljo ob devetih bodo vsi udeleženci prireditev položili vence na grobove padlih v Dražgošah.

Spoštovani naročniki!

Te dni se oglašajo pri vas pismonoši s položnicami za plačilo polletne naročnine. Ker je večina takih, ki bi zaradi nagradnega žrebanja želeli poravnati celoletno naročnino, vas obveščamo, da smo se s pošto dogovorili, da bodo poštarji na željo naročnika sprejemali celoletno naročnino t. j. 20 N dinarjev (2.000 starih din). Tako bomo zagotovili naročnikom, da bodo lahko sodelovali pri žrebanju z dvema glasovoma.

OBRAZI IN POJAVI ● OBRAZI IN POJAVI ● OBRAZI IN POJ

Bodimo bolj prisrčni

Pokojni sir Winston Churchill je očitke, da je bil prevljuden, ko je japonskemu ambasadorju v Londonu objavil vojno, zavrnil nekako takole: »Če že misliš človeka zadaviti, bodi vsaj vljuden!« To so globoke misli spretnega politika.

Nanje sem se spomnil zadnjič, ko sem prebiral nekatera naša uradna vabila, ki so pravo nasprotje — vsaj navidezne — vljudnosti. Nikjer nobe-nega prosim, marveč samo: pozivamo vas, naročamo vam, dolžni ste in podobno. Nato pa ob koncu obvezni pristavek: »V kolikor (!) se določenega dne ne odzovete vabilu (kakšno vabilo zaboga, če pa spredaj stoji: pozivamo vas!) bomo postopali v smislu zakona tega in tega.«

Lepo tovariši! Saj vemo, da so za-

koni — in prav je da so. So zato, da jih spoštujemo. Tistega, ki jih ne spoštuje, moramo pač kaznovati. Pravilno! Toda, če že vemo, da imamo zakone in če te zakone v imenu oblasti varujemo — potem bodimo vsaj vljudni!

Saj ni treba, da venomer strašimo z njimi, kot s peklom s prižnice!

Pa ne gre le za to! Gre za mnogo več. Ustvarjamo novo družbo, nove odnose med ljudmi. Uveljavljamo samoupravljanje kot osnovo za te nove odnose. Govorimo o človečnosti in o človeku. Mar ob vsem tem še sodijo v uradni slovar besede kot so: POZIVAMO VAS, NAROČAMO, TO JE POD KAZNIJO OBVEZNO itd.

Zato bodimo bolj prisrčni tudi v uradnih dopisih in vabilih. Ne zgolj zaradi vljudnosti same, marveč predvsem zaradi nečesa globljega. Zaradi resnično nove kvalitete družbe, ki jo ustvarjamo! ABC

OBETI IN DEJSTVA

O pošti na Planici

Na Gorenjskem še domala 1500 ljudi ne dobiva redno pošte

«Kako lepo ste lani pisali v »Glasu«, da bo pošta, odposlana danes, izročena že jutri. Se pravi v enem dnevu. To naj bi veljalo zlasti za našo Gorenjsko v najkrajšem času. Pa pridite k nam na Planico! Sami boste videli kdaj dobimo vaš Glas in pošto sploh. Včasih ne vidimo poštarja po ves teden. Enkrat je prišel v nedeljo popoldne in nismo vedeli ali na izlet ali službeno. Ljudje se pritožujejo. Mislili smo že, da bi uredili to preko otrok, ki hodijo v šolo v Skofjo Loko.»

Tako nas je dobronamerno toda upravičeno prišel ozmerjat v uredništvo možak, zaradi nekega članka o perspektivah pošte pri nas. Oprostili smo se mu in povedali, da so bile to le preko našega časnika posredovane perspektive poštne kolektive Gorenjske, mu izročili »svež« izvod Glasa kot našemu naročniku in zatem, seveda, o zadevi pobarali tudi na pošti v Kranju.

In kaj so nam povedali. Lanski obeti, da bi dobili ljudje povsod pošto v enem dnevu, so se res malo izmaličili. Mnogo je težav. Zlasti z izdelavo poštne predalov. Ti so predvideni zlasti za oddaljena naselja. Taka železna poštna omarica naj bi bila postavljena ob dostopnem poštarjevem obhodu. Imela naj bi poštni nabiralnik za oddano pošto in pošto v dostavi za določena gospodinjstva ali naselja, kakor se pač tam ljudje dogovorijo. To je predvideno tudi za vsa tri naselja: Planico, Lavtarski vrh in Križno goro. Omarice že delajo in s prizadetimi prebivalci so že urejeni pisarni dogovori.

Na tak način pošta že zelo lepo deluje kakih pet let za Zasip pri Bledu. Od ljudi pooblaščenca oseba hodi redno

k cesti, odklene predal, vzame pošto in jo razdeli naslovljencem po vasi.

Na Gorenjskem je v resnici še kakih 1500 ljudi, ki so v odročnih naseljih z neredno dostavo pošte. Zlasti po škofjeloškem hribovju. Zato so uredili poštne zbiralec v Javorju, na Logu in na Senturški gori.

Škofjeloški komunisti o sebi

Skofja Loka, 11. januarja — Po številnih uspešnih konferencah osnovnih organizacij zvezd komunistov po škofjeloški občini so v prihodnjih dneh predvidene konference po nekaterih večjih kolektivih. Tako je predvidena konferenca komunistov kolektiva LTH za danes popoldne, jutri (v sredo) pa komunistov »Jelovce« in prosvetnih delavcev. Konferenca v Predilnici bo v nedeljo, 16. januarja.

Sodeč po opravljenih konferencah in po pripravah v imenovanih kolektivih je pričakovati, da bodo komunisti razpravljali o današnjih najvažnejših problemih produktivnosti, gospodarjenja, delitvenih sistemov, samouprave in podobno. Predvsem s sta-

Kot tretja oblika izboljševanja v dostavi pa je predvidena razširitev dostavnega okoliša, zlasti tam, kjer ceste dopuščajo motorizirani dostop pismonoše.

- Naj bo lokrat dovolj. Mo-
- Žak iz Planice je imel
- prav. Tam in marsikje
- drugje so ljudje prikrajša-
- ni za ugodnosti, ki jih
- imajo prebivalci v mestih
- in večjih vaseh. Toda
- predvideno je, da se bodo
- stvari urejevale, seveda
- postopoma, kot bodo to
- dopuščale možnosti in sa-
- ma pripravljenost priza-
- detih ljudi za sodelovanje.

K. M.

lišča, kako so se namreč oni sami lotevali stvari na delovnih mestih, med kolektivi in preko samoupravnih organov.

K. M.

Vse več žena nezaposlenih

Ze nekaj let je na Jesenicah pereč problem zaposlitve žena. Zavodu za zaposlovanje je uspelo delno omiliti ta problem, in sicer na ta način, da njihove nezaposlene žene in dekleta šivajo na domu vrhne dele copat za podjetje Planika iz Kranja. Delo na domu dobivajo tudi od tovarne »Totra« iz Ljubljane in obrtnega podjetja »Doma«.

Kljub temu pa ima zavod za zaposlovanje prijavljenih še vedno 174 brezposelnih, od tega kar 162 žensk.

Mladina Trboj spet zaživela

V nedeljo, 9. januarja, popoldne je bila v prosvetnem domu v Trbojah ustanovna konferenca mladinske organizacije Trboje. Poleg številnih so bili navzoči tudi predstavniki krajevnih družbeno-političnih organizacij, ki so mladim dali precej napotkov za nadaljnje delo.

V Trbojah so pred tremi leti že imeli mladinsko organizacijo, ki pa je prenehala z delom. Po sprejetem programu na konferenci pa lahko sklepamo, da bo mladina Trboj in Zrjavke spet zaživela.

Pojma rentabilnost in nerentabilnost sta zadnje čase vse česče v središču pozornosti in o njiju razpravljajo vse pogosteje. Ne nameravam razpravljati o tem ali res iščemo rentabiliteto vselej, kadar govorimo o njej, pač pa želim opozoriti, da bi morali marsikaj razmisliti, v kakšnem odnosu sta si rentabiliteta posameznega podjetja v trenutnem položaju in korist družbene skupnosti v krajšem ali daljšem časovnem obdobju.

Železniška proga Jesenice-Rateče ustvarja po izračunih, ki so jih izdelali ekonomisti železniških transportnih podjetij, letno tristo trinajstdeset milijonov dinarjev izgube. Drugače povedano — skoraj milijon dinarjev. Ker je tako, je povsem razumljivo, da želi železniško transportno podjetje Ljubljana opustiti promet na tej prog in seveda na vseh progah, ki so tako globoko deficitne. Za podjetje je prog nerentabilna.

Sivar je do sem jasna in povsem razumljiva. Saj ne more nihče zahtevati od kolektiva železniških delavcev,

naj prevaža po neki prog in tovar in ljudi zgolj zato, ker ti ljudje to žele in zahtevajo, s tem si pa talsti kolektiv zmanjšuje osebni dohodek, onemogoča ustvarjanje skladov in tira svoje podjetje vse globlje v izgubo.

Rezultat takšnih gledanj, je ukinitvev prometa in pozneje tudi ukinitvev proge.

Ko bo ukinjen promet, se bodo morali preusmeriti na edino prometno zvezo, ki bo preostala. To je cesta.

Cesta ima tudi svojo računice

Ceste pa vzdržuje cestno podjetje. In tudi to ima svojo

rentabiliteto. Tudi njemu se nekatere stvari izplačajo, nekatere pa ne. Ko začnemo razglabljanje v tej smeri, bi nemara lahko kaj hitro prišli do zaključka, da obstoječo cesto med Jesenicami in Ratečami ni kaj posebno rentabilno vzdrževati, popravljati, čistiti in omogočiti po njej nemoten promet.

- Kadar takole trčita druga
- ob drugo dve podjetniški
- rentabiliteti, se je seve
- treba vprašati, ali ne ob-
- stoji še tretja in kdo je
- kalkulant v tej tretji kal-
- kulaciji o tem, kaj se iz-
- plača in kaj ne. Mislim,
- da mimo rentabilitete posa-
- meznih podjetij obstoji
- družbeni račun, pa čeprav
- je to račun neke ožje lo-
- kalne skupnosti ljudi ali
- pa morda vse republike
- ali države.

Cestno podjetje doslej ni reklo, kako neprijetno delo je vzdrževanje in čiščenje ceste v Zgornjo savsko dolino, povedalo pa je, da ima pred-

»Fotrov« sedmi križ

Ves Kranj, Skofja Loka (a morda najmanj rodne Domžale) ga pozna — Franja Cerarja — Matica. Poznajo ga mnogi partizanski voditelji iz oficirske šole v Cerknem in Crnomlju za časa osvobodilnega boja, poznajo sodelavci iz štaba IX. korpusa, delavci Seširja kot dolgoletnega direktorja in že skoraj šest let ga poznajo kranjski upokojenci, ki mu največkrat pravi-jo kar »naš foter« in z velikim zaupanjem hodijo k njemu kot predsedniku društva v najrazličnejših težavah.

V partizane je stopil, ko mu je bilo 47 let in komaj tam ušel »Abrahamu«. Te dni pa bo imel že sedmi križ na svojih še vzravnanih plečih. Obiskali smo ga ob tej priložnosti, mu čestitali in on, razpoložen kot je z vsakim in zmeraj, je pripovedoval o svojem življenju, o dogodivščinah, o uspehih in obratno. »Kdaj ste bil v svojem življenju najbolj razočaran?« smo ga vprašali.

Ko so me v Cerknem kot komandanta mesta kar na lepem zvezali z žico in postavljeni pod stražo. Tudi priljubljeni pesnik in partizanski

voditelj po škofjeloškem — Blaž Ojstrovhar, je doživel isto. Sele po osmih dnevih so ugotovili pomoto in mi spet zaupali. Lahko pa bi se bilo zgodilo tudi nasprotno. Revolucija je revolucija! »In kdaj ste doživeli po sebu zadoščenje?«

»Tega je bilo bolj malo. Morda že lahko štejem sedesetletno vodstvo v Seširju, kjer mi je kljub tolikim težavam uspelo pognati stvar naprej. Normalizacija razmer, v društvu, obnova našega doma, v katerega smo vložili okrog 20 milijonov dinarjev, sproščeno in udobno počutje upokojencev v naših prostorih in podobno, vse to mi daje neko tiho zadoščenje,« je dejal Matic in zatem še čisto »privatno« pravil o možnostih, da bi za kranjske upokojence, ki jih je kar 3.100, v prihodnjih letih zgradili neke za Vodovodnim stolpom poseben dom z garsonjerami in drugimi udobnostmi za tiste, ki na svoja pozna leta nimajo stanovanj niti tople besede in pridne roke svojcev za dostojno oskrbo. Pač misli značilne za »fotra«.

K. Makuc

OB UKINITVI PREVOZOV PO

Podjetniška ali

Kar je zguba za posamezno beno skupnost — Po logiki pobijali po luknjasti

počival. Postavimo 363 milijonov izgube, kolikor jo ima železniško transportno podjetje z vzdrževanjem proge in opravljanjem prometa v Zgornje savsko dolino, nasproti stroške za vzdrževanje prometa po cesti in urejanje ceste.

Kaj bi bilo treba popraviti in dograditi

Cesta je marsikje široka manj kot pet metrov in je na njej zlasti otežkočeno srečavanje težjih vozil. Doslej so po njej vozili samo avtobusi in redki tovornjaki. Povečanje prometa bo znatno otež-

lovanje. Če torej zatajita obe podjetniški rentibiliteti, se najbrž ni čisto odveč vprašati, kaj bo dejalo družbeno gospodarjenje, če bo nemara promet v Zgornjo savsko dolino kdaj pa kdaj nekaj časa

550.000 DINARJEV V DVEH MESECIH
ŽE NI MALO

PO PRIVATNIH KURJIH FARMAH

Starejši ljudje, upokjenci in nezaposlene žene po Kamniškem, so lani zaslužile okrog 80 milijonov dinarjev z gojenjem piščancev.

To so nam povedali v obratu za kooperacijo Agrokombinata Emona v Kamniku. Ta način kooperacije omogoča mnogim, da kar doma pridejo do primerne zaslužke. Potreben je seveda ustrezen prostor in še posebna skrb pri negovanju. Površnost ali manjša nerednost se je že pri marsikaterem maščevala in oba kooperanta — Agrokombinat in negovalec sta razočarana prekinila sodelovanje.

O tem bi vedela še največ povedati Marta Pintar v Komendi. Ona ni zaposlena. Možno je lani preuredil primerne prostore in omogočil, da je poskusila s tem. Najprej je prevzela 1.000 še slopih, enodnevni lačnih kljunčkov. Uspeh ji je dal pogum. Potem je prevzela še dvakrat po 3.000 piščancev. Toda prva tako velika družina jo je razočarala. Vendar si je pridobila izkušnje. Pri zadnji »rundi« je za dvomesečno delo (kjer so, seveda tudi drugi stroški) dobila kar 550.000 dinarjev.

Dostikrat, kot pravijo gojitelji piščancev, res ni odvisno samo od dela, marveč tudi od sreče. Treba je veliko skrb, dela in prakse, ki si jo postopoma pridobijo. Povprečna težina piščancev ob 60 dnevih doseže 1,100 do 1,200 kilogramov, v nekaterih primerih pa tudi preko 2,000 kg, celo do 2,500 kg, kar je bila izjema.

Tako se je uveljavilo že kakih 30 vestnih in sposobnih gojiteljev piščancev po kamniški okolici — okrog Komende, Križ, Mengša, Vira, Šmarce in nekaj tudi v Tuhijski dolini.

Agrokombinat strokovno pomaga pri ureditvi primeren prostorov, dostavi piščance, preskrbi hrano, opravlja nadzor nad potekom, zlasti pri začetnikih in na koncu napravijo obračun. Tako se je lani ta »farma« piščancev preko individualnih gojiteljev razširila brez meja in dala na trg več kot 40.000 glav perutnine. — K. M.

V novem gospodarskem položaju se bomo morali, preden se bomo odločali za nove gradnje, predvsem najpreje odločiti, da odpravimo stare napake. Kulturni dom v Senčurju že dolgo opominja. Pred kratkim so v njem odprli obnovljeno knjižnico, kaj več pa o njegovi prihodnosti na žalost ne moremo poročati

PO PODATKIH ZDRUŽENEGA ŽELEZNIŠKEGA
TRANSPORTNEGA PODJETJA LJUBLJANA

Zadnji teden življenja

Tokrat o progi Kranj—Tržič

To soboto, 15. januarja, kot je predvideno, naj bi na železniški progi Kranj—Tržič vozili zadnji vlaki.

Proga je bila zgrajena leta 1908 in je dolga 15,1 km. Čeprav se je potniški promet od 1958, leta zmanjšal za 63 odstotkov, v glavnem ta proga služi za osebni prevoz delavcev in šolske mladine. Razvoj avtobusnega prometa je v zadnjih letih omogočil, da se že 68 odstotkov potnikov prevaža po cesti in samo še 32 odstotkov po železnici. V obe smeri se prevaža dnevno okrog 400 potnikov.

Skupni tovorni promet pa se je na tej progi v zadnjih sedmih letih povečal za 23 odstotkov tako, da od skupno dnevno prevoženega blaga v obe smeri povprečno 195 ton, prevaža železnica tri četrtine, po cesti pa ena četrtina. Ven-

dar je tudi tak tovorni promet še nezadosten, da bi dohodek bistveno premaknil obračune proti meji rentabilnosti.

Če bi celotni promet med Kranjem in Tržičem preusmerili na železnico, bi to omogočilo delno znižanje stroškov, ki bi pa še vedno znašali 15,21 dinarjev (vse v starih dinarjih) za potniški kilometer in 79,67 dinarjev za tono prevoženega blaga na vsak kilometer. Te cene bi bile visoke nad povprečno mejo konkurenčnosti. Kljub temu pa ne bi niti take cene pokrivala stroškov prevoza in bi nastal v letošnjem — 1966. letu primanjkljaj za okroglo 109 milijonov dinarjev. Ker

pa je proga tudi zelo slaba in bi bilo za njeno obnovo nujno vložiti novih 190 milijonov dinarjev, bi odplačevanje anuitet in obresti za prvih pet let še znatneje povečalo izgubo.

- Predlog: Območje ima do
- bre cestne zveze, ki že se
- daj uspešno konkurirajo
- železnici in bi bile zadost
- ne za prevzem celotnega
- prometa. Iz teh razlogov
- in zaradi nerentabilnosti
- proge, naj se ta ukine.

Zanimivo predavanje

Zlasti v zvezi z reformo je važno spoznati ekonomske sestavine iniciative in njenega varstva v pogojih našega tržnega gospodarstva. Zaradi tega je Klub gospodarstvenikov pripravil predavanje

O PRAVNEM VARSTVU GOSPODARSKE INICATIVE

Govoril bo tov. dr. Stojan Pretnar, profesor Pravne fakultete v Ljubljani. Predavanje bo v četrtek, 13. januarja 1966 ob 17. uri v Klubu gospodarstvenikov v Kranju, Prešernova 11/1.

Vabimo vodilne uslužbence podjetij, člane strokovnih društev in predstavnike organov samoupravljanja, da se zanimivega predavanja udeležijo polnoštevno.

GORNJESAVSKI (ŽELEZNIŠKI) PROGI družbena računica?

podjetja, ni nujno zguba za družentabilnosti bi se lahko samo še cesti, ki pa bi bila večkrat zaprta

kočilo promet na teh petnajstih kilometrih ceste (skupno je dolga 28 km).

Na dveh odsekih bo potrebno uvesti enosmerni promet (lesena mostova pri Kranjski gori in Podkorenu, ki imata majhno nosilnost). Kljub temu, da je cesta prvredna, bo potrebno omejiti hitrost vožnje na 50 km na uro. Da bi bila cesta vsaj za silo sposobna prevzeti povečani promet, bi morali vložiti 85 milijonov dinarjev v ureditev avtobusnih postajališč in izogibalšč, v opremo za signalizacijo (enosmerni

promet), postavitve ogledal in postavitve zaščitne odbojne ograje.

Organi, ki skrbijo za varnost prometa natanko poznajo črne točke na cesti v Zgornjo savsko dolino. Če naj cesta sprejme povečan promet, bi morali odstraniti vzroke pogostim nesrečam takoj, sicer bo nesreč mnogo več kot jih je bilo doslej. Ta sredstva, katerih višine ne poznam, bi bilo treba takoj priložiti prej omenjenim 85 milijonom.

Vendar je vse to še bore malo v primerjavi z ostalimi sredstvi.

Zgornji sloj ceste ni asfaltiran v pravem pomenu besede, pač pa je bil obrizgan s cestnim katranom, pozneje pa so mu dodali površinsko prevleko. Takšna površina ceste se kar nekam prenaša lahek promet, potniških vozil, pravo zlo na njej pa pomenijo avtobusi in težka tovorna vozila. Lani so morali zakrpati skoraj 17.000 kvadratnih metrov cestnišča, letošnjo pomlad pa se utegne primeriti, da bo zgornji sloj ceste popolnoma uničen in bo marsikje cesta dobesedno oлуščena. Tako bomo dobili nazaj makadamsko cesto, le bolj jamasta bo, kakor je bila pred desetimi leti. Če bi kanili trajneje urediti zgornji sloj, bi to veljalo okrog 500 milijonov dinarjev.

Vsemu temu se pridružuje vzdrževanje ceste pod novimi pogoji. Namesto v Radovljici bi bilo treba urediti izpostavo v Kranjski gori in seve zatō preskrbeti potrebne prostore. Zimsko pluzenje bi

lahko zagotovili z dvema motorinima (enega je treba še kupiti) plugoma, z dvema plugoma na kamionih. Cestno podjetje predvideva, da bo v času pluzenja prisiljeno cesto za nekaj časa zapirati.

Seštejno vse te stroške in dodajmo še stroške za ureditev avtobusnih čakalnic, parkirnih prostorov na Jesenicah, v Kranjski gori in Ratečah, stroške za dvigalo, ki naj posreduje ob povečanih nesrečah, dežurno službo na Kopavniku, kjer ob najmanjši poledici nastajajo zastoji in še marsikaj, kar se bo pokazalo pozneje, bomo imeli vsaj minimalne možnosti, skozi očala družbene rentabilnosti oceniti, kako škoda je včasih upoštevati samo rentabilnost tega ali onega podjetja.

— 1716 ljudi, ki so v jeseniški občini vezani na prevoz, bodo obstoječa cestna prevoznika podjetja že nekako pripeljala in odpeljala. Upoštevaje vsega prejšnjega pa

kaže nato, da bodo zamude kaj pogosto spremljale prihod delavcev na delo in zdaj je najbrž še hudo prekmalu govoriti, koliko škode bo nastalo zaradi tega in končno, za povečan promet bo treba kupiti prometna sredstva (avtobuse). Ze zelo skromnen račun pove, da bo treba za avtobuse izdati več sredstev, kot za moderno tirno prevozna sredstvo (šlino bus Goše). In končno, ali se ob modernjšem tirnem prevoznem sredstvu, ob bolj usklajenem voznem redu, ob modernizaciji signalno-varnostnih naprav pri železnici, ob drugačnem pežimu pri urejanju celotnega prometa in ob še bistveno zmanjšanem številu ljudi, ki so potrebni za funkcioniranje prometa, ne da prikazana izguba železniško transportnega podjetja bistveno skrciti? In če se da, ali nam ne narekuje širša — družbena — rentabilneta, da iščemo možnosti, kako bomo opravljali promet, da se bo izplačalo podjetju in družbi?

Kamniška Lira Vremšakov

Prvo pevsko društvo Slovenije — Lira v Kamniku, ki jo je pred 84 leti ustanovil vneti pevovodja Vremšak, še danes dosega zavidne uspehe pod vodstvom tretjega rodu Vremšakov

Gornja ugotovitev je bila največja zanimivost, ki nam jo je povedal prijazen upokojenec Ciril Vremšak, ko smo ga obiskali na njegovem stanovanju v Kamniku. On je namreč vodil ta zbor polnih 42 let — od 1920. pa vse do 1962. leta, ko je mesto pevovodje prevzel njegov sin. In tudi pod vodstvom tretjega rodu Vremšakov kamniška Lira dosega velike uspehe, saj je med drugim še lani na mednarodnem tekmovanju v Arezzo (Italija) zavzela drugo mesto.

»Čisto slučajno sem prevzel to dolžnost«, je Ciril Vremšak odgovoril na prvo vprašanje,

zakaj in kako je »podedoval« to kulturno kamniško tradicijo po svojem očetu. Nagovorili so ga, On je bil sicer violinist, član ljubljanske Glasbene matice. Kot zborovodja ni imel ambicij. Pozneje pa je dobil za to izredno veselje.

»In kateri so bili vaši največji uspehi — zadoščenja?«

»Bilo je to aprila 1924. leta, ko smo v Ljubljani nastopali na prvem združenem koncertu slovenskih pevskih zborov in dosegli uspeh. Če se prav spomnim, smo zapeli Mirkovo »Jutros in Adamičevo (oče sedanjega Adamiča) »Serenado«.

Med ljudmi in po kolektivih smo nabrali 1.000 dinarjev in s tem denarjem poravnali potne stroške in organizirali v Kamniku lepo večerjo v počastitev našega uspeha. Tudi gostovanja po Koroškem 1960. leta ne bom pozabil. Zelo je bilo lepo, povsod uspehi!«

»Kaj pa kot osrednji Vremšak v vodstvu tega pevskega zbora menite o današnjih pevskih zborih sploh? Marsikdo trdi, da zlasti za mladih ni petje več privlačno, da so samo še kot pasivni poslušalci, da se je zborovsko petje razvilo v dobi prebujanja nacionalne zavesti v čitalniški dobi in da je kot tako preživelo. Sodite, da je v tem kaj resnice?«

»Ne bi se upal popolnoma zanikati te trditve. Vem pa, da mladi ljudje tudi danes radi pojejo. V Liri imamo precej mladih. Veliko pa je odvisno od dobre organizaci-

Ciril Vremšak

je, počutja članov, uspehov in ne nazadnje gostovanj, zlasti v tujini. To dviga samozavest in daje zadoščenje,« je povedal izkušeni pevovodja.

Preko njega smo zaželeli njegovemu nasledniku — sinu in celotnemu zboru Lire še več in več uspehov.

K. Makuc

Kmečki koledar za 1966. leto

Kmečki koledar, ki ga že dlje izdaja Pomurska založba v Murški Soboti, se je letos napotil po vsej Sloveniji. Založba ga je poslala tudi uredništvu našega lista, da gorenjske bralce opozorimo nanj, kajti po prenehanju izhajanja kmečkega koledarja založbe Kmečka knjiga v Sloveniji kljub drugim koledarjem vendarle manjka tak, ki bi najbolj ustrezal slovenskim kmečkim bralcem. Kmečki koledar Pomurske založbe pa je tak, da ga priporočamo vsem gorenjskim kmetom: je praktičen, uporaben za vse leto, zanimiv. Posebno pa je v njem treba opozoriti na zadnji, računski in tehnični del. V njem Tone Bantan posreduje v ponostavljeni obliki najnujnejše računstvo in tehnično znanje, ki ga kmečki ljudje zares potrebujejo, če hočejo razumeči vsaj dnevno in tedensko časopisje, kaj šele strokovne knjige. Ta del koledarja je pravi bogati priručnik, po katerem bodo kmetje radi posegali ob najrazličnejših priložnostih.

Pomurska založba bo v prihodnjih letih v svojo redno knjižno zbirko vključila po eno strokovno knjižico iz kmetijstva (praktični priručnik ali poljudnoznanstveno delo). Letošnjemu koledarju pa so priložili zanimiv priručnik »knjigovodstvo za kmečka gospodarstva«, to je osnutek preprostega knjigovodstva, ki naj bi ga vodili zasebni kmetje.

JESENICE: Delo glasbene šole

45-članski simfonični orkester — Sodelovanje z ostalimi šolami

Ker je skupščina občine Jesenice na seji meseca julija sprejela sklep o postopnem uvajanju novih oblik dela na njihovi glasbeni šoli, je posebna tričlanska komisija, ki je zasledovala prehod na novi način dela, napisala ob koncu prvega polletja šolskega leta svoje poročilo.

Iz njega lahko vidimo, da se je vodstvo glasbene šole z vsem pedagoškim kadrom lotilo uvajanja novih oblik dela na zavodu. Tako so zaostriji kriterije pri sprejemanju gojencev in usmerili nove učence predvsem na instrumente, ki so družbeno bolj zanimivi (godala, pihala, trobila). Sredi novembra so ustanovili 45 članski simfonični orkester, ki ga sestavljajo učenci in pedagogi zavoda, člani Svobod in drugi ljubitelji glasbe. Pripravljajo že

prvi koncert, na katerem bodo sodelovali združeni pevski zbori DPD Svoboda z Jesenic in Javornika ter zbor martinarjev. V okviru glasbene šole deluje tudi mladinski pevski zbor pod vodstvom prof. Janka Pribošiča.

Prve korake so napravili tudi na področju sodelovanja z ostalimi šolami in otrokovo-varstvenimi ustanovami. Tako bodo na osemletki »Prežihovega Voranca« na Jesenicah v drugem polletju ustanovili glasbeni krožek. B. B.

PREDSTAVNIKI SLOVENSkih DELAVSKIH UNIVERZ V NEMCIJI

V soboto, 8. januarja so predstavniki slovenskih delavskih univerz odpotovali na desetdnevno strokovno ekskurzijo v Zahodno Nemčijo. Obiskali bodo predvsem močna industrijska centra Frankfurt am Main in Leverkusen, kjer se bodo seznanili z delom tovarniških izobraževalnih središč in tamkajšnjih delavskih univerz, ki jih imenujejo ljudske visoke šole (Volkshochschule). Poslušali bodo predavanja o njihovih metodah in problemih izobraževanja, ogledali pa si bodo tudi še nekatere druge kraje v Zahodni Nemčiji.

V tej prvi ekskurziji, ki so jo v program sodelovanja delavskih izobraževalnih ustanov Slovenije in Zahodne Nemčije, so tudi predstavniki štirih delavskih univerz z Gorenjske, in sicer iz Kranja, Tržiča, Radovljice in Jesenic. Pozneje bodo obiskali Slovenijo predstavniki ljudskih visokih šol iz Zvezne republike Nemčije.

- 1

V letošnji sezoni

PRVO DRAMSKO DELO V CERKLJAH

Dramska skupina KUD Davorin Jenko iz Cerklj je preteklo soboto uprizorila prvo dramsko delo v letošnji sezoni — pravljico igrano v treh dejanjih »Pastirček Peter in kralj Briljantin«. Obe predstavi, popoldanska in večerna, sta bili dobro obiskani in so bili gledalci z igro zelo zadovoljni.

SKLADIŠNIKA
sprejme
v stalno zaposlitev
RESTAVRACIJA
PARK
V KRANJU

»Gorenjci« v Naklem in Trbojeh

Film o vstaji slovenskega naroda

Filmska skupina »Odeon« na Jesenicah je zelo prizadevna. Sedaj pripravlja snemanje filma o vstaji slovenskega naroda, ki ga bodo predvajali v okviru praznovanja 25-letnice vstaje. V filmu bodo prikazali kar največ dokumentarnega gradiva, ki ga bodo dobili iz oddelka tehničnega muzeja Zelenarne Jesenice. Film bo trajal 20 minut.

Kvintet Gorenjci, ki nastopa skupaj z ansambлом Mihe Dovžana, je v nedeljo, 9. januarja, nastopil v Naklem in v Trbojeh. Povsod je bila dvorana do zadnjega kotička polna, saj je kvintet Gorenjci tokrat prvič nastopal doma; iz Nakla so namreč trije pevci, eden je iz Trboj, eden pa s Prebačevega. Kvintet skupaj z ansambлом Mihe Dovžana pripravlja tudi že drugo ploščo, uveljavili pa so se že v radiu in televiziji.

O GOSPODARJENJU

Za domačo

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo skupščine občine Kranj je v soboto (8. januarja) razpravljalo o predlogu dveh odlokov, o katerih bo v četrtek (13. januarja) sklepala skupščina: o odloku o količini in vrsti lesa za neposredno uporabo v kmečkem gospodarstvu in gospodinjstvu in za potrebe domače lesne obrti (suha roba in obodarstvo) ter o odloku o oddaji v gospodarjenju gozdov na območju občine Kranj. Oba odloka in 5. poglavje osnutka statuta Gozdnega gospodarstva Kranj, ki govori o gospodarjenju z gozdovi občanov in o katerem so na seji tudi razpravljali, konkretizirajo določila zveznega temeljnega zakona o gozdovih, zakona o spremembah in dopolnitvah tega zakona in novega republiškega zakona o gozdovih.

Prvotno so predlagali (ne le za kranjsko, ampak tudi za vse ostale občine na Gorenjskem), naj se v okviru donosnih možnosti gozdov določi letno za redno neposredno uporabo v kmečkem gospodarstvu in gospodinjstvu 1,5 m³ tehničnega lesa iglavcev in listavcev, vendar kranjski svet za kmetijstvo in gozdarstvo predlaga skupščini, naj določi 2 m³ letno, lesa listavcev za drva pa po potrebi. Količina tehničnega lesa za neposredno uporabo, ki je oproščen plačila biološke amortizacije (prej gozdne

takse), pa navzgor razen z zmogljivostjo gozdov ni omejena, če ga lastnik potrebuje za novogradnjo gospodarskih in stanovanjskih poslopj, za popravila ali obnove itd. Postopek za sečnjo lesa v te svrhe bosta določila statut in poslovnik GG Kranj, bo pa precej enostavnejši kot doslej. Ta les pa bo seveda lahko lastnik porabil le za neposredne domače potrebe; brž, ko ga bo prodal — prodal ga ga lahko le Gozdnemu gospodarstvu — bo zanj moral plačati biološko amortizacijo. Precej so govorili tudi o

Lal Bahadur Šastri

Neposredno po uspešnem zaključku indijsko-pakistanskih razgovorov v Taškentu, je zadet od srčne kapi umrl veliki indijski državnik in ministrijski predsednik Lal Bahadur Šastri. Umrl je, ko je opravil za svojo domovino zgodovinsko delo. Tako se je poslovil državnik svetovnega formata.

Te dni po svetu

Preteklo soboto so slovesno razglasili generala de Gaulle že drugič za šefa francoske države. Takoj po ceremoniji je bila sestavljena nova francoska vlada, ki ji še vedno predseduje Pompidou, v kateri pa je sicer prišlo do velikih sprememb. Iz vlade je odšlo 7 ministrov, 5 pa jih je menjalo resore.

Poročajo, da zahodnonemška vojska gradi velika oporišča na Portugalskem. Cenijo, da skupna vrednost del presega 140 milijonov mark.

V Mozambiku (Vzhodna Afrika) je tajfun «Olaude» silno opustošil nekatere kraje. Brez strehe je ostalo 150.000 ljudi.

NENAVADEN DOGODEK NA BLEDU

»Stari greh« topliškega portirja

Po 45 letih se je očetu predstavil sin: »Pred seboj imaš posledico tvojega igranja.«

Marica Ogriz je bila zavedna koroška Slovenka. Hudo jo je prizadel koroški plebiscit po prvi svetovni vojni. Ker je želela živeti v Jugoslaviji, je zbežala od doma in se zaposlila kot služkinja na Bledu. Na Bledu je srečala zalega, mladega Blejčana. Vnela se je ljubezen. Ko se je ljubezen šele dobro razplamtel, je že dobila od očeta pismo, v katerem ji je sporočil, da ji je umrla mati in se je na njegovo željo vrnila nazaj na Koroško. Državna meja med Jugoslavijo in Avstrijo je pretrgala zvezo med obema zaljubljenecema. Ostal je »majhen spominček«, ki ga je nosila Marica pod srcem. Marica se je v Avstriji poročila, svojemu Francejnu pa je pisala:

»Rodil se ti je sin Nacek. Čisto je podoben tebi.«

Življenje je teklo svojo pot. Marica je ostarela. Na smrtni postelji je imela toliko moči, da je lahko še povedala svojemu sinu: »Nacek, ta tukaj ni tvoj pravi oče. Tvoj oče je neki tesar na Bledu.« Niti imena pravega očeta ni utegnila

povedati in že je umrla. Minila so leta.

Pred nekaj meseci je bila na Jezerskem zabava, na kateri so se sešli ljudje z obeh strani meje. V pogovoru je neki avstrijski državljani zaupal nekemu Kranjčanu, da je tudi njegov oče Slovenec — Blejčan.

»Ne vem kako se piše, vem pa, da je bil tesar

na Bledu po prvi svetovni vojni.«

Kranjčan mu je obljubil, da bo poizkusil poiskati tega tesarja.

Ker pa Bled ni London, niti Pariz ali Tokio so tesarja kmalu odkrili.

»Vaš oče je Franc Gruden — uslužbenec hotela Toplice na Bledu,« je sporočil Kranjčan novico v Avstrijo. Čez tri dni je bil Nacek že v hotelu Toplice.

Prvo srečanje je bilo po svoje zelo zanimivo. Preden sta si oče in sin segla v roke, je sin vprašal:

»Ste vi poznali morda Marico Ogriz?«

»Seveda,« je odgovoril stari Gruden, »saj sva se večkrat tudi igrala.«

Sin pa se je potrkal na prsa in dejal:

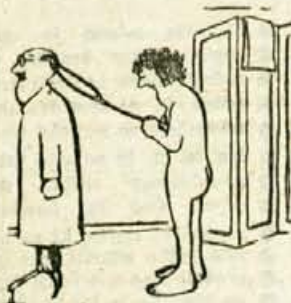
»No, vidiš, če je pa tako, imaš sedaj pred seboj posledice tistega tvojega igranja.«

Tako sta se oče in sin prvič videla. V kratkem času je sin že štirikrat obiskal očeta, petič pa ga je odpeljal z avtomobilom na Koroško, ga predstavil vsem sorodnikom in povsod z veseljem pripovedoval:

»To je pa moj oče, Blejčan.«

JOZE VIDIC

Za smeh

BREZ BESED

Franc Gruden

iz slovenskih zamejskih časopisov

SLOVENSKI VESTNIK

Slovensko prosvetno društvo »Danica« v St. Vidu — Podjuna, je priredilo v nedeljo, 9. januarja pri Voglu v Podjuni pevski koncert, na katerem so sodelovali mešani pevski zbor, moški oktet in trio Korotan.

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu, je imelo pred kratkim bogato kulturno prireditve. Najprej je njihov mešani pevski zbor zapel vrsto slovenskih narodnih, sledili sta dve recitaciji, središče prireditve pa je bila igra v treh dejanjih »Mati in sin«.

6. januarja je bil v kletni dvorani Doma glasbe v Celovcu Ples slovenskih akademikov. Dijaki slovenske gimnazije so začeli ples s polonezo, Selski fantje pa so poskrbeli za izbran pevski spored.

NAS TEDNIK

Koroška dijaška zveza je 29. decembra proslavila v Celovcu petletnico svojega obstoja. Dopoldne je bil za številne dijake in študente organiziran seminar, popoldne pa izredni občni zbor zveze. Po končanem občnem zboru je bila skromna akademija.

Z GOZDOVI ZASEBNIH KMETOV

porabo 2 m³ lesa letno

tem, ali naj bo količina za redno letno vzdrževanje različna za različne kategorije kmetij, vendar so se nazadnje zedinili, da je najbolje, da je enotna, ker ne bo problemov z dodatnimi količinami, kdor bo dokazal potrebo, pravilnega in zadovoljivega kriterija za razlikovanje pa skoraj ni mogoče najti. Če bi neposredno porabo tehničnega lesa diferencirali po katastrskem dohodku, bi bile pri krajsane zlasti gorske kmetije zaradi nizkega katastrskega dohodka, čeprav imajo potrebo po lesu za vzdrževanje gospodarskih poslopj, ker so ta poslopja v teh predelih navadno precej obsežna (zlasti npr. na Jezerskem); velikost gozdov spet ni dobro merilo, ker bi bile prizadete nižinske kmetije, ki imajo manj gozda, pa tudi velika poslopja; itd.

Količina drv listavcev za neposredno uporabo ni omejena, ker lesna industrija tega lesa ne potrebuje večji meri za nadaljnjo predelavo. Lastnik gozda bo imel tudi

še vnaprej pravico pasti živino v svojem gozdu, grabiti listje in uporabljati mah za steljo ter nabirati gozdne sadeže, če seveda vse to ne škoduje gozdni proizvodnji.

Lastnik gozda ima tudi prednost pri opravljanju gozdnogospodarskih del (sečnja lesa in drugo) v svojem gozdu in pri drugih storitvah v zvezi s temi deli (npr. prevoz lesa do odkupnega mesta).

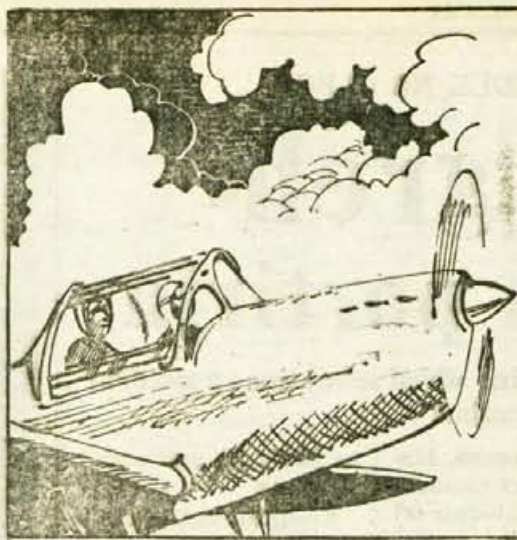
Z gozdovi pa mora delovna organizacija (GG Kranj) gospodariti po določenih predpisih in po načelu dobrega gospodarjenja. Ves les je treba prodati njej, kajti ona je zadolžena, da oskrbuje lesno industrijo na tem področju in druge porabnike (npr. obrtnike). Če kmet delo opravi sam, dobi (razen cene lesa na panju) to tudi plačano.

S takim načinom gospodarjenja pa bodo seveda nastopili tudi nekateri socialni problemi pri tistih zasebnih lastnikih gozdov, ki so doslej dobivali glavni dohodek iz gozda. Res je sicer, da rente

(v tem primeru dohodka iz gozda) ne moremo odpustiti v socialistični družbeni ureditvi in da delovna organizacija za gospodarjenje z gozdovi (gozdno gospodarstvo) ni dolžna reševati te socialne probleme, ker so vzroki, da je do njih prišlo, druge, predvsem v hitri industrializaciji na škodo drugih gospodarskih panog, vendar bo v prihodnje le treba poiskati rešitev za te probleme.

Po predlogu odloka se v kranjski občini vsi družbeni in zasebni gozdovi in gozdna zemljišča razen gozdov s posebnim namenom in tistih, ki so jih že doslej opravljale druge delovne organizacije oddajo v gospodarjenje gospodarski organizaciji, ki je že doslej gospodarila z gozdovi v družbeni lastnini (GG Kranj). Kmetje pa bodo preko zborov in svetov kmetov — lastnikov gozdov sodelovali v upravljanju te delovne organizacije in njenih delovnih enot v tistih zadevah, ki se tičejo gospodarjenja z njihovimi gozdovi. A. Trifer

RAZPRELI
SO
PERUTI

157. Kakor hitro je letalo doseglo višino osemsto metrov, je moral padalec sam odločiti, na katerem mestu bo odskočil. Pihal je močan veter, zato je bilo treba skočiti precej vstran od krogov, kajti veter padalca daleč zanese. Peter je že na zemlji ocenil hitrost vetra in izračunal, kje mora odskočiti. Obrnil se je k pilotu: »Zdi se mi, da je tu gori veter močnejši.« Počakal je, da se je letalo še nekoliko oddaljilo, potem se je odločil. Pilot je odprl kabino in padalec se je odgnal.

158. »Fant je propadel,« je menil učitelj, ko je videl, kako hitro zanaša veter padalo. »Preblizu sem odskočil,« je takoj spoznal tudi Peter. Vendar ni vrigel puške v koruzo. Zagrizeno se je boril in spretno uravnal padalo. Bil je še visoko v zraku, ko se je približal označenim krogom. »Če bi zdrknil naglo navzdol, bi morda dosegel največjega izmed njih,« je pomislil in se visoko vzravnal. Z obema rokama je segel v levo in močno potegnil vrvice. Padalo se je nagubalo in se skoraj zaprlo.

159. Peter je nekaj deset metrov odskočil. Brž ko se je padalo odprlo, je Peter naglo spuščanje zaviral. V veter ni mogel več zavreti potegnili vrvice in že črto najozžjega kroga. Z navdušenim plokanjem je letel svojim očem. »Če bi mogel storiti boljše,« je mislil, »bi se odskočil na desnico.«

PANORAMA

Zanimivo učenje po televiziji

Britanska televizija namerava svojim gledalcem posredovati ure francoske in do sedaj neobičajne oblike — v seriji razburljivih televizijskih dram o prekupčevalcih.

Vsi razgovori v dramah bodo v francoskem jeziku s tem, da bodo igralci med odmorom pojasnjevali gledalcem dogodke v angleščini.

Šef kuhinje zapušča Belo hišo

Kennedyjevi so imeli bolj prefinjen okus

Renne Verdon, znani mojster v kuhanju in šef kuhinje v Beli hiši v času Kennedyjeve administracije, je dal ostavko na svoj položaj in bo zapustil Belo hišo.

Tajnica za tisk soproge predsednika Johnsona je sporočila, da Renne Verdon odhaja iz »osebnih razlogov«.

Novinarjem je dosedanjši šef kuhinje povedal, da nje svoje nepremišljeno dejanje.

gova ostavka nima »nobene zveze s kuharskimi zahtevami predsednika Johnsona. Njegova odpoved ni bila presenečenje za »profesionalne kroge«, posebno še, ker je bila pred nekaj tedni imenovana za »koordinatorja hrane« v Beli hiši M. Keltom iz Teksasa (prej direktor velike restavracije v Ostinu).

Renne Verdon je Francoz, v Belo hišo pa je prišel v marcu leta 1961. Takrat so govorili, da bosta John in Jacqueline Kennedy nastavila

novoga kuharja, za izboljšanje kvalitete prehrane v Beli hiši, ki ni bila nikoli poznana po »rafinirani kuhinji«. Najprej je Renne pripravil svečano kosilo za britanskega premiera Harolda Mac Millana, od tega dne dalje pa je pripravil vso hrano za veliko število državljanov, obiskovalcev Bele hiše.

Čeprav šef kuhinje ni hotel odgovoriti na vprašanje, katere jedi ima Johnson najrajši, meni, da je okus Johnsonovih mnogo manj rafiniran od Kennedyjevih. Predsednik Johnson ima najrajši enostavno in močno hrano iz Teksasa.

Železniš

Kamion

V nedeljo zjutraj vlak, ki vozi na po Beograd, preko Bosanskega Novoga, 80 km na uro zaletel vlak, ki je stal na Saš. Udarec je bil toliko močan, da sta povsem uničila lokomotivo in nekaj nesreča je terjala in več huje ranjenih.

Neznani ugrabitelj prosil odpuščanja

Nenavadna je bila ugrabitev 17-letne kuharice Marianne Gscheid iz Breitenleeja v Avstriji. Pred hišo ugrabljenega dekleta so našli njeno torbico, v njej pa ugrabiteljevo opravičilo.

Marianne je bila zvečer namenjena domov, kmalu potem, ko je izstopila iz avtobusa, se je ustavil ob njej osební avto. Iz njega je stopil neznan moški, pograbil Marianne in jo odvedel ter jo pričel daviti. Dekle je izgubila zavest in se prebudila šele v prtljajniku avtomobila. Pozneje je pripovedovala, da se je med vožnjo vrgla iz prtljajnika na cesto in napad prijavila policiji.

Policija najprej dekletovi zgodbi ni verjela, toda zdravniški pregled je potrdil, da jo je nekdo resnično davil z vrvjo ali kablom.

Se isti večer so našli pred Marianneinim stanovanjem njeno črno torbico, ki jo je med ugrabitvijo izgubila. Od vsebine ni nič manjkalo, v torbici pa je bilo pismo, v katerem neznani ugrabitelj prosi odpuščanja in obžaluje

vsebine ni nič manjkalo, v torbici pa je bilo pismo, v katerem neznani ugrabitelj prosi odpuščanja in obžaluje

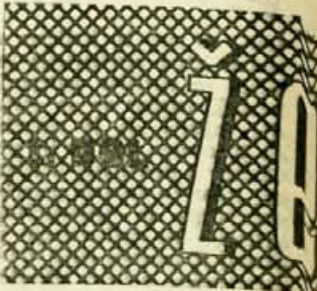
NAJVEČJI ZLOČIN PO VOJNI

Pet ljudi mrtvih

- Preteklo soboto je vse dogodke črne kronike v zadnjih dneh zasenčil dogodek, ki ga strokovnjaki ocenjujejo za najtežji zločin, ki ga je odkrila kriminalistična služba po vojni. Gre za izredno zagoneten zločin, ki ga bo zelo težko odkriti, ker so zvedeli zanj šele tretji dan po tem, ko je bil izvršen.
- V stanovanjski hiši Antona Kepa v Jarebinskem

- dolu na Stajarskem so našli 5 trupel. Zločin je slučajno odkrila njegova hči Marija Polanc, ki je ta večer prišla obiskat očeta. Neznani zločinci so do smrti pobili 72-letnega podnajemnika Antona Kepa, njegovo gospodinjico Alojzijo Sluga, podnajemnika Antona Sprajca in zakonca Marijo in Jakoba Petrovič iz Ptujca, ki sta prišla k Sprajcu na obisk. Organi

- tajništva začevo še vedno raziskujejo, saj so zločinci opravili dejanje zelo spretno in po vseh storih potresli moko, da bi zabrisali sledove. Prav tako stoji hiša bolj na samem, kakih 300 metrov od glavne ceste.
- Vest o ostudnem zločinu je pretresla vso slovensko javnost in o njem precej razpravljajo tudi ljudje na Gorenjskem.

Godba igra. Duši jok. Kar jo pregluši zopet godba. Morelostna, premalo vojaška, preveč ženska. Siefi strmi skozi okno in žene. Ne sliši njihovih pogovorov, robce vidi in zdi se ji, da more verjeti, da se je ta dan začela, zakaj naju? Zakaj še vedno molči sploh moglo priti do nje? In misli na brata. Nobene Doma so prav gotovo jokali. »Kam bo pripeljalo vse, kar zdi čudno brezbrizno do vsega? Franc se za njeno vprašanje v časopis, kakor da je ni slišal. Seveda, on je lahko brez more kot socialist ostati tako tiho. Tam spodaj na trgu je črna Kar pogleda naj!

bovU

PROGRAM RAZVOJA KMETIJSTVA V OBČINI KRANJ

Podrobnejše kmetijsko poročilo

Leto	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
Skupaj	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000
1	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
2	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
3	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
4	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000
5	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000
6	6000	6000	6000	6000	6000	6000	6000	6000	6000	6000	6000
7	7000	7000	7000	7000	7000	7000	7000	7000	7000	7000	7000
8	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000	8000
9	9000	9000	9000	9000	9000	9000	9000	9000	9000	9000	9000
10	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000	10000

Skupščina občine Kranj je na 14. skupni seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti dne 9/12-1965 razpravljala o predlogu »Programa razvoja kmetijstva v občini Kranj« ter sprejela sklep, da se da predlog programa v javno razpravo.

Javno razpravo naj organizirajo vse kmetijske organizacije za člane delovnih kolektivov, kmetijske zadruge za svoje člane na ožjih okoliših in odborniki skupščine občine Kranj na svojih območjih.

Mnenja, pripombe in predloge na predlog programa delovnih organizacij in občanov zbira svet za kmetijstvo in gozdarstvo skupščine občine Kranj do 30/1-1966.

Svet za kmetijstvo in gozdarstvo bo obravnaval zbrane predloge na posebni seji in pripravil dokončni predlog programa ter ga predlagal v ponovno razpravo skupščini občine Kranj.

Stevilka: 320-043/65-04
V Kranju, 27/12-1965

Uvod

Pomembnejši napredek v kmetijski proizvodnji je bil zabeležen šele po letu 1955, ko je bila prvokrat presežena predvojna raven proizvodnje in ko je družbena skupnost začela vlagati večja sredstva za napredek kmetijstva. Na območju občine je bila v obdobju zadnjih 5 let osnovna orientacija na razvoju družbenih posestev in kmetijskih zadrug kot nosilcev rekonstrukcije in socialistične preobrazbe vasi.

Z razvojem družbenega sektorja kmetijstva se je pričela razvijati tudi kooperacijska proizvodnja in sicer prvotno v povečanje proizvodnje pšenice, ko pa je zaradi naravnih pogojev v naši občini končno našla osrednje mesto v živinorejski proizvodnji. S tem se je doseglo tudi povečanje pridelkov krmnih rastlin. Razvijajoča družbena in organizirana zasebna proizvodnja sta tako večali možnost zagotovitve pomembnih življenjskih artiklov za domači trg kot so meso, mleko in krompir.

Težišče programa je v povečanju kmetijske proizvodnje na družbenem in zasebnem sektorju kmetijstva, ki temelji na popolni in intenzivni izkoriščenosti vseh obstoječih kapacitet in tudi na novih predvidenih kapacitetah družbenega sektorja.

Naravni pogoji območja so že sami usmerili kmetijstvo v živinorejsko smer in pridelovanje krompirja, zato se tudi v programu obravnava

proizvodnja v tej smeri:

- V programu razvoja so se upoštevali
  - naravni pogoji območja
  - potreba po oskrbi prebivalstva z mesom, mlekom in krompirjem ter
  - rentabilnost in ekonomske osnove razvoja
- Razvoj družbenega sektorja kmetijstva je pogojen z
  - materialnimi pogoji
  - razvojem industrije
  - spremembo strukture prebivalstva vasi ter s tem odhod kmečke delovne sile v druge gospodarske panoge

Zaradi omenjenih pogojev sta izdelani v programu tudi dve varianti razvoja, kateri obravnavata hitrejšo in počasnejšo preobrazbo vasi ter sta pogojeni od celotnega razvoja gospodarstva v občini.

Obe varianti predvidevata razvoj kmetijstva za obdobje do leta 1970 v okviru današnjih in pričakovanih možnosti.

Kolikor bi se predvidevanja spremenila, posebno v ugodnejših materialnih pogojih za hitrejši razvoj družbenega sektorja kmetijstva, bi bilo potrebno program dopolniti. Program bi bilo tedaj treba dopolniti s prvotno varianto razvoja družbenega sektorja, ki predvideva v družbeni proizvodnji 4.000 ha obdelovalnih zemljišč in s tem tudi ustrezno večjo proizvodnjo.

Zemljišča družbene lastnine zajemajo 36,2 % vseh zemljišč, pretežno obdelovalno zemljo v ravnini, gozdove in pašnike pa v hribovitih predelih.

Glede na konfiguracijo terena ločimo v občini dva predela:

Ravninski predel, ki zajema pašnike na Kranjski ravnini, Sorškem polju in ravnini okoli Nakla oziroma katastrske občine Kranj, Primskovo, Britof, Predoslje, Suha, Kokrica, Naklo, Duplje, Strahinj, Žeje, Pivka, Struzevo, Rupa, Klanec, Huje, Ciričice, Hrstje, Trboje, Voglje, Senčur, Sp. in Zg. Brnik, Cerklje, Grad, Dobrava, Pšata, Smartno, Velesovo, Zalóg, Lahovče, Češnjavek, Olševke, Luže, Visoko, Stražišče, Bitnje, Zabnica, Breg ob Savi, Drulovka, Jama, Mavčiče, Podreča, Praše.

Hriboviti predel, ki obroblja ravninsko območje ter tvori obrobo verigo meja občine ter zajema naslednje katastrske občine: Golnik, Goriče, Okroglo, Podbrezje, Srednja vas, Tenetiše, Vojvodin boršt I in II, Babni vrt, Bela, Breg ob Kokri, Tupaliče, Kokra, Spodnje in Zgornje Jezersko, Stefanja gora, Senturška gora, Jošt, Križna gora, Nemilje, Spodnja in Zgornja Besnica. (TABELA 2)

Struktura vseh zemljišč ravninskega in hribovitnega predela je 41,19:58,81 % s tem, da v hribovitem predelu prevladujejo gozdna zemljišča in pašniki. Kmetijske zemlje je v hribovitem predelu le 24,27 %, od tega obdelovalne 64,90 % in pašnikov 35,07 %. Med obdelovalno zemljo je 61,01 % travnikov. Struktura družbene in zasebne lastnine je v hribovitem predelu 47,63:52,37 %. Med družbenimi zemljišči prevladujejo gozdovi s 63,71 %.

Struktura v ravninskem predelu je povsem drugačna in prevladujejo kmetijska zemljišča z 52,37 %, od katerih je 94,29 % obdelovalnih. Razmerje med družbeno in zasebno lastnino vseh zemljišč je 19,90:80,10 %, oziroma pri kmetijski zemlji 19,26:80,74 % in pri obdelovalni zemlji 18,86:81,14 %.

Največ zemlje so pridobile v družbeno lastnino kmetijske organizacije v preteklih petih letih. Osnova za sedanje družbene obrate je bila zemlja dodeljena iz SLP, ki je bila pridobljena z zakonom o agrarni reformi in kolonizaciji ter z zakonom o zemljiškem maksimumu. Po letu 1960 pa so organizacije pridobile zemljo z zakupom, odkupom in z arondacijami. Po stanju 1. 1. 1965 imajo kmetijske organizacije obdelovalno zemljo v 299 kompleksih, in sicer:

— v skupini do 3 ha je 222 parcel s površino 243,42 ha ali 13,9 % vseh obdelovalnih površin. Povprečna velikost parcele je 1,09 ha;

— v velikosti 3—10 ha je 45 kompleksov, ki zajemajo 277,47 ha ali 15,9 %. Povprečna velikost kompleksa je 6,16 %;

— 23 kompleksov je v velikosti od 10—30 ha ali 19,2 % vseh površin, povprečna velikost kompleksa je 14,55 ha;

— 7 kompleksov je v velikosti od 30—100 ha ali 37,5 % vseh obdelovalnih površin, povprečna velikost kompleksa je 93,59 ha;

— 2 kompleksa sta v povprečni velikosti 118 ha in zajemata 13,5 % vseh obdelovalnih površin.

Razdrobljenost parcel narekuje, da bodo morale kmetijske organizacije svoja zemljišča čimprej združiti v večje komplekse, toda v mejah, ki ustrezajo konfiguraciji terena.

V programu je izdelana le ena varianta pridobivanja kmetijskih zemljišč in sicer varianta I, po kateri bodo imele kmetijske organizacije 2713 ha ali 20,3 % vseh obdelovalnih zemljišč. Pridobiti bo treba 738 ha njivskih površin in 294 ha travnikov. Družbeni sektor bo imel v svojih obdelovalnih površinah 73,6 % njiv oziroma se razmerje v primerjavi z letom 1964 ne bo spremenilo.

Podružbljanje kmetijskih površin

Nagel razvoj industrije v zadnjih letih in znaten porast življenjske ravni zaposlenih v industriji nujno spreminja strukturo prebivalstva. Stalno se manjša procent kmečkega prebivalstva, saj ga je na območju občine samo še cca 12 %. Kmetije zapušča predvsem mladina, ki nadaljuje je šolanje ali pa se zaposluje v gospodarstvu in družbenih službah. Iz leta v leto raste število kmetij, ki jih obdelujejo starejši kmetje. Nekaterim pomagajo pri obdelovanju člani družine, ki so zaposleni drugje, vendar pa se zemlja slabo obdeluje, kljub večjim potrebam trga.

Območje občine ima 13.403 ha obdelovalnih površin oziroma 16.229 ha kmetijskih površin. V družbeni lastnini je bilo konec leta 1964 2.257 ha obdelovalnih površin oziroma 3.999 ha kmetijskih površin, medtem ko je bilo v izkoriščanju družbenih kmetijskih organizacij 1681 ha ali 12,5 % obdelovalnih površin oziroma 3418 ha ali 21,1 % kmetijskih zemljišč, med katerimi je 1737 ha ekstenzivnih pašnikov.

Stanje zemljišč je glede na strukturo lastništva po katastrskem stanju z dne 31/12 1964 naslednje:

	Družbena lastnina	Zasebna lastnina	Skupaj	Struktura
njive in vrtovi	1.390,5974	6.464,0470	7.854,6444	58,60
sadovnjaki	99,7342	988,1117	1.087,8459	8,12
travniki	767,1072	3.693,8656	4.460,9728	33,28
OBDELOVALNA ZEMLJA	2.257,4388	11.146,0243	13.403,4631	82,58
struktura	16,85 %	83,15 %	100,00 %	
pašniki	1.736,7663	1.081,4047	2.818,1710	17,36
močvirja, ribniki, trstičje	4,7084	2,7665	7,4749	0,06
KMETIJSKA ZEMLJA	3.998,9135	12.230,1955	16.229,1090	35,84
struktura	24,65 %	75,35 %	100,00 %	
gozd	8.823,8535	16.275,2574	25.099,1109	55,43
nerodovitno	3.571,4926	380,433	3.951,9259	8,73
SKUPAJ	16.394,2596	28.885,8862	45.280,1458	100,00
struktura	36,21 %	63,79 %	100,00 %	

DELITEV ZEMLJIŠC V TRAVNISKI IN HRIBOVITI PREDEL

TABELA 2

v ha

	Ravninski predel				Hriboviti predel			
	D. S.	Z. S.	Skupaj	Strukt.	D. S.	Z. S.	Skupaj	Strukt.
njive in vrtovi	1,333,6145	5,258,0954	6,591,7099	71,57	56,9829	1,205,9516	1,262,9345	30,11
sadovnjaki	57,1215	658,3751	715,4966	7,77	42,6127	329,7366	372,3493	8,88
travniki	346,0760	1,556,3241	1,902,4001	20,66	421,0312	2,137,5415	2,558,5727	61,01
obdelov. zemlja	1,736,8120	7,472,7946	9,209,6066	94,29	520,6268	3,673,2297	4,193,8565	64,90
struktura	18,86 %	81,14 %	100,00 %		12,41 %	87,59 %	100,00 %	
pašniki	139,6304	411,7868	551,4172	5,65	1,597,1359	669,6179	2,266,7538	35,07
trstičje, močvirje, ribn.	4,7084	1,4417	6,1501	0,06	—	1,3248	1,3248	0,03
kmetijska zemlja	1,881,1508	7,886,0231	9,767,1739	52,37	2,117,7627	4,344,1724	6,461,9351	24,27
struktura	19,26 %	80,74 %	100,00 %		32,77 %	67,23 %	100,00 %	
gozd	743,1114	6,799,8109	7,542,9223	40,45	8,080,7421	9,475,4465	17,556,1886	65,92
nerodovito	1,086,3679	253,2957	1,339,6636	7,18	2,485,1247	127,1376	2,612,2623	9,81
vsa zemlja	3,710,6301	14,939,1297	18,649,7598	100,00	12,683,6295	13,946,7565	26,630,3860	100,00
struktura	19,90 %	80,10 %	100,00 %		47,63 %	52,37 %	100,00 %	
			41,19 %				58,81 %	

Zemlja se bo po varianti I pridobivala z nakupom in v arondacijskem oziroma komasacijskem postopku. Za nakup zemlje bo potrebno 708 milijonov din. Za ureditev na novo kupljenih zemljišč ali zemljišč, pridobljenih v arondacijskem postopku bodo potrebne dodatne investicije, in sicer odstranitev neustreznih poti, grmičevja, kamenja, planiranje meja in izgrad-

nja novih poti. Za ureditev se predvideva 200.000 dinarjev stroškov na ha, kar znese za 1032 ha 206 milijonov din. Skupno bo potrebno 914 milijonov din sredstev.

Po varianti II se zemljišča na novo ne bodo pridobivala, ampak je potrebna ureditev zemljišč, kar znese skupno 110 milijonov din.

naravnih pogojev, ki dajejo proizvodnji krompirja poseben značaj.

Način izkoriščanja kmetijskih zemljišč za obdobje 1961—1965 nam pokaže, da se več kot 2/3 vseh kmetijskih zemljišč, tako v družbenem kot zasebnem sektorju izkorišča za potrebe živinorejske proizvodnje. (TABELA 3)

Iz tabele je razvidno, da so v razdobju od leta 1961—1965 orne, kot kmetijske površine v upadanju in sicer orne površine za 2,6 % ter kmetijske površine za 2,5 %. Površine pod kručnimi in krmnimi žiti so dokaj ustaljene, razen v letu 1963, ko je bila proizvodnja zaradi pozne manjša, vendar je izpad te proizvodnje nadomestila proizvodnja krompirja. Proizvodnja krompirja je napram letu 1961 v porastu, medtem ko so površine pod krmnimi korenčniki in košeninami v upadanju. Med ornimi površinami zavzemajo rastline potrebne za živinorejsko proizvodnjo (krmna žita, korenčnice in košenine) skoraj polovico vseh ornih površin. V strukturi okopavin, žit in krmnih rastlin so bila

Razvoj poljedelske proizvodnje

SEDANJE STANJE

Za poljedelsko travniško proizvodnjo je značilno, da je pred letom 1962 družbeni sektor zajemal le majhen del njiv in travnikov. Površine v družbeni kmetijski proizvodnji so se bistveno povečale šele po letu 1962 in zavzemajo po stanju 31/12-1964 5,41 % vseh površin oziroma 12,68 % vseh obdelovalnih površin. Njiv je v družbeni lastni 15,72 %, travnikov pa 9,84 %.

Struktura poljščin je na celotnem območju prilagojena predvsem samooskrbi prevladujoče zasebne kmetijske proizvodnje ter sloni zaradi naravnih pogojev na izkoriščanju travnatega sveta in pretežne večine njivskih površin za potrebe živinorejske proizvodnje. Rastlinska proizvodnja, kot pridelovanje žit in zelenjave, ima le podrejen značaj. Izjema je pridelovanje krompirja za seme in prehrano, zaradi ugodnih

IZKORISCANJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠC V DRUŽBENEM IN ZASEBNEM SEKTORJU KMETIJSTVA ZA RAZDOBJE 1961—1965

v ha

Kultura	1961			1962			1963			1964			1965		
	D. S.	Z. S.	skupaj	D. S.	Z. S.	skupaj	D. S.	Z. S.	skupaj	D. S.	Z. S.	skupaj	D. S.	Z. S.	skupaj
krušna žita	62	1844	1906	97	1721	1818	91	1315	1406	207	1557	1764	230	1478	1708
krmna žita	137	1212	1349	148	1307	1455	195	1388	1583	395	1312	1707	318	1178	1496
krompir	122	1633	1755	109	1692	1801	224	1780	2004	245	1705	1950	250	1693	1943
zelenjava	16	205	221	15	206	222	20	266	286	13	190	203	5	216	221
ostalo (ind. rastl., nasadi ribeza)	19	77	96	15	22	37	5	29	35	39	24	63	45	28	73
krmno korenje	13	259	272	—	269	269	—	322	322	—	222	222	—	275	275
krmno rastl.	321	1989	2310	379	1917	2296	365	1799	2164	320	1517	1837	402	1588	1990
orne površ.	690	7219	7909	764	7134	7898	901	6899	7800	1219	6527	7746	1250	6456	7706
struktura	8,73	91,27		9,67	90,33		11,55	88,45		15,74	84,26		16,22	83,78	
sadovnjaki	37	1032	1069	34	1054	1088	37	1041	1078	30	1043	1073	35	1050	1085
travniki	304	4098	4402	360	4027	4387	350	4154	4504	374	4041	4415	369	4098	4467
pašniki	335	2692	3027	125	2659	2784	200	2630	2830	580	2009	2589	586	2144	2730
skupaj	1366	15041	16407	1283	14874	16157	1488	14724	16212	2203	13620	15823	2240	13748	15988
struktura	8,33	91,67		7,94	92,06		9,18	90,82		13,93	86,07		14,01	85,99	
od tega za potrebe živin.	1110	10167	11277	997	10077	11074	1107	10166	11273	1647	9053	10700	1675	9268	10943
struktura	81,26	67,60	68,73	77,71	67,75	68,54	74,59	69,04	76,56	74,75	66,46	67,62	74,78	67,41	68,45

Opomba: podatki zbrani po službi PO — 22a in b

v preteklem obdobju v kolobarju na prvem mestu žita, nato okopavine, medtem ko krmne rastline zavzemajo le do 29 % vseh ornih površin.

	v %				
	1961	1962	1963	1964	1965
žita	41,2	41,4	38,3	44,8	41,6
okopavine	28,4	29,0	33,5	30,7	32,6
krmne rastline	29,2	29,1	27,7	23,7	25,8

V obdobju od leta 1953 do 1964 se je poljedelska proizvodnja močno intenzivirala. To se odraža v povišanju povprečnih hektarskih donosov, posebno pri poljščinah, ki služijo kot osnova za živinorejsko proizvodnjo, pri proizvodnji krompirja ter krušnih žit.

ZITA

V primerjavi s povprečjem v obdobju 1953—1962 so se pridelki žit znatno povišali, posebno pri koruzi za zrnje, predvsem zaradi uvajanja hibridnih sort koruze ter dobrega gnojenja. Tudi pšenica, oves in ječmen so v porastu napram

povprečju 1953—1962, vendar po letu 1962 povprečni pridelki krušnih in krmnih žit niso v posebnem porastu niti v družbenem niti v zasebnem sektorju. Vzrok je v nenehnem uvajanju novih uvoženih intenzivnih sort, ki se ne utegnejo aklimatizirati na naše podnebne razmere. (TABELA 4)

KROMPIR

Proizvodnja krompirja je zajemala po letu 1962 25 % vseh ornih površin v občini, oziroma predstavlja letno povprečno 34.000 ton pridelka.

POVPREČNI HEKTARSKI DONOSI V RAZDOBJU DO LETA 1964

TABELA 4

	v q											
	Povprečje			1962			1963			1964		
	1953-1962	D. S.	Z. S.	skupaj		D. S.	Z. S.	skupaj		D. S.	Z. S.	skupaj
pšenica	16,0	26,5	19,6	20,0	21,4	16,0	16,3	23,0	19,9	20,2	19,9	20,2
rž	13,4	18,0	18,0	18,0	15,0	15,0	15,0	20,0	18,7	19,1	18,7	19,1
oves	14,5	23,1	17,2	17,9	17,8	19,4	19,3	20,2	18,5	18,9	18,5	18,9
ječmen	15,8	22,9	19,8	20,0	25,0	16,8	19,0	22,1	19,4	20,0	19,4	20,0
koruza	23,9	35,0	26,6	26,6	37,0	31,3	31,1	51,9	30,8	31,9	30,8	31,9

	1962	1963	1964
krompir	182,2	202,0	174,0

	1962	1963	1964
črna detelja	51,0	57,3	50,5
lucerna	56,0	61,1	54,7
trav. mešanica	45,0	56,1	42,2
sil. koruza	339,0	414,0	365,0
graišica	33,0	28,0	44,9

D. S. = družbeni sektor
Z. S. = zasebni sektor
skupaj

Struktura porabe pridelka krompirja je bila naslednja:

Pridelek	v %					
	za seme	za hrano doma	za hrano	za predelavo	za trg	kalo
34.000 ton	10,0	3,3	20,0	1,5	60,2	5,0

V količinah za trg so zajeti vsi tržni viški celotne proizvodnje krompirja tako semenskega, kot za prehrano, ki se prodaja na območju, ne glede na organizirano prodajo oziroma odkup. Razmerje med organizirano prodajo in direktno prodajo potrošniku je bilo v preteklem obdobju 60:40, vendar je bilo močno odvisno od trenutnih potreb trga, proizvodnje in tržnih cen. Povprečni hektarski pridelki krompirja v preteklem obdobju stagnirajo oziroma celo upadajo. (TABELA 5). Vzrok temu je močna okužba krompirjevih nasadov s težkimi virusnimi boleznimi, zlasti na kvalitetnih sortah in močno povečanje pridelovanja ranejših in kvalitetnejših jedilnih sort, ki dajo manjši pridelek kot nekvalitetne pozne sorte. V proizvodnji krompirja je zajemala proizvodnja semenskega krompirja znaten delež, in sicer:

	v ha			
	1961	1962	1963	1964
vsa proizvodnja	1755	1801	2004	1950
semenski krompir		128	269	252
semen. krompir v %		7,1	13,4	12,9

	v q											
	Povpr. 1953-1962			1962			1963			1964		
	D. S.	Z. S.	skup.	D. S.	Z. S.	skup.	D. S.	Z. S.	skup.	D. S.	Z. S.	skup.
travniki —												
seno	29,6	39,9	27,7	28,4	43,8	31,2	32,2	48,7	33,3	34,9		
pašniki —												
seno	7,5	25,1	8,9	9,4	31,2	8,2	9,8	33,7	6,7	7,8		
sadovnjaki —												
seno	—	34,1	27,7	27,9	31,2	31,2	32,2	50,6	26,6	27,3		

Na travnatih površinah je ob povečanem hektarskem pridelku v zadnjih letih še vedno zelo nizka proizvodnja kvalitetne krme. V letu 1964 je bilo na 1 ha travnatega sveta pridelano 835 kg škrobnega ekvivalenta, oziroma na 1 ha travnika 1256 kg. Če računamo, da krava, težka 450-5000 kg z 2000 kg mleka letno potrebuje 2737 kg škrobnega ekvivalenta, je bilo potrebno v letu 1964 povprečno 3,27 ha travnatega sveta oziroma 2,2 ha travnika za vzdrževalno in proizvodno krmo te živine.

V letu 1963 je proizvodnja semenskega krompirja zajela doslej največji obseg. Zaradi nestimulativnih cen in neustaljenosti tržišča pa proizvodnja upada in se koncentrirana na družbenem sektorju. V letu 1964 je zajemala proizvodnja semenskega krompirja v obeh sektorjih lastništva v organizirani proizvodnji 41,38 % vse proizvodnje v SR Sloveniji.

Proizvodnja krompirja tako merkantilnega kot semenskega je za pridelovalce zelo donosna. Po vrednosti presega za 6,1x proizvodnjo pšenice, čeprav so površine pod krompirjem le za 1-1,5x večje, kot površine pod žiti.

ZELENE KRMNE RASTLINE

Površina njiv, namenjenih pridelovanju zelene krme je kljub tendenci povečanja živinorejske proizvodnje po letu 1961 (glej tabelo izkoriščanja kmetijskih zemljišč) v upadanju v obeh sektorjih lastništva. Sele v letu 1965 se kaže delno povečanje teh površin. Povprečni pridelki zelenih krmnih rastlin v zadnjih dveh letih (1963, 1964) kažejo napram povprečju obdobja 1953-1962 znaten porast ter v skupnih količinah delno nadomeščajo izpad površin, namenjenih za zeleno krmo. (TABELA 6). Med krmnimi rastlinami, pridelanimi na njivskih površinah se pridelujejo tudi krmne korenčnice kot pesa, korenje in repa, vendar samo na zasebnem sektorju kmetijstva. V družbenem sektorju je pridelovanje teh izpodrinila silažna koruza, ki je zaradi enostavnosti in cenejših tehnologije ter večjega pridelka rentabilnejša.

TRAVNATI SVET

Pridelek krme s travnikov so v povprečju porasli v obeh sektorjih lastništva, kakovost pridelane krme pa ne zadovoljuje.

Na travnatem svetu se še vedno premalo upošteva sodobna agrotehnika. Spravilo pridelkov je skoraj vedno opravljeno prepozno zaradi česar ni možno pričakovati kvalitetnih in kvantitativnih pridelkov.

Travnati svet je po katastrskih podatkih zajet skupno in sicer so v skupnih površinah travnikov 4.461 ha zajeti vsi travniki in tudi senožeeti, katastrska opredelitev travnatega sveta loči te površine le po legi, ne pa tudi po izkoriščanju.

Če upoštevamo, da je na območju občine le 1/3 površin pod senožeeti, ki se kosijo enkrat letno, pridelki v povprečju napram letu 1953-1962 niso mnogo porasli.

Posebno zato, ker je živinorejska proizvodnja za območje občine pretežna, bo potrebno dosežati boljše rezultate v pridelku na travnatem svetu. Na celotnem območju ni urejenih čredinskih pašnikov, ki so v določenih pogojih najuspešnejši in najekonomičnejši viri dobre ir poceni krme.

Skupno je na območju občine 2.818 ha pašnih površin. Izrazitejše pašne površine so na območjih katastrskih obččin Babni vrt, Bela, Kokra Breg ob Kokri, Tupaliče, Goriče, Srednja vas, Zg. Jezersko, Sp. Jezersko, Stefanja gora, in Senturška gora. Celotna površina omenjenih katastrskih obččin je 27.704 od katerih je 2.220 ha pašnikov in planin oz. 9,7 % od skupnih površin. Od skupnih površin pašnikov na teh območjih je 537 ha reducirane pašne površine višinskih in 53 ha reducirane pašne površine nižinskih pašnikov.

Razdelitev teh reduciranih površin po ustreznih kmetijskih zadrugah je naslednja:

Kmetijska organizacija	Višinski pašniki	Nižinski pašniki	Skupaj
KZ Sloga	247	19	266
KZ Naklo	80	6	86
KZ Cerklje	210	28	238
KZK Kranj	15	—	15
Skupaj	552	53	605

V prikazu so upoštevane le one površine, ki so živini dostopne v obliki paše.

Od skupnih 605 ha reducirane pašne površine odpade 110 ha ali 18,2 % na pašnike, ki so sposobni le za ovčjo pašo, tako, da ostane za govejo živino in konje 49,5 ha pašnih površin.

Do leta 1961 so bili vsi nacionalizirani pašniki v upravljanju pašnih odborov vaških skupnosti. Po letu 1961 pa so prevzele pašnike v upravljanje in gospodarjenje kmetijske zadruge, vendar je izkoriščanje pašnega sveta po tem času v upadanju.

v GVZ

Kmetijska organizacija	1960	1964	1965
KZ Sloga	132,25	45,90	21,70
KZ Cerklje	229,75	131,50	152,50
KZ Naklo	39,00	21,00	21,00
KZK Kranj	—	48,00	48,00
Skupaj	401,00	246,40	243,20

V prikazani tabeli je treba upoštevati, da posamezne kmetijske organizacije nimajo točne evidence o prepašeni živini na pašnikih (KZ Sloga za celotno območje Jezerskega) in da se nekatere planine v zadnjih letih opuščajo (Dolge njive na Kravcu).

Kmetovalci vasi Kokre in Jezerskega prepasejo vso živino, ki jo doma lahko pogrešajo, ker jim je dobrodošlo vsako zmanjšanje črede v hlevu preko poletja.

V letu 1965 se je na vseh reduciranih pašnih površinah prepaslo le 60,3 % živine iz leta 1960, kljub koristim, ki jih nudi dobro organizirana paša:

— živina se v pašni dobi preživlja in s tem ne obremenjuje nižinske krmne osnove,

— razen preživljanja ponekod tudi proizvaja, čeprav na račun lastne teže. Živinorejci pa v te proizvodnje ne vlagajo sredstev, ampak plačujejo le stroške za delo,

— v pašni dobi je kmetovalec razbremenjen vsega dela pri živini, ki je na paši in ker paša sovпада s časom glavnih kmetijskih del, je ta razbremenitev zanj zelo ugodna,

— s pašo na planini pa se živina, zlasti mlada, utrjuje in postaja odpornjša proti vsem škodljivim vplivom.

Razvoj rastlinske proizvodnje

Tabela 7

Rastlinska proizvodnja leta 1970 v primerjavi z letom 1964 po I. varianti za družbeni sektor.

Padavinski in toplotni režim na območju občine Kranj narekuje gojenje trpežnih rastlin in tistih enoletnih poljščin, ki dajejo v naših prilikah dobre hektarske pridelke, kot so: krompir, krmne korenčnice in krmne koševine. Zaradi enakomerne in polne zaposlenosti ljudi in izkoriščenosti strojev na kmetijskih družbenih obratih ter pri zasebnih kmetovalcih zahteva poljedelska proizvodnja tudi vključitev drugih rastlin, ki osnovno proizvodnjo dopolnjujejo. K tem štejemo predvsem žito. Žito daje nizek denarni ali naravni učinek na enoto površine, toda zelo visok učinek na enoto vloženega živega in materializiranega dela. Ima tudi prednost, da z njim rešujemo vsaj delno deficitno oskrbo s slamo za nastil v družbenem sektorju, v zasebnem sektorju pa se uporablja slama kot voluminozna krma za živino. Zaradi enostavne tehnologije pridelovanje zahteva žito manj investicij po enoti. Kot dobro dopolnilo za vključevanje v krivuljo dela sodijo tudi industrijske rastline. V naših naravnih pogojih dokaj dobro uspeva oljna repica in bi jo bilo potrebno tudi v bodoče sejati.

Naravni pogoji in razvita živinoreja narekujejo, da se pretežni del zemlje izkorišča za pridelovanje živalske krme, saj je v skupnih obdelovalnih površinah 33,3% travnikov. Zaradi harmonične prehrane živine pa je nujno potrebno sorazmerno precejšen delež njiv izločiti za pridelovanje krmnih poljščin tako, da njivski svet ne more v pretežni večini služiti za pridelovanje neposredne ljudske hrane. Zaradi tega bo še nadalje potrebno izboljševati dosedanje strukturo poljščin, vendar v skladu s spremembo po sektorjih lastništva.

Za bodočo proizvodnjo, kot jo narekujejo že izgrajena gospodarska središča družbenega sektorja in kapacitete sedanjega stanja zemljišč se poljedelska proizvodnja obravnava v dveh variantah na obeh sektorjih lastništva.

DRUŽBENI SEKTOR

Varianti I.

Obdelovalna zemljišča po varianti I. se bodo povečala za 61,4% napram letu 1964 oz. bi skupno zajemala 2713 ha obdelovalnih zemljišč, kar ustreza 100 GVZ na 100 ha obdelovalne zemlje. Stanje zemljišč po strukturi lastništva bi bilo v letu 1970 naslednje (glej spodnjo tabelo):

Družbeni sektor bo zajemal 20,3% vseh obdelovalnih zemljišč oziroma 28,7% vseh kmetijskih zemljišč v občini. Pri teh površinah bodo zagotovljene vse količine osnovne krme za potrebe živinoreje ter delno tudi potrebe po krmnih žitih. Razmerje med žiti, okopavinami (sem je prišteta tudi silazna koruza) in krmnimi rastlinami bo na njivskih površinah 25,4:35,7:35,0% in se bo zboljšalo na račun krmnih rastlin v primeri z letom 1964. Istočasno pa bodo površine z žiti zmanjšane za 43,1%. Povečale se bodo površine vseh krmnih rastlin od 69,9 na 74,5% in strniščnih posevkov za 333,7%. Delno se bodo povečale tudi površine pod oljno repico, krompirjem in zelenjavo.

	posejano ha	1964		Varianta I.		skup. ton
		q/ha	skup. ton	posejano ha	q/ha	
a) krušna žita	217			277		
pšenica	162	23,0	373,3	200	40	800
rž in soržica	45	19,7	88,5	37	35	129,5
ajda (prašna)	—	—	—	—	—	—
ajda (strniščna)	10	10,8	10,8	40	14	56
b) krmna žita	353			474		
ječmen	158	22,1	348,7	245	35	857,5
oves	160	20,2	323,2	180	36	648
koruza za zrnje	13	51,9	67,5	50	70	350
proso (prašno)	22	12,3	2,0	—	—	—
proso (strniščno)	—	—	—	—	—	—
c) ind. rastline	33			70		
oljna repica	33	17,0	56,0	70	24	168
vrtine	258			335		
krompir	245	204,7	5.015,6	300	210	6.300
zelenjava	13	—	191,9	35	—	560
krmne okopavine	207			250		
sil. koruza	192	491	9.436,0	230	650	14.950
pitnik (str. posev.)	15	300	450,0	20	350	700
krmne koševine	671			1.737		
lucerna	60	261,3	1.568,8	180	360	6.480
črna det. (s trav. meš.)	30	209,4	628,2	220	340	7.480
klajnice	39	196,2	765,2	250	350	8.750
strniščne koševine	58	72,0	41,8	300	180	5.400
s travnikov	374	146,0	5.460,8	595	240	14.304
s pašnikov (čred.)	80	101,1	880,8	150	160	2.400
s sadovnjakov	30	151,0	455,4	41	240	984
slama	—	30,0	1.671,0	—	53,5	3.536
Skup. obd. zemlje	1.656			2.712		
Skup. njivskih površin	1.172			1.997		
od tega						
podsevkov in strniščnih posevkov v %	7,1			18,0		
žit v %	47,8			35,6		
okopavin v %	38,4			28,4		
krmnih rastlin v %	11,0			32,5		
ind. rastlin v %	2,8			3,5		
vseh krmnih rastlin	69,9			76,3		

Predvideva se povečanje pašnih površin na 150 ha, tako da bi bilo 80 ha nižinskih čredinskih pašnikov in 70 ha planinskih pašnikov, preurejenih v čredinske ob maksimalnem izkoriščanju zelene krme — paše za mlado plemensko živino.

Varianti II.

Obdelovalna zemljišča po varianti II. se ne bi povečala, ampak bi ostalo stanje enako kot ga zaznamujemo v začetku leta 1965 oz. bi bila struktura zemljišč po lastništvu naslednja:

	Katastr stanje 1964	1964		Varianta II.	
		Z. S.	D. S.	Z. S.	D. S.
njive in vrtovi	7.855	6.596	1.259	6.596	1.259
sadovnjaki	1.081	1.047	41	1.047	41
travniki	4.460	4.079	381	3.999	461
obdelovalne površine	13.403	11.722	1.681	11.642	1.761
struktura	100	87,5	12,5	86,9	13,1
pašniki	2.818	1.081	1.737	1.081	1.737
Skupaj	16.221	12.803	3.418	12.723	3.498
struktura	100	78,9	21,1	78,4	21,6

	Kat. stanje 1964	1964		Varianta I.	
		Z. S.	D. S.	Z. S.	D. S.
njive in vrtovi	7.855	6.596	1.259	5.858	1.997
sadovnjaki	1.081	1.047	41	1.047	41
travniki	4.460	4.079	381	3.785	675
obdelovalne površine	13.403	11.722	1.681	10.690	2.713
struktura	100	87,5	12,5	79,7	20,3
pašniki	2.818	1.081	1.737	1.081	1.737
skupaj	16.221	12.803	3.418	11.771	4.450
struktura	100	78,9	21,1	72,6	27,4

Družbeni sektor bo zajemal 21,6% vseh kmetijskih površin oz. 13,1% obdelovalnih površin v občini. Razpoložljive površine po II. varianti bi ustrezale za 1776 GVZ oz. bi na 100 ha obdelovalnih površin prišlo 100,8 GVZ ter bi bila tako osnovna krma za prehrano živine zagotovljena. Rastlinska proizvodnja leta 1970 v primerjavi z letom 1966 po II. varianti za družbeni sektor.

	posejano v ha	1964		Varianta II.		
		q/ha	skup. ton	posejano v ha	q/ha	skup. ton
krušna žita	217			125		
pšenica	162	23,0	373,3	80	40	320
rž in soržica	45	19,7	88,5	20	35	70
ajda (prašna)	—	—	—	—	—	—
ajda (strnišna)	10	10,8	10,8	25	14	35
krmna žita	353			219		
ječmen	158	22,1	348,7	150	35	525
oves	160	20,2	323,3	49	36	176
koruza za zrnje	13	51,9	67,5	20	70	140
proso (prašno)	22	12,3	2,0	—	—	—
proso (strnišna)	—	—	—	—	—	—
industrijske rastline	33	—	—	50	—	—
oljna repica	33	17,0	56,0	50	24	120
vrtnine	253			29.290		
krompir	245	201,7	5.015,6	270	210	5.670
zelenjava	13	—	191,9	20	—	320
krmne okopavine	207			185		
silazna koruza	192	491	9.436,0	160	650	10.400
pitnik (str. posev.)	15	300	450,0	25	350	875
krmne koševine	770			1.182		
lucerna	69	261,3	1.568,8	120	360	4.320
črna det. (s trav. det.)	39	202,4	628,2	180	340	6.120
klajnice	39	105,2	765,2	140	350	4.900
strnišne koševine	58	72	41,8	200	180	3.600
s travnikov	374	145	5.160,8	381	240	9.144
s pašnikov	80	101,1	890,8	120	160	1.920
s sadovnjakov	30	151,8	455,4	41	240	984
slama	—	30	1.671,0	53,5	—	1.600
Skup. obd. zemlje	1.656			1.761		
Skup. njiv. površ.	1.172			1.259		
od tega:						
posevki in strnišča						
posevki v %	7,1			19,9		
žit v %	47,8			25,4		
okopanin v %	38,4			35,7		
krmnih rastlin v %	11,0			35,0		
ind. rastline v %	2,8			3,9		
vseh krmnih rastlin v %	69,9			74,5		

Dinamika razvoja rastlinske proizvodnje zazasebni sektor po I. in II. varianti.

	1964			I. varianta			II. varianta	
	ha	q/ha	skup. ton	ha	q/ha	skup. ton	ha	skup. ton
žita — krušna								
pšenica	1.440	19,9	2.869	750	27	2.025	800	2.160
rž in soržica	117	18,8	220	150	24	360	150	360
ajda (prašna)								
ajda (strniš.)	335	9,7	325	300	10	300	350	350
žita — krmna								
ječmen ozimni	408	19,5	795	320	26	832	350	910
ječmen jari	151	19,2	290	80	25	200	90	225
oves	471	18,5	872	150	24	360	125	300
koruza za zrnje	234	30,8	720	250	38	950	250	950
proso (prašno)	40	14,4	58	33	16	53	40	64
proso (strniš.)	43	14,4	62	40	16	64	45	72
krompir	1.705	176,5	30.090	1.500	190	28.500	1.700	32.300
zelenjava	190	171,7	3.263	200	—	3.600	200	3.600
krmne okopavine								
korenovke	222	283,8	6.301	359	1.100	14.360	370	14.800
silazna koruza	111	343,5	3.813	200	400	8.000	250	10.000
pitnik (str. pos.)	150	220,0	3.300	150	250	3.750	170	4.250
str. korenovke	899	222,9	20.038	500	250	12.500	550	13.750
buče (vmesni posevki)	48	135,8	652	50	150	750	50	750
krmne koševine								
lucerna	399	195,6	7.804	597	270	16.119	681	18.387
črna detelja	641	180,6	11.576	652	250	16.300	745	18.625
stročnice z žiti	108	133,2	1.439	373	200	7.460	427	8.540
ost. krmne rastline	258	156,6	4.040	243	170	4.131	277	4.709
strnišče koševine	807	65,8	5.391	516	100	5.160	750	7.500
s travnikov	4.041	99,9	40.370	3.785	160	60.560	3.999	63.984
s pašnikov	2.009	20,1	4.038	1.081	58	6.270	1.081	6.270
s sadovnjakov	1.043	79,8	8.323	1.047	140	14.658	1.047	14.658
slama	—	—	10.497	—	41,6	6.032	—	6.302
skup. obd. zemlje	11.539			10.690			11.539	
skupaj njiv	6.455			5.858			6.455	
od tega:								
podsevki in str. posevki	35,2			26,6			29,7	
žit v %	43,7			29,6			28,1	
okopavin v %	34,5			38,6			39,0	
krmnih koševin v %	21,8			31,8			32,9	
skup. krmnih rastlin v %	70,1			75,7			74,6	

Struktura žit, okopanin in krmnih rastlin bi bila 25,4:35,0 ter bi se površine pod žiti zmanjšale v korist krmnih rastlin. Skupne krmne rastline bi se povečale na 74,5% od 69,9% v letu 1964. Ravno tako bi se povečali strniščni posevki na 19,9% od sedanjih 7,1%. Povečale bi se površine pod oljno repico, krompirjem in zelenjavo za 11,7%.

Sorazmerno s povečanjem družbenega sektorja po I. varianti se bo zmanjševal zasebni sektor ter bo potrebno zaradi tega preko kooperacijske proizvodnje izboljševati strukturo poljščin, predvsem v pridelovanju krmnih rastlin za potrebe živinoreje, v smeri pridelovanja krompirja, tako semenskega kot merkantilnega in pridelovanja zelenjave. Žita bodo le za dopolnilo. Razmerje med žiti, okopavinami in krmnimi rastlinami je bilo v letu 1964 43,7:34,5:21,8 in ga bo potrebno izboljšati do leta 1970 v smeri pridelovanja krmnih rastlin, na račun zmanjšanja žit.

Z dobro strokovno pomočjo, pravilno potrošnje umetnih gnojil in uporabo zaščitnih sredstev proti rastlinskim škodljivcem in boleznim se bodo pridelki v zasebnem sektorju kmetijstva povečali. Dosežena pa bo tudi predvidena struktura poljščin v kolobarju.

Sprememba v kolobarju bo izvedena na račun povečanja krmnih koševin in okopavin, ki so potrebne za prehrano živinoreje. Sorazmerno s tem pa bodo zmanjšane površine, posejane z žiti. Razmerje med žiti, okopavinami in krmnimi koševinami bo 29,6:38,6:31,8. Žita se bodo zmanjšala za 39,7% oziroma za 37,5%. Za organizirano proizvodnjo živinoreje bo potrebno nadomeščati krmna žita z močnimi krmili.

Večja zanesljivost oskrbe potrošniških centrov s krompirjem, še vedno zelo pomembnim prehranbenim krompirjem pri nas, narekuje proizvodnjo te poljščine na obeh sektorjih lastništva v organizirani proizvodnji. V taki proizvodnji je možno doseči stabilnejše in višje pridelke. Hkrati pa proizvodnjo čvrsteje povezati s potrošnjo. Površine pod krompirjem se do leta 1970 ne bodo bistveno menjale, ker je proizvodnja za naše razmere že dokaj stabilna. Predvideva se, da bo skupno 1800 oz. 2000 ha krompirja, od katerega bo 250 ha semenske proizvodnje — pretežno na družbenem sektorju. Od skupnih površin bo glede na potrebe tržišča po kvalitetnih sortah zgodnjega krompirja okoli 30%, ostali krompir bo srednje pozen oziroma pozen.

Načrt pridelovanja krompirja:

	1964	I. varianta	II. varianta
ha			
družbeni sektor	245	300	270
zasebni sektor	1.705	1.500	1.700
Skupaj	1.950	1.800	1.970
ton			
rani jed. krompir			
D. S.	1.080	1.080	945
Z. S.		6.300	7.650
pozni jed. krompir			
D. S.		22.420	2.125
Z. S.		21.980	22.250
Skupaj jedilni	31.577	31.780	32.970
semenski krompir			
D. S.		2.800	2.600
Z. S.		2.200	2.400
Skupaj	3.528	5.000	5.000

Ker je območje občine zaprto področje za pridelovanje semenskega krompirja v Sloveniji in Jugoslaviji je Kmetijsko živilski kombinat Kranj usmeril proizvodnjo predvsem v pridelovanje kvalitetnega semenskega krompirja. Istočasno z omenjeno specializacijo proizvodnje, pa se je pričelo tudi s pridelovanjem elitnega semena krompirja, s pomočjo odbire. Omenjeno seme se še vedno uvaža iz inozemstva, predvsem

iz Holandije. Z navedeno specializacijo je KZK Kranj največji pridelovalec semenskega krompirja v Sloveniji in edino družbeno posestvo v državi, ki se bavi s pridelovanjem elitnega semena krompirja. Program proizvodnje krompirja pa zahteva izgradnjo specializiranega obrata za semenarstvo krompirja. Ta obrat bo služil za kontinuirano pridelovanje elitnega semena krompirja, to je semena, ki služi kot osnova za pridelovanje ostalega semenskega krompirja v organizirani proizvodnji. Dobro seme je glavni pogoj za stalne in visoke pridelke tako semenskega, jedilnega in industrijskega krompirja, s čimer se zagotavlja rentabilno proizvodnjo.

Tehnologija pridelovanja kvalitetnega semenskega krompirja in elitnega semena sloni na naslednjih, še posebej važnejših ukrepih:

- dobro skladiščenje krompirja
- siljenje krompirja pred sajenjem
- ranj izkop

— kontrola zdravstvenega stanja krompirja glede na viruse, ki zmanjšujejo rodnoš (degeneracija)

Ustrezno s temi ukrepi so še izdelani načrti za obrat za semenarstvo krompirja, ki se bo gradil v dveh etapah in sicer:

I. etapa — izgradnja skladišča za semenski krompir. V tem objektu bo semenski krompir dobro in pravilno vskladiščen preko zime, v zgodnji pomladi pa pravilno siljen (nakaljen)

II. etapa — izgradnja laboratorijev in rastlinjaka za kontrolo semenske vrednosti krompirja med rastjo v zimskem času

Obrat za semenarstvo se bo izgradil do leta 1970 na Praprotni polici pri Velesovem. Pogoji za pridelovanje semenskega krompirja so na tem območju zelo ugodni (dobra tla in mikroklima), poleg tega pa bo obrat osredotočen v središču območja za pridelovanje semenskega krompirja v organizirani proizvodnji. V sklopu površin delovišča Velesovo bo letno 12 ha poljiva namenjena semenarstvu oz. bo tehnologija obrata sčasoma dopuščala tudi saditev 30 ha krompirja letno.

Pri planiranem obsegu živinoreje ne moremo na obeh sektorjih lastništva pridelati niti krusnega krmnega žita toliko, kolikor ga potrošimo. Zato so vse vrste žit tretirane kot dopolnilne poljščine in zavzemajo le tiste površine, ki ostanejo na razpolago po razdelitvi površin med poljščine, potrebne za živinorejo. V strukturi žit je dana prednost krmnemu žitu, posebno na družbenem sektorju, da se zagotovi vsaj del cenejših in zaneslivejših škrobnih koncentratov doma ter da ne bo proizvodnja močnih krmil popolnoma odvisna od nabave drugod.

Za dosego planirane proizvodnje so potrebna sledeča materialna sredstva:

- seme, gnojila, zaščitna sredstva, mehanizacija, zgradbe in melioracije,

V tabeli je prikazana potreba po registriranem in neregistriranem semenu t. j. tudi tisto seme, ki ga proizvajalci sami pridelajo in potrošijo. Prikazane količine izhajajo iz pričakovanja, da se bo pri samoprašnem žitu opravljala izmenjava semena bolj neredko, kot pri tuje prašnih. Pri koruzi se predvideva vsakoletna zamenjava semena na družbenem sektorju, na zasebnem sektorju pa vsaj 80% zamenjava. Pri krompirju se predvideva redna 4-letna zamenjava semena za merkantilni krompir na obeh sektorjih lastništva, medtem ko se za pridelovanje semenskega krompirja predvideva 2 letna redna zamenjava. Pri krmnih rastlinah se predvideva ob koncu planskega obdobja letna izmenjava 25–35% potrebnih količin semena.

Na območju občine bodo proizvedene vse potrebne količine semenskega krompirja, razen tega pa še količine za oskrbo ostalih republik s kvalitetnim semenom. Družbeni sektor se bo moral vključiti v pridelovanje semenskih žit in ostalih rastlin tako, da bo pridelanih čimveč kvalitetnih semen doma, ki bodo s tem istočas-

V tabeli so prikazane količine semena potrebne za zasnovo celotne rastlinske proizvodnje

		kg/ha	I. varianta		II. varianta	
			površina	ton	površina	ton
pšenica	a	220	200	44	80	17,6
	b	220	750	165	800	176
	a + b	—	950	209	880	193,6
rž	a	180	37	6,6	20	3,6
	b	180	150	27	150	27
	a + b	—	187	33,6	170	30,6
oz. ječmen	a	180	120	21,6	50	9
	b	180	320	57,6	350	63
	a + b	—	440	79,2	400	72
jari ječmen	a	150	125	18,75	100	15
	b	150	80	12	90	13,5
	a + b	—	205	19,5	180	28,5
oves	a	130	180	23,4	49	6,4
	b	130	150	19,5	125	16,2
	a + b	—	330	42,9	174	22,6
proso	a	25	—	—	—	—
	b	25	73	1,8	85	2,1
	a + b	—	73	1,8	85	2,1
ajda	a	80	40	3,2	25	2
	b	80	300	24	350	28
	a + b	—	340	27,2	375	30
koruza za zrnja	a	40	50	2	20	0,8
	b	45	250	11,2	250	11,2
	a + b	—	300	13,2	270	12,0
koruza za kisal	a	55	230	12,7	165	8,8
	b	60	200	12	250	15
	a + b	—	430	24,7	410	23,8
koruza za klajo	a	100	20	2	25	2,5
	b	110	150	16,5	170	18,7
	a + b	—	170	18,5	195	21,2
rž za klajo	a	90	275	24,7	170	15,3
	b	90	379	34,1	352	31,8
	a + b	—	654	58,8	522	47,0
oves za klajo	a	6,565	275	11,9	170	11,0
	b	65	380	24,7	352	22,9
	a + b	—	—	36,6	522	33,9
krompir	a	2.500	300	750	270	675
	b	2.500	1.500	3.750	1.700	4.250
	a + b	—	1.800	4.500	1.970	4.925
oljna rep.	a	8	70	0,6	50	0,4
	b	10	—	—	—	—
	a + b	—	70	0,6	50	0,4
buče	a	—	—	—	—	—
	b	2	50	0,1	50	0,1
	a + b	—	50	0,1	50	0,1
črna detelja	a	20	220	4,4	180	3,6
	b	25	597	14,9	681	17,0
	a + b	—	817	19,3	861	20,0
lucerna	a	30	180	5,4	120	3,6
	b	33	652	21,5	745	24,5
	a + b	—	832	26,9	865	28,2
trave	a	10	220	2,2	180	1,8
	b	8	320	2,6	350	2,8
	a + b	—	540	4,8	530	4,6
grašica + grah	a	60	100	6	100	6,0
	b	60	80	4,8	70	4,2
	a + b	—	180	10,8	170	10,2
krmna pesa	a	30	—	—	—	—
	b	35	379	9,8	270	9,5
	a + b	—	279	9,8	270	9,5
korenje	a	4	—	—	—	—
	b	5	300	1,5	350	1,7
	a + b	—	300	1,5	350	1,7
kavla	a	3	—	—	—	—
	b	4	200	0,8	200	0,8
	a + b	—	200	0,8	200	0,8
repa	a	2	—	—	—	—
	b	4	80	0,3	100	0,4
	a + b	—	80	0,3	100	0,4
ostale stročnice	a	20	400	8,0	200	4
	b	25	639	15,9	599	14,9
	a + b	—	1.039	23,9	799	18,9
krmni ohrovt	a	10	50	0,5	40	0,4
	b	10	40	0,4	35	0,35
	a + b	—	90	0,9	75	0,75

a = družbeni sektor

b = zasebni sektor

no priložene na naše optimalne podnebne razmere. Za vsa potrebna kvalitetna semena bomo vezani še vedno na uvoz iz predelov Slovenije in ostalih republik, ki imajo selekcijske postaje in sicer: za srna žita, hibridno koruzo, krmno peso ter ostale krmne rastline. Potrebno pa bo v bodoče še vedno uvažati novejša elitna semena krompirja za selekcijsko postajo.

Umetna gnojila

Po splošnih ocenah pripisujemo delež povečanja rastlinske proizvodnje predvsem potrošnji umetnih gnojil. Vendar bo potrebno v naših klimatskih pogojih in po prirodi dokaj siromašnih tleh po potrebnih elementih v bodoče posvetiti intenzivni rabi gnojil posebno pozornost. Predvideno povečanje pridelkov ne bo mogoče doseči edino s povečanimi obroki umetnih gnojil po ha, ampak tudi s pravilno obdelavo in pripravo zemlje, z uporabo zaščitnih sredstev proti škodljivcem in boleznim ter s pravočasnim spravilom pridelka. Proučevati in analizirati bo potrebno tudi izkoriščanje hranljivih snovi v zemlji v posameznih območjih občine in za posamezne vrste poljščin.

Začetek uporabe umetnih gnojil zaznamujemo na območju Gorenjske že pred drugo svetovno vojno. Poraba pa je močnejše porasla šele po letu 1948. Točne podatke o porabi umetnih gnojil pa je dal šele popis individualnih kmečkih gospodarstev v letu 1960. Poraba umetnih gnojil v razdobju od 1959—1964 je bila naslednja:

Leto	v tonah	
	Skupna poraba	Indeks Verižni indeks 1959 = 100
1959	1.815	100
1962	2.553	140,7
1963	3.321	183,0
1964	4.086	280,2

Poraba po sektorju obdelovalne zemlje je bila naslednja:

Poraba po ha obdelovalne zemlje	v kg				
	Od tega po ha				
	N - gnojila	P - gnojila	K - gnojila	Mešana gnojila	
1959	110				
1962	155	52	39	23	41
1963	205	90	43	36	36
1964	254	112	52	38	52

Poraba umetnih gnojil se je po letu 1959 postopoma dvignila in dosegla v letu 1964 2,8 x povečanje. K temu povečanju je mnogo pripomogla potrošnja umetnih gnojil v družbenem sektorju, kjer je že dosegla potrošnjo 1000 kg po ha obdelovalnih površin. Podatki o potrošnji umetnih gnojil bi bili realnejši, če bi bili preračunani na čista hranila (N, P₂O₅, K₂O), vendar evidence o tem ni. Poleg porabe umetnih gnojil je na območju občine dokaj visoka poraba hlevskega gnoja in sicer se računa 80-90 q po hektaru obdelovalnih površin, kar dovoljuje in omogoča odlično izkoriščanje mineralnih gnojil.

Predvidevamo, da bi po varianti I. potrebovali cca 9. 618,2 ton umetnih gnojil, po varianti

II. pa 9.123,1 ton. Pri tej potrošnji bi se trosilo po ha obdelovalnih površin 717,7 kg gnojil oziroma 680,7 kg. Računano na čista gnojila pa bi se trosilo po varianti I 167,7 kg in po varianti II 151,4 kg.

Potrošnja umetnih gnojil oziroma čistih hranil bi bila naslednja:

Dušik	v tonah			
	I. varianta		II. varianta	
	D. S.	Z. S.	D. S.	Z. S.
Krmne rastline	71,6	135,5	49,2	149,0
Ostale poljščine in melioracije	50,0	53,9	19,7	57,2
Vrtnine	2,4	8,8	1,4	8,8
Krompir	24,0	66,0	21,6	74,8
Sadje	6,8	73,7	6,8	73,7
Skupaj	154,8	337,9	98,7	363,5
Preračunano v 20% - N gnojilo ton letno	774,0	1689,5	493,5	1817,5
	2.463,5		2.311,0	

Fosforna kislina	v tonah			
	I. varianta		II. varianta	
	D. S.	Z. S.	D. S.	Z. S.
Krmne rastline	127,2	271,1	87,5	298,1
Ostale poljščine in melioracije	56,0	92,8	22,1	98,6
vrtnine	2,2	9,9	1,3	9,0
krompir	16,8	67,2	15,1	76,2
sadje	2,4	16,1	2,4	16,2
Skupaj	204,6	456,2	128,4	498,1
	650,8		626,5	
Preračunano na 16% P gnojilo ton letno	1278,7	2851,3	802,5	3118,1
	4130,0		3915,6	

Kalij	v tonah			
	I. varianta		II. varianta	
	D. S.	Z. S.	D. S.	Z. S.
Krmne rastline	238,7	542,2	164,0	596,2
ostale poljščine in melioracije	80,1	99,5	31,5	105,6
vrtnine	3,5	17,6	2,0	17,6
krompir	42,0	132,0	37,8	149,6
sadje	6,7	47,6	6,7	47,6
Skupaj	371,0	838,9	242,0	916,6
	1209,9		1158,5	
preračunano na 40% K - gnojilo ton letno	927,5	2097,2	605,0	2291,5
	3024,7		2896,5	

Razvoj sadjarstva

Na območju občine je po stanju 31. 12 1964 1087 ha sadovnjakov, od katerih je 41 ha v družbeni lastni in sicer 18 ha intenzivnih nasadov (KZK Kranj), 10 ha polintenzivnih nasadov (KZ Naklo), ostalo pa so ekstenzivni nasadi oz. stari sadovnjaki v okolici posameznih delovišč.

Skupno bi bila potrošnja umetnih gnojil v letu 1970 naslednja:

Umetna gnojila	v tonah	
	Varianta I	Varianta II
20% N - gnojilo	2.463,5	2.311,0
16% P - gnojilo	4.130,0	3.915,6
40% K - gnojilo	3.024,7	2.896,5
Skupaj	9.618,2	9.123,1

Od skupnih količin potrebnih umetnih gnojil bo družbeni sektor potrošil po varianti I 30,9%, po varianti II pa 20,8% vseh gnojil.

Kemična zaščitna sredstva

Varstvena služba pred rastlinskimi boleznimi in škodljivci spada med najvažnejše komponente v rastlinski proizvodnji, od katerih je lahko pridelek v celoti odvisen. Z uvajanjem novih kvalitetnejših sort in z uvozom potrebnih rastlinskih pridelkov smo dobili tudi nove rastlinske bolezni in škodljivce, ki jih bo mogoče zatreti oziroma preprečiti edino le s pravilno in dosledno uporabo zaščitnih sredstev.

Poraba zaščitnih sredstev za obdobje 1962 do 1964 je bila naslednja:

vsa zaščitna sredstva	v tonah		
	1962	1963	1964
od teh:			
fungicidi	5,8	7,4	5,8
herbicidi	2,7	3,6	4,0
insekticidi	21,5	23,6	23,8

Poraba zaščitnih sredstev se kljub široki izbiri po letu 1962 ni bistveno povečala oziroma za 10—11% napram letu 1962. Bistveno se je povečala poraba herbicidov, predvsem na družbenem sektorju za uničevanje plevelov.

Poraba herbicidov se bo v bodoče še povečevala na obeh sektorjih predvsem zaradi pomanjkanja delovne sile ter vsesplošne uporabe sredstev za zatiranje plevelov. Tudi fungicidna in insekticidna sredstva bodo v porastu, če bomo hoteli doseči pridelke, kot se jih predvideva.

Poraba zaščitnih sredstev v letu 1970 bo naslednja:

Vsa zaščitna sredstva	v tonah		
	1964	vari-anta I.	vari-anta II.
Od teh:			
fungicidi	5,8	15,0	16,5
insekticidi	23,8	14,6	14,2
herbicidi	4,0	10,4	7,2
ostala sredstva	—	1,5	1,5

SADJARSKA PROIZVODNJA V LETIH od 1961—1964

Tabela 10

	1961			1962			1963			1964		
	Število rodni dreves	Pridelek v tonah	Na drevo kg	Število rodni dreves	Pridelek v tonah	Na drevo kg	Število rodni dreves	Pridelek v tonah	Na drevo kg	Število rodni dreves	Pridelek v tonah	Na drevo kg
Jabolka	52.723	938	17,8	68.809	753	10,9	64.898	964	14,8	68.114	806	11,8
Hruške	13.771	207	15,0	20.208	293	14,5	20.244	190	9,4	20.040	261	13,0
Slive	7.832	133	17,0	8.456	208	24,6	8.328	60	7,2	8.110	60	7,3
Orehi	2.178	7	3,1	2.021	20	9,8	1.986	17	8,5	1.982	17	8,6

Statistični podatki kažejo, da so površine pod sadovnjaki dokaj stabilne, vendar pa število rodni dreves in pridelki iz leta v leto zelo nihajo. Vzrok za to so vsekakor starejši nasadi,

ki zelo hitro propadajo, ker so močno okuženi z boleznimi in škodljivci. V novih nasadih pa je še pretežno mlado drevo, ki še ni doseglo polne rodnosti.

Program za kooperacijsko obnovo sadovnjakov na zasebnem sektorju.

V območju občine so predeli, ki imajo dobre mikroklimatske in talne pogoje za pridelo-

Razvoj živinoreje

SEDANJE STANJE

Živinoreja je na Gorenjskem in na območju občine Kranj med najbolj razvitimi panogami kmetijstva, poleg krompirja pa najvažnejši vir dohodkov kmetijskih proizvajalcev. Proizvodnja mesa in mleka sta za preskrbo potrošnikov znatnega pomena. Razvita industrija z močnim procentom nekmetijskega prebivalstva narekuje, da se večje potrebe po živilskih in rastlinskih proizvodih zagotovijo z intenzivnejšo in povečano proizvodnjo na družbenih obratih in tudi pri zasebnih kmetovalcih.

Za oceno razvoja živinoreje so pomembni podatki o gibanju stalaža živine v posameznih letih. Stalež živine ob začetku let v razdobju od 1955 do 1965 je za oba sektorja lastništva sledeč:

	1955	1960	1963	1964	1965
konji	2.625	2.379	2.346	2.370	2.320
govedo	12.680	13.104	12.931	13.300	13.397
prašiči	7.958	10.078	10.029	11.122	12.001
perutnina	35.861	28.924	45.600	48.667	48.300
ovce	1.742	828	620	420	550

Opomba: podatki za leti 1955 in 1960 so statistični, medtem ko so podatki za leti 1963, 1964 in 1965 le ocena stanja, razen na družbenem sektorju.

Iz tabele sledi, da živinoreja v skupnem ni v upadanju, predvsem zaradi porasta v družbenem sektorju, medtem ko je živinoreja v zasebnem sektorju v upadanju, z izjemo perutnine. Proizvodnja prašičev je v zasebnem sektorju manjša in jo nadomešča proizvodnja v družbenem sektorju.

Plan razvoja govedoreje

SEDANJE STANJE

V letu 1960 je stalež goveje živine v zasebnem sektorju kmetijstva dosegel ponovno predvojno raven iz leta 1939, ko je bilo registriranih 12.253 glav živine. Med vojno je utrpela gorenjska govedoreja znaten padec.

Po letu 1960 je v zasebnem sektorju ponovno opaziti padec staleža goveje živine predvsem zaradi:

- opuščanja reje krav, ki zahteva več napornega dela,
- opuščanja kmetij oziroma odhoda mlajše delovne sile v industrijo,
- nesorazmernih odkupnih cen mleka
- šibke strokovne službe, ki je po letu 1960 sploh ni več,
- premalo intenzivnega dela na kooperacijski izreji mlade plemenske živine oziroma preobrat tega dela v pitano živino,
- nerazčiščenih pojmov o pasmi v zasebnem sektorju kmetijstva.

Tabela 1

STALEŽ GOVEDI V RAZDOBJU OD 1955—1965 ZA OBA SEKTORJA LASTNOSTVA v kom.

	1955		1960		1963		1964	
	Družb. sektor	Zasebni sektor	Družb. sektor	Zasebni sektor	Družb. sektor	Zasebni sektor	Družb. sektor	Zasebni sektor
Goveda vsa	341	12.339	570	12.544	1.164	11.620	1.319	11.570
Goved do 6 mesecev	—	—	—	1.763	88	1.155	128	1.300
Goved 6 mes. — 12 mes.	52	2.353	82	—	40	1.538	76	1.034
Goved 1—2 let	26	1.465	45	2.531	163	650	82	1.186
Goved nad 2 leti	—	404	26	—	4	275	7	600
Krave in breje telice	33	7.351	413	7.456	629	7.220	796	6.650
% krav	68,3	59,6	72,2	59,4	54,0	62,1	60,3	57,5
Biki in voli	30	766	4	794	1	602	1	600
Govedo v pitanju	—	—	—	—	239	180	229	200
GVZ —	318	10.992	517	10.829	962	10.372	1.050	9.937

vanje dovoljene visote sadja, vendar zaradi konfiguracije terena ne pridejo v poštev za formiranje velikih intenzivnih družbenih nasadov. V teh predelih bi bilo potrebno organizirati zasebno sadjarsko proizvodnjo in pristopiti k obnovi že obstoječih sadovnjakov ali k novi zasaditvi. To so predeli na območju Preddvora oz. celotno podgorje od Begunj do Preddvora, nato okolica Podbrezji in besniško območje. Predvsem bi bilo v teh območjih potrebno usmerjati organizirano proizvodnjo v pridelovanje pečkatega in delno koščičastega sadja ter črnega ribeza kot dopolnilo družbeni proizvodnji ali popolnoma samostojno pridelovanje. Navedena sadna plemena naj bi se na novo zasajala ali obnavljala že v obstoječih nasadih na privatnih zemljiščih — v kooperaciji, v kompleksih, velikih 5—10 ha, na parcelah več lastnikov. Večje strnjene površine so pogoj za rentabilno proizvodnjo in lahko zagotovijo boljšo oskrbo tržišča in predelovalne industrije.

Na območju Preddvora je po stanju v letu 1964 97 ha sadovnjakov, ki so povečini zasajeni okoli domačij, vendar na zelo ugodnih prisojnih legah pod vnožjem Kamniških Alp in Karavank. Sam teren je poln naravnih teras in zaščitnih leg, na katerih bi se lahko razvila zasebna kooperacijska proizvodnja sadja. Enake pogoje imata območje Podbrezji, kjer je po stanju v letu 1964 41 ha sadovnjakov in Besnica s 46 ha sadovnjakov s priznano besniško voščenko, ki pa zaradi močne okužbe drevja propada.

V postopnih etapah bi bilo potrebno do leta 1970 na novo zasaditi na teh območjih okoli 100 ha sadovnjakov in sicer vsako leto po 20 ha v kompleksih, v sporazumu z zasebnimi lastniki zemljišč, vendar v kooperacijski proizvodnji, ki bo temeljila na soudeležbi pri delih in denarnih sredstvih vseh partnerjev. Kmetijske organizacije naj pristopijo, zaradi izvedbe teh ciljev k podrobnemu proučevanju terena, najdejo stik s posameznimi zasebnimi lastniki ter preko svoje strokovne službe organizirajo pripravo in izvedbo etapnega plana.

Sanacija sadovnjakov v razdobju 1965—1970.

Za stanje zasebnih kmečkih sadovnjakov je karakteristično —

- dotrajanosti nasadov zaradi ostarelosti
- močna okužba sadnega drevja z različnimi boleznimi in škodljivci ter
- slaba in nepopolna prehrana sadnega drevja zaradi klasičnega sistema izkoriščanja ledine, kar povzroča alternativo rodnosti z nizkimi in nevaljetnimi prideki.

Po številu sadnega drevja še vedno odpade na zasebni sektor 95,2% jablan, 96,8% hrusk, 99,6% sliv in češpelj ter 99,8% orehov. Zato se v razdobju do leta 1970 predvideva, da je potrebno skriti oz. na novo zasaditi vsaj 40% jablan, 35% hrusk, 45% sliv in češpelj ter okoli 20% orehov. Vsekakor bo vsled tega proizvodna zmogljivost sadnega drevja v zasebnem sektorju v tem razdobju v stagnaciji oz. v upadanju, vendar je to edini poseg glede na stare in okužene sadovnjake, da se na območju občine vzpostavi sadjarska proizvodnja na stopnjo zmogljivosti klimatskih in talnih razmer oz. z dobro organizacijo obnove na stopnjo razvitih dežel z enakimi naravnimi pogoji.

Po zakonu o zaščiti rastlin pred boleznimi in škodljivci bo potrebno letno dosledno izvajati v vseh zasebnih nasadih zimsko škropljenje, v novih in obnovljenih nasadih pa tudi letna škropljenja. V družbenih intenzivnih nasadih se bodo izvajala vsa škropljenja sadnega drevja, kot do sedaj.

Z obnovo sadovnjakov na družbenem sektorju se je pričelo v letu 1956. Sadjarski obrat v Preddvoru je obnovil 12 ha sadovnjakov s kvalitetnimi sortami jablan in hrusk, ki so že v polni rodnosti in pridelajo povprečno letno 40 ton jabolk in 16 ton hrusk. Na območju Povelj so zasadili 4-hektarski kompleks črnega ribeza, katerega proizvodnja je letno 12 ton. Na družbenih obratih v bodoče ne bodo na novo zasajali sadovnjakov, ampak se bodo njihovi strokovni kadri vključili v pospešeno obnovo sadovnjakov v zasebni lastnini.

PORABA GNOJIL

Predvideva se, da se površine, zasajene s sadnim drevjem ne bodo bistveno povečale, ampak le obnavljale že dosedanje površine. Od skupnih zasajenih površin s sadnim drevjem bo v letu 1970 34 ha intenzivnih nasadov. 150 ha

polintenzivnih nasadov in 903 ha ekstenzivnih nasadov.

Za te nasade se predvideva naslednjo porabo umetnih gnojil:

	Intenzivni nasadi	Polintenzivni nasadi	Ekstenzivni nasadi	na ha skup. ton	na ha skup. ton	na ha skup. ton
amonijev sulfat	500	17	300	45	250	225,7
nitromonkal	400	13,6	200	30	—	—
superfosfat	400	13,6	200	30	80	72,2
patent kalij	300	10,2	—	—	—	—
kalijeva sol	150	5,1	200	30	100	90,3
Skupaj	1.700	59,5	900	135	430	388,2

V predvidena gnojila je treba za gnojenje sadovnjakov primešati še 2% magnezijevega sulfata in 2% mikro elementov — bor, mangan in cinkov baker.

RAZVOJ VRINARSTVA V RAZDOBJU 1964—1970

Z vrtninami je bilo na območju občine v letu 1964 skupno posajeno 203 ha, od tega 13 ha ali 6,4% na družbenem sektorju. Tržni viški zelenjave iz zasebnega sektorja se prodajajo v veliki večini direktno potrošnikom in le v manjši meri organizirano, preko kmetijskih zadrug.

Proizvodnja in promet z vrtninami je bil v preteklem obdobju prepuščen stihiji. Družbeni sektor je v glavnem proizvajal isto zelenjavo, kot zasebni sektor in se je njihova zelenjava pojavljala na trgu v sezonskih konicah, ko je dosegla zasebna proizvodnja svoj višek.

Poraba zelenjave je v območju občine Kranj, kot celotni Sloveniji, še vedno zelo nizka. Zato bi se moralo do leta 1970 zagotoviti zaradi izboljšanja prehrane in zdravstveno — profilaktične zaščite prebivalstva znatno povečanje uporabe zelenjave skozi vse leto. Potrošnja zelenjave in sadja na osebo bi se morala čimbolj približati 80 kg letno od sedanjih 50 kg.

Skupna potrošnja zelenjave bo v letu 1970 znašala na območju občine 4000 ton, skupno s potrebnimi organizirane družbene prehrane in velikih potrošnikov.

Glede na klimatske in talne pogoje bo možno pridelovati večje količine zelenjave za zimsko skladiščenje in predelavo, in to predvsem zelje, rdečo peso, korenje, repo, špinačo, čebulo, stročji fižol, kumare in drobne vrtnine (peteršilj, zelena in ostale dišavnice). Določene vrtnine, kot paradiznik, papriko in zimsko solato bo še vedno racionalneje nabavljati na območjih, ki imajo za to proizvodnjo ugodne pogoje. Vsekakor pa bo potrebno v organizirani proizvodnji zagotoviti za velike potrošniške centre potrebne količine kvalitetne presne zelenjave v sezoni in preskrbeti te centre tudi s predelano zelenjavo.

Potrebno bo v bodoče vložiti več naporov za organizacijo načrtnega pridelovanja vrtnin pri zasebnih proizvajalcih. Pridelujejo naj širok sortiment vrtnin za oskrbo potrošnih centrov (solata, radič, redkvice, kolerabice, črna redkev, fižol za stročje in zrno, kumare, zelje, ohrovt in popcar) tako, da bodo s svojimi pridelki lahko posegali na trg, kadar družbeni obrati ali trgovska mreža tega ne bo zmogla. Pri zasebnem proizvajalcu je treba pospeševati predvsem proizvodnjo vrtnin, ki se hitro kvarijo ali se ne morejo vskladiščiti in predelati, vendar je treba pri vsem tem zagotoviti proizvajalcu odkup po stabilnih cenah in tudi zagotoviti tržišče.

Delež krav in bregjih telic se v skupnem številu govedu zmanjšuje, kar tudi družbeni sektor ne more nadomestiti. V primerjalnem pogledu številčnega stanja goveje živine na 100 ha kmetijskih zemljišč presega povprečje občine Kranj, povprečje Slovenije in Jugoslavije ter tudi nekaterih kmetijsko razvitih dežel.

v GVZ

		Družbeni sektor	Zasebni sektor	Skupaj
Kranj	1955	49,7	68,6	67,8
	1960	68,7	69,8	69,7
	1963	62,2	70,4	69,9
	1964	47,6	72,9	69,4
Slovenija	1960			56,8
	1961			62,7
	1962			63,7
Jugoslavija	1959			33,6
	1960			35,3
	1961			38,1
Holandija	1959			294
Belgija	1959			251
Danska	1959			116
Vel. Britanija	1959			55,4
Francija	1959			51,4
Zap. Nemčija	1959			87,2

Prikaz 100 GVZ na 100 ha obdelovalnih površin na območju občine:

v GVZ

Leto	Družbeni sektor	Zasebni sektor	Skupaj
1955	53,8	97,2	95,0
1960	77,0	95,7	94,6
1963	74,7	85,8	84,7
1964	64,7	85,6	83,0

Po številu goveje živine (GVZ) je govedoreja na območju naše občine močno intenzivna, ni pa zadovoljiva produkcija po glavi živine. Za primerjavo, da imamo zelo nizko proizvodnost mleka po kravi, nam lahko služijo podatki FAO o povprečni letni molznosti na kravo v:

Belgija	3.810 kg
Danski	3.710 kg
Švici	3.280 kg
Švedski	3.100 kg
Slovenija	2.350 kg — družbeni sektor
	1.500 kg — povprečje
Kranj	2.100—2.200 kg — družb. sektor
	1.500 kg — povprečje

Glavni vzrok nizke proizvodnosti so predvsem nezadostne količine in kvaliteta krme in neustrezno krmljenje. Za pretežno večino zasebnih proizvajalcev je glavni vzrok tudi v tem, da pridelajo premalo krme, zlasti na travnatem svetu. V družbenem sektorju je kakovost krme v znatni meri odvisna od pravočasnega spravila in konzerviranja — zlasti sena in silaže in od nepravilnega izkoriščanja travnatega sveta.

Proizvodnja mleka na območju občine je še vedno pred proizvodnjo mesa in bo verjetno tudi v bodoče. S kombiniranim tipom simental-ske pasme goveje živine v zasebnem sektorju in visoko mlečnimi pasmami v družbenem sektorju bomo lahko dosegli visoko intenzivno produkcijo tako mleka kot mesa ob istočasnem intenziviranju rastlinske proizvodnje.

Statistični podatki kažejo tendenco povečanja pitane živine na celotnem območju, po letu 1960 pa povečanje vse živine za zakol. V letu 1962 je zakol živine posegel že v osnovni fond govedoreje, vendar se po tem letu zmanjšuje zakol telet in močno večja zakol pitane živine. S tem se zakol živine ponovno vsklajuje z osnovnim fondom TABELA 2

V skupnih količinah govedu za zakol, če izvzamemo ekstremno leto 1962 se kaže porast količin žive teže živine, vendar se število zaklanih oziroma odkupljenih živali zmanjšuje, raste pa teža po zaklani živini. Vzrok temu je predvsem odredba o prepovedi klanja telet in akcija pitanja mlade živine.

PROIZVODNJA GOVEDI ZA TRG ZA OBDOBJE 1960—1964

Tabela 2
v kom.

Leto	Pogodbeno govedo			Nepogodbeno govedo			Teleta		
	Družb. sektor	Zasebni sektor	Skupaj	Družb. sektor	Zasebni sektor	Skupaj	Družb. sektor	Zasebni sektor	Skupaj
1960			130			1.851			2.944
1961			335			1.636			3.353
1962	130	807	937	—	2.191	2.191	382	4.142	4.524
1963	422	836	1.258	—	1.552	1.552	426	3.092	3.518
1964	284	1.419	1.703	120	1.040	1.160	373	2.234	2.607

Od skupnih količin odkupljene in prodane goveje živine je bilo v letu 1964 spitanih za izvoz 103 govedu v skupni teži 51.947 kg in sicer

iz družbenega sektorja 22.057 kg in iz kooperacijske proizvodnje 29.890 kg (KZ Naklo).

TABELA 3

NAKUP GOVEJE ŽIVINE V KLVNICI KRANJ ZA OBDOBJE 1960—1964

Tabela 3

Leto	Govedo				Teleta				Skupaj ton	% doma kupljene živine
	kupljeno doma	kupljeno drugje	kupljeno doma	kupljeno drugje	kupljeno doma	kupljeno drugje	kupljeno doma	kupljeno drugje		
	kom.	kom.	tone	tone	komr.	kom.	tone	tone		
1960	1604	1346	731	615	2552	1973	179	140	1665	54,7
1961	1635	1021	754	517	3501	3137	240	248	1759	56,5
1962	2239	1461	1036	693	3672	4199	260	317	2306	56,2
1963	1793	1089	804	487	2281	4759	159	370	1820	52,9
1964	1746	386	809	186	1741	3058	130	276	1401	67,0

Podatki o zakolu goveje živine v Klavnici — KZK Kranj nam povedo, da potrošnja oziroma odkup govedu do leta 1962 narašča, po tem letu pa se zmanjšuje. V letu 1964 je bil

zakol živine za 15,9% manjši kot v letu 1960, tako, da pomeni odkup goveje živine na območju občine že 67% celotnega zakola goveje živine.

IZGRADNJA GOVEDOREJSKIH OBRATOVNA DRUŽBENEM SEKTORJU

Na območju občine so bili objekti za govedorejo izgrajeni po letu 1959 in so prilagojeni za rejo v zaprtih hlevih ter v aglomeracijah po 400 in 200 stojišč. Glede na oblike terena, oddaljenosti od gospodarskega središča je na našem

območju koncentracija 200 krav vsekakor že velika in zahteva že intenzivno proizvodnjo krme.

Kapacitete stojišč na družbenih kmetijskih gospodarstvih v letu 1965 so naslednje:

KZK Kranj:	delovišče Cerklje	400 stojišč za krave molz.
	delovišče Hrastje	200 stojišč za krave molz.
	delovišče Senčur	170 stojišč za krave molz.
	delovišče Lahovče	200 stojišč za mlado živino
	delovišče Zabnica	400 stojišč za krave molz.
	delovišče Jezersko	35 stojišč za mlado živino
	delovišče Preddvor	30 stojišč za mlado živino
	delovišče Vrtnarija	50 stojišč za mlado živino
KZ Naklo:	delovišče Strahinj	100 stojišč za pitance
	delovišče Podbrezje	60 stojišč za krave molz.
KZ Sloga:	delovišče Suha	65 stojišč za pitance
SKUPAJ		1.710

Skupno je na območju občine 1.710 stojišč. Farmi v Cerkljah in Zabnici nimata prostorov za porodnišnico in vzrejo telet. V ta namen je bilo potrebno preurediti po en objekt na vsaki farmi s kapaciteto 100 stojišč.

meravajo preurediti za krave molznice, oziroma opremiti z molznimi napravami za molžo na stojiščih. Na obratu Strahinj v KZ Naklo je na razpolago dovolj zemlje za pridelovanje krme za 200 glav živine.

Ravno tako je že preurejen del kapacitet v Hrastju in Senčuru. KZ Sloga ima 65 stojišč v starih opuščeni kmečkih hlevih, kjer je krmljenje in evidenca prirasta nemogoča, vendar bi bili primerni za kooperacijsko pitanje živine.

KZ Cerklje nima lastnega živinorejskega obrata, zato trenutno v kooperacijski proizvodnji prideluje krmo za delovišče Cerklje — KZK Kranj.

REJSKO DELO

V letu 1965 so bila gospodarska središča za živinorejsko proizvodnjo na obratih KZK dograjena, pojavlja pa se vprašanje površin na proizvodnjo zadostnih količin osnovne krme za tako velike črede kot je stojišč v hlevih. Farme v Zabnici, Cerkljah in Hrastju nimajo dovolj zemljišč za pridelovanje potrebne krme, zato se s krmo preskrbujejo iz delovišč Praše, Velesovo in Jezersko ter v kooperaciji s KZ Cerklje, kar znatno podražuje oz. obremenjuje proizvodnjo.

Po letu 1958 je bila rodovniška služba in kontrola proizvodnosti na zasebnem sektorju kmetijstva opuščena, ostala je le še na družbenih obratih. Pred tem letom je bilo opravljenega veliko dela na področju selekcije in vzreje plemenske živine ter kvalitetnega plemenskega naraščanja in sicer preko živinorejskih odsekov kmetijskih zadrug. To delo je doseglo največji uspeh v letu 1955. V letu 1958 je bil ustanovljen živinorejsko-veterinarski zavod v Kranju, katerega naloga je bila operativno delo za splošen

napredek živinoreje, vodenje selekcije in osemenjevanje krav. Ščasoma se je program dela zavoda skrčil izključno na osemenjevanje krav v obeh sektorjih lastništva, vodenju kontrole proizvodnosti na družbenem sektorju in preskrbi plemenskega materiala za naravni prirast.

Z umetnim osemenjevanjem krav se je na območju Gorenjske pričelo v letu 1963. Prineslo je splošen znaten napredek v kakovosti goveje živine, ki se odraža v zboljšanju tipa in oblike živine v povečanju ravnosti in klavnosti spitalnih mladih govedi. Zaradi opustitve živinorejske službe v zasebnem sektorju kmetijstva danes ni možno dokazati, kako se s pretapljanjem cike zboljšuje kakovost govedi. Po statističnih

podatkih klavnice lahko sklepamo, da se je od leta 1952 povečal povprečna teža normalnih klavnih telet za okoli 15–20%.

Prvi uspeh osemenjevanja je bilo zatrtje kužnih spolnih bolezni in v zvezi s tem povečana plodnost krav.

Križanje cike z ostalimi pasmami je bilo do leta 1963 prostovoljno in sicer tako, da je rejec sam izbiral pasmo plemenjaka za osemenje svojih krav. Po letu 1963 pa se v zasebnem sektorju osemenjuje le s semenom plemenjakov simentalke pasme.

Število osemenitev na območju občine Kranj od leta 1953–1964:

leto	pasma	cikasta	simentalska	črnobela	Jersey	Hereford	Sivorjava	Skup.
1953		891	—	—	—	—	—	891
1958		3.754	—	—	45	211	16	4.026
1960		3.586	541	1.029	71	42	99	5.568
1962		221	3.310	1.778	71	—	25	5.345
1963		—	3.993	1.049	56	—	41	5.139
1964		—	4.843	773	60	—	278	5.954

Osemenitve s črno belimi jersey in sivorjavimi bikji se po letu 1963 nanašajo le na družbeni sektor. Živinorejsko veterinarski zavod ima v letu 1965 na postaji v Dupljah 6 simentalških rodovniških bikov za osemenjevanje, medtem ko je reja črno belih in sivorjavih bikov opustil in dobiva seme za osemenjevanje teh plemen od Živinorejskega zavoda Ljubljana.

Službe progenotestiranja bikov po kakovosti potomcev Živinorejsko veterinarski zavod Kranj ne izvaja. Potrebno bo, če hočemo na območju razvijati proizvodne lastnosti kvalitetne linije plemenske živine poleg rodovniške službe in kontrole proizvodnosti tudi progenotestiranje bikov, kar je vzreja plemenske živine, tako plemen kot bikov postala tak problem, ki ga ne moremo in ne znamo drugače reševati kot z uvozom živine.

Spremembe pasemskega sestava govedi so terjale povečane potrebe po mleku in mesu v zvezi s porastom števila nekmečklega prebivalstva. Na območju občine je zato potrebno, da se s pomočjo selekcije formira govedo s kombiniranimi proizvodnimi sposobnostmi: mleko—meso za zasebni sektor, za družbeni sektor pa specializirane pasme za proizvodnjo mleka in pasme primerne za hitro pitanje. Na območju občine je trenutno 5 pasem goveje živine ter križanci teh pasem in sicer: domača cikasta, simentalška, črna bela jersey in sivorjava pasma.

ZDRAVSTVENO STANJE

V preteklih letih je bila borba proti odvrčanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni na prvem mestu in se je na območju občine v razdobju od leta 1945 do 1958, kljub majhnemu številu strokovnjakov ugodno končalo. Delo je bilo dobro organizirano, ukrepi izredno strogi ne samo v neposrednih akcijah, ampak tudi pri kontroli prometa z živino, na sejmiščih in klavnih.

Pri zatiranju tuberkuloze je veterinarska služba dosegla ugodne rezultate. V letu 1962 je bilo preiskano na tuberkulozo 13.277 govedi. Od

tega je bil v 25 okuženih dvoiščih najdeno 52 reaktorjev in na 75 dvoiščih 81 sumljivih živali. Po letu 1962 se opravlja tuberkulinizacija govedi statno v določenih ciklikih.

Druge kužne bolezni kot: bruceloza, slinovka in parkljekva, vibrioza, paratuberkuloza se v preteklih letih niso pojavile na našem območju.

Z ustanavljanjem živinorejskih obratov, velikih aglomeracij živine, se je veterinarska služba znašla pred resno nalogo, kako obvarovati to živino pred boleznimi, ki bi se utegnile ravnar zaradi velike aglomeracije pojaviti v večji meri in huje prizadet, zdravje živine ter s tem tudi rentabilnost proizvodnje.

Z dograditvijo družbenih obratov se je ugotovilo, da niso zgrajeni karantenski in bolniški hlevi niti porodnišnice in hlevi za vzrejo telet. Tehnološke napake pri vzreji telet so mnogokrat posledica nepravilnih prostorov in tako tudi primarni vzrok za izgube, ki nastajajo pri tej proizvodnji.

Omenjeni in še drugi činitelji so privedli do tega, da je prišlo na družbenih obratih do pojave nekaterih bolezni, ki so se prej pojavljale le posamič, ali jil. sploh ni bilo. To so respirativne in gastrointestinalne bolezni mlade živine, ki otežkočajo vzrejo in reprodukcijo plemenske živine, vimenska vnetja in plodnostne motnje. Na naših govedorejskih obratih trenutno ni tuberkuloze, obstaja pa potencialna nevarnost vnosa z nabavo živine od drugod. Najaktualnejši in najvažnejši zdravstveno ekonomski problem na naših družbenih obratih krav molznic so vimenska vnetja, ki lahko resno ogrozijo oskrbc prebivalstva z mlekom in mlečnimi izdelki.

Pojavljanje vimenskih vnetij, zlasti akutnih, je v neposredni zvezi s tehniko in higieno molže ter s splošnimi razmerami v hlevih. Vzrok za vnetja je večkrat pomanjkanje stelje in tudi stalno menjavanje in priučevanje hlevskih delavcev.

Na zasebnem sektorju je stanje goveje živine glede kužnih bolezni zadovoljivo, pojavljajo pa se pogoste presnovne bolezni ter motnje v reprodukciji zaradi pomanjkljive prehrane.

pomeni zelo hitre oblačanje črede, močno intenzivno govedorejo, ki bi jo bilo mogoče doseči le z zelo stimulativnimi cenami. Vzporedno s tem bi bilo potrebno intenzivno in dobro organizirano rejsko delo, ki naj bi zajelo tudi pretežni del zasebnih rejcev ter kvalitetno strokovno službo. Za realizacijo produkcije na družbenih gospodarstvih pa je potrebno sistematično izobraževanje delavcev za posamezna delovna mesta.

PLAN RAZVOJA GOVEDOREJSKE PROIZVODNJE NA DRUŽBENEM SEKTORJU KMETIJSTVA

Izdelani sta 2 varianti, ki temeljita na gostoti živine in sicer 100 GVZ na 100 ha obdelovalnih površin. Pri varianti I bo družbeni sektor zajemal 20,3% in pri II. varianti pa 13,1% vseh obdelovalnih površin v občini.

Pri sestavi plana so bila upoštevana naslednja izhodišča:

1. Predvideno povečanje staleža goveda od leta 1965 dalje temelji na podatkih kmetijskih organizacij;

2. Plodnost krav in brejih telic je računana na 80% živorojenih telet;

3. Za zakol se predvideva 20% telet, ki jih obrabi izločajo zaradi slabše kvalitete. Vsi za rejo sposobni bikji se bodo pitali, za rejo primerne telice je treba vzrediti za obnovo in povečanje črede;

4. 10% telic slabše kakovosti bo izločeno v prvem letu starosti. V drugem letu starosti bo izločeno 15% telic, v glavnem zaradi jalovosti in drugih razlogov. Te telice se bodo pitale. Ostale bodo pripuščene, da se poveča produkcija telet in mesa. Za povečanje in obnavljanje staleža krav s kvalitetnimi živalmi se predvideva selekcija privesnic, od katerih bo 15–20% prevedenih v rejnico. Služile bodo za vzrejo telet, nato pa bodo spilate za zakol. Ta način namreč predstavlja bistvo hitrega obrata črede.

5. V prvih dveh letih planskega obdobja je predvideno, da se izloči 10% krav, v letu 1967–1968 12% in nato po 15% krav. V prvih letih planskega obdobja bo potrebno tudi nakupiti določeno število brejih telic. Odstotek izločanja krav bo zadoščal le, če se bodo za osemenjevanje uporabljali kvalitetni — progenotestirani bikji in če bo vzreja telic in reja krav zadovoljiva, glede prehrane.

6. Pitarje mladih govedi je planirano tako, da se poveča število in končno teža živali do 450 kg — 500 kg te, da se pridobi ves material za pitanje na lastnih oblatih oziroma iz območja občine.

Pregled plana razvoja govedorejske proizvodnje na družbenem sektorju

	1964	va-rianta I	va-rianta II
SKUPAJ govedi	1.381	3.186	2.244
indeks	100	230,7	162,5
od tega: krave	889	1.570	1.028
indeks	100	176,6	115,6
pitanci	229	550	550
indeks	100	240,2	240,2
telice	263	1.066	666
indeks	100	405,4	253,2
Proizv. govejega mesa			
živa teža — ton	203	489,9	407,7
indeks	100	241,3	200,8
proizvodnja mleka			
— v 000 l	1.985	4.710	3.084
indeks	100	237,3	155,4

Varianta I.

Dinamika povečanja staleža govedi po varianti I bazira na že obstoječih gospodarskih objektih družbenega sektorja ter povečanju hlevskih kapacitet pri kmetijskih organizacijah, ki razpolagajo z zemljiškim fondom. Stanje hlevskih kapacitet b. b. b. naslednje:

Perspektivni razvoj govedoreje

Povečanje staleža govedi na območju občine v obeh sektorjih lastništva temelji na povečanju pridelkov krme na vseh travnatih površinah in tudi na njivah. Po planiranem staležu govedi leta 1970 bo na družbenem sektorju na 100 ha obdelovalnih površin 100 GVZ, v zasebnem sektorju pa 95 GVZ. V primerjavi s stanjem v začetku leta 1965 se bo stalež govedi povečal za 20,9 oziroma 21,9%. Da bi se v skladu s tem povečala tudi produkcija mesa in mleka po živali, bi se morali pridelki krme povečati na vseh kmetijskih površinah za približno 30%, za

kar bi bila potrebna znatna vlaganja za mineralna gnojila, za preskrbo s semeni trav in drugih krmnih rastlin, za mehanizacijo za spravilo in konzerviranje krme ter za melioracijo zemljišč. Tako je povečanje staleža govedi z zadovoljivo produktivnostjo odvisno predvsem od povečanja produkcije krme.

Drug pogoj plana za razvoj govedoreje na obeh sektorjih lastništva je izreja zadostnega števila telet, tako za pitanje, kot za obnovo črede. Le okoli 30% vseh telet bi šlo lahko za zakol, vsa druga (70%) bi se morala rediti. To

1. Krave molznice:	kapaciteta stojišč	gradnja
KZK Kranj		
— delovišče Zabnica	400	dograjeno
— delovišče Pšenična Polica	400	dograjeno
— delovišče Hrastje	200	dograjeno
— delovišče Senčur	170	dograjeno
KZ Naklo		
— delovišče Strahinj	200	100 stojišč 1966
KZ Cerklje		
— delovišče Voglje-Voklo	200	200 stojišč 1967 —1968
SKUPAJ	1.570	
2. Za mlado živino:		
KZK Kranj		
— delovišče Velesovo	200	dograjeno
— delovišče Preddvor- Jezersko	75	dograjeno
— delovišče Vrtnarija	50	dograjeno
KZ Naklo		
— delovišče Podbrezje	60	dograjeno
	358	
3. Za pitance		
KZK Kranj		
— delovišče Praše	200	200 stojišč 1967
— delovišče Velesovo	150	150 stojišč 1968
KZ Sloga		
— delovišče Suha	200	200 stojišč 1967
	550	

V okviru navedenih kapacitet za krave molznice bo potrebno dograditi porodniške hleve in hleve za vzrejo telet na posameznih obratih.

Dinamika povečanja staleža in sprememb v strukturi živine je razvidna iz bilance obrata črede za leta 1965-1970. (TABELA 4.)

Varianta II

Dinamika povečanja staleža govedi bazira na obstoječih gospodarskih objektih družbenega sektorja ter enako na povečanju hlevskih kapacitet pri kmetijskih organizacijah, ki razpolagajo s površinami, vendar samo v okviru obstoječih površin.

Stanje hlevskih kapacitet bi bilo naslednje:

1. krave molznice	kapaciteta stojišč	gradnja
KZK Kranj		
— delovišče Zabnica	400	dograjeno
— delovišče Pšenična polica	400	dograjeno
— delovišče Hrastje	200	dograjeno
— delovišče Senčur	170	dograjeno
KZ Naklo		
— delovišče Strahinj	200	100 stojišč 196,6
Skupaj	1.370 stojišč	

DINAMIKA POVEČANJA STALEŽA ŽIVINE

Tabela 4
I. varianta

1	2	Začetno stanje	Povečanje				Zmanjšanje			Končno stanje	
			rojstva	prevedbe	nakupi	Skupaj	za rejno	za pitanje	zakol		
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1965	1. krave	889		142		1.031		89		80	942
	2. rejnice	—				—				—	—
	3. breje telice	68		98	74	240	142			142	98
	4. telice 1-2 leti	115		72		187	93	17		115	72
	5. telice do 1 leta	80		329		409	72		8	80	329
	6. teleta	—	824			824	329	330	165	824	—
1966	1. krave	942		298		1.240			94	94	1.146
	2. rejnice	—				—				—	—
	3. breje telice	98		61	200	359	298			298	61
	4. telice 1-2 leti	72		296		368	61	11		72	296
	5. telice do 1 leta	329		397		726	296		33	329	397
	6. teleta	—	992			992	397	397	198	992	—
1967	1. krave	1.146		211		1.357			138	138	1.219
	2. rejnice	—				—				—	—
	3. breje telice	61		252	150	463	211			211	252
	4. telice 1-2 leti	296		357		653	252	44		296	357
	5. telice do 1 leta	397		434		831	357		40	397	434
	6. teleta	—	1.085			1.085	434	434	217	1.085	—
1968	1. krave	1.219		364		1.583			146	146	1.437
	2. rejnice	—		38		38		38		38	—
	3. breje telice	252		303	150	705	402			402	303
	4. telice 1-2 leti	357		391		784	303	54		357	391
	5. telice do 1 leta	434		400		834	391		43	434	400
	6. teleta	—	1.266			1.266	400	506	360	1.266	—
1969	1. krave	1.437		343		1.785			215	215	1.570
	2. rejnice	—		45		45		45		45	—
	3. breje telice	303		332	90	725	393			393	332
	4. telice 1-2 leti	391		360		751	332	59		391	360
	5. telice do 1 leta	400		400		800	360		40	400	400
	6. teleta	—	1.428			1.428	400	550	478	1.428	—
1970	1. krave	1.570		236		1.805			236	236	1.570
	2. rejnice	—		96		96		96		96	—
	3. breje telice	332		306		638	332			332	306
	4. telice 1-2 leti	360		360		720	306	54		360	360
	5. telice do 1 leta	400		400		800	360		40	400	400
	6. teleta	—	1.444			1.444	400	550	494	1.444	—

Vendar bi se 25% kapacitet stojišč spremenilo v stojišča za mlado živino in porodnišnice, tako, da bi bilo za krave molznice skupno 1028 stojišč. V tem primeru kmetijska zadruga Cerklje do leta 1970 ne bi gradila svojih lastnih go-

spodarskih poslopij za krave molznice, ampak bi se vključila v organizirano proizvodnjo pridelovanja krme za obrate KZK Kranj, ki ležijo v neposredni bližini že obstoječih kompleksov zadruga.

Za mlado plemensko živino in pitance bi bile kapacitete enake kot pri I. varianti.

Dinamika povečanja staleža in sprememb v strukturi živine je razvidna iz bilance obrata črede za leto 1965-1970. (TABELA 5.)

Tabela 5
II. varianta

1	2	Začetno stanje 3	Povečanje			Skupaj 7	Zmanjšanje			Končno stanje 12	
			rojstva 4	prevedbe 5	nakupi 6		za rejo 8	za pitanje 9	zakol 10		Skupaj 11
1965	1. krave	889		142		1.031			89	89	942
	2. rejnice	—									—
	3. breje telice	68		98	74	240	142			142	98
	4. telice 1-2 leti	115		72		187	98	17		115	72
	5. telice do 1 leta	80		329		409	72		8	80	329
	6. teleta	—	824			824	329	330	165	824	—
1966	1. krave	942		148		1.090			94	94	996
	2. rejnice	—									—
	3. breje telice	98		61	50	159	98			98	61
	4. telice 1-2 leti	72		296		368	61	11		72	296
	5. telice do 1 leta	329		250		579	290		33	329	250
	6. teleta	—	872				250	350	272	832	—
1967	1. krave	996		111		1.107			119	119	988
	2. rejnice	—									—
	3. breje telice	61		252	50	363	111			111	252
	4. telice 1-2 leti	296		225		521	252	44		296	225
	5. telice do 1 leta	250		250		500	225		25	250	250
	6. teleta	—	885				250	354	281	885	—
1968	1. krave	988		158		1.146			118	118	1.028
	2. rejnice	—		96		96		96		96	—
	3. breje telice	252		191		443	252			252	191
	4. telice 1-2 leti	225		225		450	191	34		225	225
	5. telice do 1 leta	250		250		500	225		25	250	250
	6. teleta	—	993				250	398	345	993	—
1969	1. krave	1.028		154		1.182			154	154	1.028
	2. rejnice	—		38		38		38		38	—
	3. breje telice	192		191		383	192			192	191
	4. telice 1-2 leti	225		225		450	191	34		225	225
	5. telice do 1 leta	250		250		500	225		25	250	250
	6. teleta	—	945				250	378	317	945	—
1970	1. krave	1.028		154		1.182			154	154	1.028
	2. rejnice	—		38		38		38		38	—
	3. breje telice	191		191		382	191			191	191
	4. telice 1-2 leti	225		225		450	191	34		225	225
	5. telice do 1 leta	250		250		500	225		25	250	250
	6. teleta	—	945				250	378	317	945	—

Pri varianti II bi bil dosežen potreben stalež govedi v letu 1968 in bi bila možna zelo stroga selekcija živorojenih telet ženskega spola in tudi telic oziroma rejnic.

V obeh variantah je poudarek na povečanju števila krav in telic ter na reprodukcijskem potencialu staleža živine.

Povečanje števila krav in telic je predvideno z maksimalno lastno vzrejo in s potrebnim nakupom rodovniških telic. Dinamika nakupa je razvidna iz naslednje tabele:

Leto	I. varianta	II. varianta
1965	74	74
1966	200	50
1967	150	50
1968	150	
1969	90	
1970		
Skupaj	664	174

Po varianti I se predvideva dokaj močan nakup živine in to predvsem zaradi tega, ker se iz sedanjega staleža živine ne more do leta 1970 vzrediti doma potrebnih telic in je zaradi kapacitet, ki so že zgrajene, potreben nakup.

Po varianti II, kjer dinamika povečanja temelji na razpoložljivih kapacitetah zemljišč, bo možno doma vzrediti in selekcionirati potreben plemenski naraščaj.

Pitanje mladih goved in proizvodnje mesa na družbenem sektorju:

Obseg pitanja mlade goved na družbenem sektorju bo po obeh variantah enak in sicer 550 kom. Mlada živina se bo pitala do teže 500 kilogramov ob dnevnem prirastku 900-1100 gramov z začetno težo 100-120 kg in sicer z enkratnim obratom letno.

Material za pitanje se bo po I. varianti vzrejal na družbenem sektorju, po varianti II pa bo potrebno letno dobiti s kooperacijske proizvodnje 170-180 kom. telet v teži 120 kg.

Pri obeh variantah se procent klavnih telet zaradi selekcije močno poveča — posebno telic, zato bi bilo potrebno, da bi se obrati zadružnega sektorja, ki bodo redili krave molznice (KZ Cerklje in KZ Naklo po varianti I in KZ Naklo po varianti II) preusmeril v rejo živine simentalke pasme, da bi tako prispevali dober plemenski material za zasebni sektor.

Za realizacijo plana proizvodnje mlade pitane živine so potrebne nove investicije za izgradnjo objektov in opreme za pitanje ter tudi obratna

sredstva za nakup telet. Novi objekti za pitanje bi se gradili

v KZK Kranj — delovišče Praše za	200 kom.
delovišče Velesovo za	150 kom.
KZ Sloga delovišče Suha za	200 kom.
Skupaj	550 kom.

Skupne količine žive teže goved za trg se bodo do leta 1970 povečale po varianti I za 141,3% in po varianti II za 100,8% napram letu 1964. Letna molznost pa od 2100 do 3000 kg po kravi.

Tabela 6

PROIZVODNJA ŽIVE TEŽE GOVEDI ZA DRUŽBENI SEKTOR V LETU 1970

	Izločena teleta 60 kg		Izločena teleta 120 kg		Izločene telice 200 kg kom.	Izločene krave in rejnice 550 + 400 kg kom.		Izpitana ml. goved 500 kg kom.		Skupaj ton	
	kom.	ton	kom.	ton		kom.	ton	kom.	ton		
1964										203	
I. varianta	400	24,0	126	15,1	54	10,8	236 + 90	165,0	550	275,0	489,9
II. varianta	250	15,0	92	11,0	34	6,8	154 + 38	99,9	550	275,0	407,7

Plan razvoja govedorejske proizvodnje za zasebni sektor kmetijstva

Plan razvoja za zasebni sektor kmetijstva je izdelan v dveh variantah, enako kot družbeni sektor. Gibanje števila živine na zasebnem sektorju se povezuje z razvojem družbenega sektorja; povečanje zemljišč v družbenem sektorju pomeni istočasno zmanjšanje v zasebnem sektorju. Potrebno pa je, da se obdrži enak stalež živine na 100 ha obdelovalnih površin kot v letu 1960 in sicer 95 GVZ, kar je za 8,9% večja gostota živine, kot jo zaznamujemo v letu 1964.

V skupnem številu GVZ naj se obdrži 60% delež plemenskih krav.

Tako povečanje goved, kot ga predvideva plan je možno doseči ob istočasnem intenziviranju rastlinske proizvodnje, predvsem povečanje produkcij krme; z uvajanjem mehanizacije za pridelovanje in spravilo krme na manjših parcelah in v hribovitih predelih. Potrebne pa so tudi strokovne in ekonomsko utemeljene ter dobro izdelane kooperacijske oblike proizvodnje tako za rastlinsko kot živalsko proizvodnjo.

Stalež govedi, preračunan na 95 GVZ na 100 ha obdelovalne zemlje bi bil naslednji:

	v GVZ		
	1964	I. varianta	II. varianta
GVZ	9.937	10.155	11.060
indeks	100	102,2	111,3
od tega:			
krav	6.650	6.093	6.636
indeks	100	92,6	99,7
ostale kategorije	3.287	4.062	4.426
indeks	100	123,5	134,6

Ob 80% plodnosti krav, 20% izločanju plemenic zaradi pretapljanja in uvajanja nove pasme in ob 30% izločanju telet bo takle stalež goveje živine leta 1970:

	I. varianta	II. varianta
krave	6.093	6.636
breje telice	1.218	1.377
telice 1-2 let	1.365	1.486
telice 3. mes. — leta	1.706	1.858
rojena teleta	4.874	5.309
od tega: za zakol	1.462	1.593
za reprodukcijo	1.706	1.858
za pitanje	1.706	1.678
za pitanje v družbenem sektorju	—	180
voli	300	300
blki	6	6
SKUPAJ goveje živine	12.394	13.472

Iz tabele, ki temelji na obstoječih obdelovalnih površinah je razvidno, da bo moralo število živine v zasebnem sektorju do leta 1970 nujno naraščati, da bi skupno z družbenim sektorjem zagotovili potrebne količine mleka ter tudi večji del mesa. Potrebna je preusmeritev v vzrejo telet za pitanje in za plemensko živino, da bo pretapljanje oziroma uvajanje nove pasme (simentalske) čim hitreje doseženo. Zasebni proizvajalci v hribovitih območjih in bolj oddaljenih krajih od mlekarne se bodo usmerili prvenstveno v vzrejo plemenske živine, le vzporedno pa v pitanje mlade živine. Na ravninskih predelih občine pa bo še vedno ostala v živinoreji na prvem mestu proizvodnja mleka, za vzrejo plemenske živine pa bo potrebna povezava z gorskimi predeli, ki bodo prevzemala v vzrejo kvalitetno potomstvo in ga nato spet vračala v izkoriščanje ravninskih krajev.

V zasebnem sektorju bo potrebno obdržati 6 plemenskih bikov za naravni pripust in to v območjih kamor osemenjevalna služba ne seže.

ODKUP GOVEDI ZA ZAKOL:

Število govedi za zakol se bo v zasebnem sektorju kmetijstva povečalo in to predvsem zaradi izločanja krav in odbire plemenske živine, ki ni primerna za plemo. Število telet za zakol se bo zmanjšalo na 30% in sicer le na ona teleta, ki niso primerna za pitanje ali plemo. Z uvajanjem simentalske pasme se bo povečala povprečna teža govedi za zakol od 280 kg v letu 1964 na 340-345 kg v letu 1970. Ziva teža govedi se bo povečala pri kravah in telicah in tudi pri teletih in sicer od povprečnih 76 kg v letu 1964 na 80 kg v letu 1970, ter pri odraslih govedih od povprečnih 460 kg na 530 kg.

Odkup govedi in žive teže govedi bo naslednji:

	1964	I varianta	II varianta
Število zaklanih govedi	4.693	4.874	5.129
povprečna teža zaklanih govedi v kg	280	345	341
živa teža zakl. govedi			
— v tonah	1.316	1.682	1.751
— indeks	100	127,8	133,1

V zasebnem sektorju kmetijstva se predvideva povečanje letne molznosti od sedanjega povprečja 1500 litrov po kravi na 2000 litrov. To us-

pehe bo v zasebnem sektorju mogoče doseči edino z:

- vztrajno in stalno selekcijo plemenske živine
- z zvišanjem pridelkov krme na travnatih in njivskih površinah ter s tem v zvezi z možnostjo nabave drobne mehanizacije, z dobro preskrbo z umetnimi gnojili in kvalitetnimi semeni.

Vse to pa je pogojeno z dobro organizacijo kooperacijske proizvodnje, z razvito strokovno

službo ter pravilnim usmerjanjem proizvodnje.

Pregled skupnega staleža govedi, proizvodnje mesa in mleka:

Stalež goveje živine bo po varianti I znašal 15.580 kom. živine, od tega bo v družbenem sektorju 20,4%. Po drugi varianti bo stalež govedi 15.716 kom., v družbenem sektorju pa bo 14,3% oziroma za 70% več kot v letu 1964. Delež krav se bo gibal od 48-49% od skupnega števila govedi. (TABELA 7.)

STALEŽ GOVEJE ŽIVINE ZA OBA SEKTORJA LASTNISTVA V LETU 1970

Tabela 7
v kom

	1970								
	1964			I. varianta			II. varianta		
	D. S.	Z. S.	Skupaj	D. S.	Z. S.	Skupaj	D. S.	Z. S.	Skup.
Stalež govedi	1.319	11.570	12.889	3.186	12.394	15.580	2.244	13.472	15.716
indeks	100	100	100	241,5	107,1	120,9	170,2	116,4	121,9
struktura	10,2	89,8	100	20,4	79,6	100	14,3	85,7	100
Število krav	796	6.650	7.446	1.570	6.093	7.663	1.028	6.636	7.664
indeks	100	100	100	197,2	91,6	102,9	129,1	99,8	102,4
struktura	10,7	89,3	100	20,5	79,5	100	13,4	86,6	100
% krav	60,3	57,5	57,7	49,3	49,2	49,2	45,8	49,3	48,8
Ostale kategorije	523	4.920	5.443	1.616	6.301	7.917	1.216	6.836	8.052
indeks	100	100	100	309,0	128,1	145,5	232,5	138,9	147,9
struktura	9,6	90,4	100	20,4	79,6	100	15,1	84,9	100

Po obeh variantah bo narasla tudi proizvodnja žive teže goveje živine za zakol in proizvodnja mleka. Proizvodnja govedi za zakol bo po I. varianti porasla za 42,9%, po drugi varianti pa za 42,1%. Iz navedenega sledi, da bo proizvodnja živine za zakol v obeh variantah enaka

in da bo še vedno pretežno večino živine za zakol proizvajal zasebni sektor kmetijstva in sicer 77,4 oziroma 81,1%. Proizvodnja govedi za zakol bo za 6,1% nižja kot v letu 1962, ko so v Klavnici Kranj zabeležili doslej največji zakol goveje živine. (TABELA 8.)

SKUPNA PROIZVODNJA ŽIVINE ZA ZAKOL IN MLEKA V LETU 1970

Tabela 8
v tonah
v 000

	1970								
	1964			I. varianta			II. varianta		
	D. S.	Z. S.	Skupaj	D. S.	Z. S.	Skupaj	D. S.	Z. S.	Skup.
Ziva teža govedi ton	203	1.316	1.519	490	1.682	2.172	408	1.751	2.159
indeks	100	100	100	241,3	127,8	142,9	200,8	133,1	142,1
struktura	13,4	86,6	100	22,6	77,4	100	18,9	81,9	100
Proizvodnja mleka	1.985	9.975	11.960	4.710	12.186	16.896	3.084	13.272	16.356
indeks	100	100	100	237,3	122,2	141,3	155,4	133,1	136,8
Tržni viški:									
mlekarne	1.826	3.149	4.975	4.204	4.633	8.837	2.403	5.176	7.579
direktna prodaja	—	1.825	1.825	—	1.460	1.460	—	1.460	1.460
skupaj	1.826	4.974	6.800	4.204	6.093	10.297	2.403	6.636	9.039
indeks	100	100	100	230,2	122,5	151,4	131,6	134,2	132,9
Struktura — skupaj	26,9	73,1	100	40,8	59,2	100	28,6	73,4	100
Struktura — mlekar.	36,7	63,3	100	47,6	52,4	100	31,7	68,3	100

Plan in proizvodnja mleka do leta 1970

Proizvodnja mleka je v planskem obdobju nujno potrebno povečati, ker se bo zaradi povečanja prebivalstva povečal tudi konzum mleka in mlečnih proizvodov. V predlogu plana je težišče za povečanje skupne produkcije mleka preneseno na povečanje molznosti krav ne pa na povečanje števila krav. V zasebnem sektorju naj bi se povečala povprečna molznost od 1.500 litrov na 2.000 litrov ali za 33,3%; na družbenem sektorju pa od 2.100 — 2.200 litrov na 3.000 litrov oziroma za 43% do 43,3%. Skupna produkcija mleka bo tako v letu 1970 za 41,3 oziroma za 36,8% večja kakor v letu 1964.

V letu 1964 je družbeni sektor imel 10,7% krav in je proizvajal 16,6% skupne količine mleka oziroma 36,7% vseh tržnih viškov. Leta 1970 pa bo družbeni sektor imel po varianti I 20,5% krav in proizvajal 27,9% skupne količine mleka oziroma 47,6% vseh tržnih viškov. Po varianti II bo imel 13,4% krav in proizvajal 18,9% skupne količine mleka oziroma 31,7% vseh tržnih viškov. Tržni viški v mlekarne se bodo dvignili po varianti I za 77,6% in po varianti II za 52,3% napram letu 1964.

Izpolnitev nalog, ki jih predvideva plan povečanja proizvodnje mleka in nalog, ki izhajajo iz sprememb strukture lastništva zemlje, bo zahtevala intenzivno delo na družbenih obratih, pa tudi čvrsto sodelovanje med kmetijskim proizvodnim organizacijami in združeno organiziranimi zasebnimi proizvajalci.

Ukrepi, ki bodo zagotovili realizacijo predvidenega plana proizvodnje mleka so nujni, tako na družbenih posestvih, kakor pri zasebnih proizvajalcih.

a) Družbeni sektor

Produkcija mleka, ki jo predvideva plan bo v veliki meri odvisna od količine in kakovosti osnovne krme, ki jo bodo pridelali družbeni obrati.

Specializacija obratov in mehanizacija dela omogočata da se povečuje število živali, ki jih oskrbuje en delavec na 30 in celo več krav. Vendar bo treba usposobiti zadostno število kvalificiranih farmskih delavcev in strokovnjakov.

Potrebno je dograditi in izpopolniti že obstoječe objekte v obrate za specializirano govedorejsko proizvodnjo. Na obratih za proizvodnjo mleka bo potrebno po varianti I dograditi še hleve za telite in vzrejo telet. Mlekarnice je potrebno opremiti s sodobnimi aparaturnami ne glede na tehnologijo molze. Predvsem gre za hladilnike in tanke za mleko, kot pogoja za podaljšanje obstojnosti mleka.

Predvideno hitro povečanje staleža krav zahteva maksimalno izkoriščanje reprodukcijskega potenciala osnovne črede krav. Kvaliteta telet bo boljša kot je bila do sedaj, zato bo potrebno zagotoviti redno oskrbo centra za osemenjevanje z zadostnim številom najboljših testiranih bikov in tudi za pravočasno zamenjavo.

S selekcijo krav in prvesnic je potrebno formirati črede krav, ki bodo imele genetski potencial za visoko proizvodnjo mleka. Razen na količino mleka pa je nujno odbirati krave tudi na lastnosti, ki so pomembne za strojno molžo (oblika vimena, stopnja molznosti in mlečne vztrajnosti).

b) Zasebni sektor

V zasebnem sektorju je potrebno z ekonomskimi ukrepi stimulirati rejjo krav v takem številu kot ga predvideva načrt, da se zagotovi dovolj plemenske živine in telet za pitanje. Vsako zmanjšanje števila molzljivih krav v zasebnem sektorju ne bo ugodno vplivalo na izpolnitev programa in s tem na celotno kmetijsko proizvodnjo.

Voditi je treba ustrezno politiko odkupnih cen mleka, stimulirati pa predvsem proizvodnjo plemenske živine in telet za organizirano pitanje.

Da bi se dvignila produkcija goveje živine

na zahtevano raven, je treba strokovno in kadrovsko ojačati strokovno živalorejsko službo.

Z naraščanjem proizvodnosti krav ob istovremnem minimalnem povečanju števila krav molznic se mora stalno povečevati obseg odkupljenih količin mleka. Družbeni sektor bo nudil tržišču okoli 88 — 90 % proizvedenega mleka, povečal pa se bo tudi odkup v zasebnem sektorju in se bo tafo delež organiziranega odkupa povišal od 4.975 tisoč litrov na 8.837 tisoč litrov oziroma na 7.579 tisoč litrov mleka.

Odkup mleka na kravo, ki je v letu 1964 dosegel 668 litrov se lahko poveča na 1153 litrov oziroma na 989 litrov, kar je za 72,6 % ali za 48 % več. Vendar je potrebno za realizacijo tega cilja vzpostaviti ekonomsko ravnotežje med proizvodnjo mleka in pitanjem govedi.

Predvideni organizirani odkup tržnih viskov mleka bo prispeval k stabilizaciji tržišča, obenem pa bo omogočil predelovalnemu mlekar-skemu obratu KZK Kranj polno izkoriščanje obstoječih kapacitet in povečanje sortimenta proizvodov, za domači pa tudi za tuji trg.

7. Z intenziviranjem proizvodnje, tako žival-ske, kot rastlinske bodo nastajale potrebe po razvijanju višjih oblik kooperacije, ki bodo nujno pogojene z ekonomsko stimulacijo obeh partnerjev in dobro strokovno službo.

8. V skladu s povečanjem obsega in dvigom produkcije bo potrebno posvetiti pozornost strokovnemu izobraževanju kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev z izobraževanjem na delovnem mestu in razvijanjem strokovnih služb v smeri

- izpolnjevanja tehnoloških postopkov
- ureditev objektov
- izpopolnitve mehanizacije dela in
- genetskega izboljševanja črede.

II. razvoj prašičereje

1. Sedanje stanje

Na območju občine Kranj kot v celotni Sloveniji se je pričelo leta 1900 pretapljati tedanjega masno mesnatega prašiča v mesno-masni tip prašiča, med katerimi se je najbolje obnesel nemški požahntjeni prašič tipa Hösch.

Po vojni že dalj časa opažamo, da pri prašičereji ni pravega napredka. Poiskusi z uvajanjem švedskih in holandskih landrace merjascev na javnih plemenilnih postajah se niso obnesli. Vzroke za to je treba iskati predvsem v neustrezni tehnologiji krmljenja, ker so bili plemenjaki nabavljeni iz krajev, kjer je uveden izrazit industrijski način krmljenja, katerega naši rejci niso navajeni.

Stalež prašičev po letih za obdobje 1955—1964:

	1955	1960	1963	1964
	D. S. Z. S.	D. S. Z. S.	D. S. Z. S.	D. S. Z. S.
prašiči vsi	317 7.641	268 9.810	580 9.449	2.343 8.779
od 2—6 mes.	165 4.691	42 6.720	414 610	
nad 6 mes.	27 370	164 2.212		100
plemenske in ml. svinje	52 867	34 706	158 700	224 700
merjasci	8 20	4 19	8 8	14 8
prašiči v pitanju	65 1.693	24 153		1.395

Podatkov o staležu prašičev po letu 1960 nimamo, vendar menimo, da se giblje število prašičev na območju občine od 9.000—10.000, od katerih je okoli 700 plemenskih svinj in 14 merjascev, ostalo pa so prašiči za pitanje. V obdobju zadnjih let se je pospeševanje prašičereje skoraj popolnoma prepustilo stihiji in po letu 1961 ni bil nabavljen preko živalorejskih odborov KZ noben merjasec, za osvežite krvi. Vsa prizadevanja za razvoj prašičereje so bila osredotočena na izgradnjo farme beconov v Hrašlju, ki bi ob polnem obratovanju lahko zadostila dnevnim potrebam tržišča na območju občine. Da prašičereja na zasebnem sektorju kmetijstva upada, veča se pa na družbenem sektorju, je razvidno iz naslednje tabele odkupa oziroma prodaje s primerjavo z zakolom v Klavnici Kranj.

V kom.

	Odkup			Zakol v klavnici od tega odkup:		
	Družben. sektor	Zasebni sektor	Skupaj	doma	drugje	Skupaj
1960			3.995	2.984	3.919	6.903
1961			1.966	1.875	5.667	7.532
1962	158	1.890	2.048	1.742	5.846	7.588
1963	105	945	1.150	832	4.645	5.477
1964	1.535	397	1.932	1.489	5.246	6.715

V tonah

	Odkup			Zakol v klavnici od tega odkup:		
	Družben. sektor	Zasebni sektor	Skupaj	doma	drugje	Skupaj
1960			401	310	406	716
1961			246	192	605	797
1962	17	201	208	184	604	788
1963	19	104	123	97	531	628
1964	131	52	183	165	601	766

ODKUP, PORABA IN PREDELAVA MLEKA V OBDOBJU 1950—1964

	V kg, v litrih				
	1960	1961	1962	1963	1964
Odkup	4.560.508	5.261.803	5.086.346	4.651.682	5.245.077
Prodaja	2.686.066	2.434.201	2.421.635	2.536.678	3.053.601
Predelava	1.874.442	2.824.359	2.667.464	1.950.185	2.083.141
Od tega:					
- surovo maslo	39.012	45.772	32.021	23.627	21.466
- smetana					49.286
- skuta	38.383	38.192	48.180	40.192	47.578
- jogurt-stekl.	259.505	289.808	367.802	227.686	357.649
- litri	5.549	3.454	1.722	771	4.549
- pinjenec	82.009	63.003	55.573	36.001	32.055
- kazein	2.155	1.633			
- lptaver	4.933	4.222	5.085	4.280	4.614
- trapist	41.226	44.978	34.948	18.885	15.404
- edamec	27.311	47.261	34.062	4.713	
- gauda	35.309	68.359	91.261	102.268	107.370
- gorgonzola	5.465	31.920	19.582	21.692	23.825
- ementalec	3.044	2.614			
- topljeni sir	568	1.248	2.549	1.681	
- topljeni sir					
Triglav-zav.	5.995	26.375	27.091	19.896	

Iz prikaza je razvidno, da je odkup mleka v obdobju 1960—1964 nihal. Vzrok za nihanje so bile občasno destimulativne odkupne cene. V letu 1964 je bil odkup mleka enak odkupu v letu 1961, vendar s to razliko, da je bila v letu 1964 udeležba družbenega sektorja že 48 %, medtem ko je v letu 1961 znašal le-ta komaj 13 %. Močno je porasla prodaja oziroma potrošnja konzumnega mleka v letu 1964 in sicer za 13,7 % napram letu 1960 in napram letu 1963 za 20,4 %, to pa predvsem zaradi tega, ker je v letu 1964 kranjska mlekarica prišla preskrbovati z mlekom in mlečnimi izdelki celotno območje Gorenjske (Radovljico, Bled, Jesenice) in tudi odkupovati mleko na celotnem območju.

Z rekonstrukcijo mlekarne, ki je bila končana v letu 1965, se je kapaciteta mlekarne povečala na 30.000 litrov mleka dnevno oziroma 10.950.000 litrov letno. Količine mleka za polno obratovanje mlekarne bodo do leta 1970 zagotovljene z odkupom iz obeh sektorjev lastništva na območju Gorenjske. Mleko odkupljeno od družbenih posestev bo v celoti krilo potrebe velikih potrošniških središč po konzumnem mleku. Primanjkljaj za povečane potrebe trga po mlečnih izdelkih pa bo krit z mlekom, odkupljenim od zasebnih proizvajalcev.

Viški mleka iz zasebnega sektorja se bodo odkupovali predvsem na ravninskem območju in v onih krajih, kjer obstoje za transport dobre komunikacije, razdalje do mlekarne pa ne prevečlike. V višje ležečih predelih naj bi se tržni viški mleka posnemali in smetana dobavljala mlekarici za proizvodnjo masla, posneto mleko pa naj bi se porabilo za živalorejo. Tržna proizvodnja mleka v zasebnem sektorju naj se v bodoče organizira v kooperaciji s kmetijskimi združenji in naj bo oblika kooperacije tesno povezana s selekcijsko službo. Taka organizacija je tudi jamstvo za odstranitev vzrokov, ki so v preteklih letih doprinašali k nihanju oziroma občasnim upadanjem tržne proizvodnje mleka.

V skladu s predvidenim razvojem govedoreje in potrebnim povečanjem produkcije krme je potrebna torej osnovna usmeritev selekcije in produkcije

- na družbenem sektorju na pasme visoke molznosti

- na zasebnem sektorju pa na kombiniran hitro rasti tip živine.

Osnovna usmeritev selekcije in produkcije je v tesni povezavi pri izvajanju plana z naslednjimi ukrepi:

1. Potrebna je ekonomska stimulacija vseh proizvajalcev, da se dosežejo čimvečje količine živalskih proizvodov za potrebe trga.

2. Pristopiti je potrebno takoj k ureditvi strokovno službe za selekcijo in reprodukcijo živine, ki naj v zasebnem sektorju zajema celotno pospeševalno delo v živaloreji. Seleksijska služba je trajno delo in neobhodno del prizadevanj za povečanje in racionalizacijo produkcije, zato ji je potrebno zagotoviti stalnost obstoja in stalen vir financiranja.

3. Za zboljšanje kakovosti živine je največjega pomena progenotestiranje bikov, zato ga je potrebno uvesti. Pri pretapljanju pasme je to še posebno važno, če hočemo izoblikovati dober tip kombiniranega goveda v doglednem času.

4. Na območjih, kjer ni uvedeno osemenjevanje goveje živine je potrebno, da strokovna služba izvaja najosnovnejše principe selekcije, t. j. licenciranje bikov in obenem ta območja preskrbuje tudi s kvalitetnimi bikli.

5. Za družbeni sektor je važna selekcija goveje živine v smer hitrega obrata črede. Bistvo hitrega obrata črede je vzreja velikega števila telet, zlasti telic, ki se vse pripuščajo, razen prirodnega izpada. Prava selekcija se prične šele pri privesnicah — kvalitetnejše in produktivnejši (rodovnik obeh smeri) naj se prevajajo v stalež krav, manj kvalitetne naj bodo za odrejo telet, nato pa spitate in prodane za meso v starosti treh let.

6. Potrebna je široka akcija za povečanje pridelkov krme na travnatih in njivskih površinah ob uporabi sodobne agrotehnike na obeh sektorjih lastništva tako, da bo mogoče proizvajati visoko kvalitetne pridelke krme in predvsem izkoriščati travnati svet s pašno košnim gospodarjenjem.

Pri prikazanem odkupu prašičev je treba upoštevati, da se okoli 75% letne proizvodnje prašičev na zasebnem sektorju proda direktno potrošnikom za domače zakol. V letu 1964 je bilo doma zaklanih 4343 prašičev (po evidenci prodanih svinjskih koz).

O preobrazbi prašičerejske proizvodnje na zasebnem sektorju bo potrebno napraviti še mnogo, kar je prašičereja v zasebnem sektorju še vedno interesantna in bi jo bilo zato potrebno zopet pospeševati preko živinorejskih odborov kmetijskih zadrug.

Družbeni sektor do leta 1964 ni imel vpliva na oskrbo tržišča s kvasilnimi prašiči. V letu 1963 je začela poizkusno obratovati farma beconov v Hrastju ter je v letu 1964 že proizvedla na industrijski način 131 ton žive teže prašičev v povprečni teži 85,3 kg po komadu. Po planu bi morala začeti farma v letu 1965 obratovati s polno kapaciteto, to je z letno proizvodnjo 10.000 kom. Vendar pa zaradi visoke cene prirasta in pa, ker nameravajo doseči polno kapaciteto s lastno vzrejo plemenskih svinj je stanje v letu 1965 sledeče:

plemenskimi svinj	218
merjasev	11
pitancev	1.607

ter tako obratuje farma v letu 1965 le z 31,7% kapacitet.

Prašičerejska proizvodnja družbenega sektorja je v naših pogojih odvisna v prvi vrsti od krmne baze, medtem ko so kapacitete za polno obratovanje dograjene. Vprašanje je zagotovitve krmne osnove za produkcijo prašičev, ki bi jih zmogli glede na razpoložljive površine zemljišč. Pri prašičerejski proizvodnji smo vezani na uvoz osnovne krme od drugod, ker je sami na razpoložljivih površinah ne moremo pridelati, posebno ne zadostnih količin korusa. Z dograditvijo farme beconov v Hrastju smo na območju občine presliši na industrijsko prašičerejsko proizvodnjo, ki zahteva popolnoma novo tehnologijo obratovanja in krmjenja s kompletnimi industrijskimi krmili. Industrijske mešanice so zelo ugodne za krmjenje, vendar pa je neugodno to, da se zaradi visokih cen krmnih komponent ruši odnos med cenami krmil in cenami za spitanje prašičev. Po utrjenih izkušnjah bi morala biti cena za 1 kg žive teže spitanega prašiča v razmerju 1:7, t. j. 7 kg krme naj bi predstavljalo vrednost 1 kg žive teže prašiča. Tega razmerja pa trenutno ni možno doseči niti s koruso, ki se kupuje v Vojvodini in še toliko manj s kompletnimi mešanici, ki vsebujejo uvoženo beljakovinske in vitaminske komponente ter vložene stroške za mešanje. Tudi v bodoče farma beconov ne bo mogla biti konkurenčna obratom, ki pridelujejo krmo na lastnih površinah žitne komponente mešanice, ali celo na lastnih obratih pridobljene virov živalskih beljakovin.

Reševanju tega problema bo treba spričo njegove obsežnosti in težine posvetiti vso pozornost in čim več osnovne krme pridelati doma, razen korusa, beljakovin živalskega izvora in vitaminskih komponent.

Krmna baza za prašiče v zasebni reji je zagotovljena. Kolikor pa bi hoteli v tem sektorju večati tržno proizvodnjo s pomočjo kooperacije, bi bilo potrebno tudi zasebne rejce delno preskrbovati s potrebnimi krmnimi mešanici.

2. Usmeritev in organizacija prašičerejske proizvodnje

Osnovna smer prašičerejske proizvodnje narekujejo potrebe in zahteve tržišča. Organizacijo proizvodnje pa je treba podrediti osnovni smeri kmetijske proizvodnje z upoštevanjem splošnih gospodarskih ter proizvodno ekonomskih pogojev.

Prednost prašičerejske mesa pred govejim mesom in mesom drugih domačih živali je predvsem v veliki uporabnosti za predelavo v najrazličnejše končne izdelke. Zaradi vsestranske uporabnosti dobiva prašičje meso čedalje večjo veljavo. Vendar je v okviru proizvodnje tržnih mesnatih prašičev na območju občine Kranj značilno to, da je proizvodnja premiška, preveč sezonska in prenestranska.

Nihanje prašičerejske tržne proizvodnje v zadnjih 5-letih kaže na to, da se proizvodnja v zasebnem sektorju ravna po količinah pridelane krme, zlasti krompirja, ki je osnovna krma, ter po tržnih cenah, ki se dosega za spitanje prašičev oziroma za krompir. Tako je zabeležena rekordna težna proizvodnja prašičev v letu 1960 in 1962 zaradi dobre krompirjeve letine in relativno slabih cen krompirja.

Glede na potrebe domače polnošnje in predelave, z upoštevanjem prehrambnih in rejnih

pogojev bo stanje prašičereje v letu 1970 sledeče:

	Zasebni sektor	Družbeni sektor	Skupaj	Zasebni sektor	Družbeni sektor	Skupaj
plemenske svinje	700	224	924	700	610	1.310
indeks	100	100	100	100	272,3	141,8
strukturni	75,7	24,3	100	53,4	46,6	100,0
plemenski merjasci	8	14	22	20	24	44
pitani prašiči	7.890	1.395	9.285	7.800	10.100	17.900
indeks	100	100	100	100	724,0	194,7
struktura	84,8	15,2	100	43,6	56,4	100

Vendar bi bilo potrebno tako na farmi, v kooperaciji in pri ostalih kmečkih rejnih diferencirati prašičerejsko proizvodnjo po težinskih skupinah, ki naj bi bile v letu 1970 naslednje:

	Stevilo prašičev	ton žive teže
beconi (85-95 kg)	8.090	760
mesnati prašiči (110 kg)	2.100	231
odslužene plemenske svinje in merjasci	125	35
b) zasebni sektor:		
mesnati prašiči v teži 105 kg	1.900	205,8
težji mesnati prašiči 130 kg	900	127,4
polmastni prašiči za leseni zakol	4.200	—
proizvodnja pujskov za prodajo	1.900	—

Z navedeno proizvodnjo bi zadostili potrebe po svežem svinjskem mesu ter tudi del surovin za predelavo. Če računamo na 75% izkoristek bi to znašalo skupno 1017,9 ton. Vendar je treba še vedno računati s prodajo prašičev na domu in sicer s 40%, kar znese 1176 prašičev, oziroma se izkoristek zniža na 916,1 ton ali za 10%.

Na osnovi usmeritve prašičerejske proizvodnje je treba izpeljati tudi organizacijo proizvodnje, kakršno zahteva trg. Upoštevati je treba najprimernejšo tehnologijo in potrebne zdravstveno-proizvodne ukrepe. V zvezi z organizacijo proizvodnje v kooperaciji je potrebno, da se z ustreznimi pogodbami zagotovi rejcem za 1 leto naprej tudi odkupna cena, dodatna krma in mogoče tudi preskrba s pujski za rejo pri tistih rejcih, ki bodo ob arondacijah izgubili zemljo, vendar pa bodo še vedno razpolagali s hlevskimi kapacitetami. Ni pa računati s tem, da se bo obdržala tržna proizvodnja v zasebnem sektorju kot je predvidena sama po sebi, ampak bodo morale v to vložiti kmetijske zadruge skupno s pospeševalno službo dokaj naporov, predvsem za primeren osnovni material za plemo in pitanje, za izdelavo in kontrolo tehnologije pitanja in za zdravstveno varstvo.

3. Krmna baza v družbenem sektorju

Za letno vzrejo in spitanje 10.000 pitancev v teži od 90-110 kg bo potrebno letno:

za pujske in pitance	3.132 koncentratov ton
za plem. svinje in merjase	817 koncentratov ton
SKUPAJ	3.949 ton

Od zgorajjih količin bi po strukturi današnjih industrijskih krmil odpadlo na surovine:

	v tonah
— žita (ječmen, oves, korusa, otrobi)	3.397
— oljne tropine	150
— izvori živ. beljakovin (ribja moka, mesna moka, mleko v prahu, kvas)	214
— rudnine	55
— lucernina moka	92
— ostalo (mikroelementi, vitamini, sladkor, antibiotiki)	41
SKUPAJ	3.949

Ceprav obstoja težnja, da bi se čimveč osnovne krme za krmne mešanice pridelalo doma, tega ne bo mogoče doseči, ker bi samo za prašičerejsko proizvodnjo potrebovali v družbenem sektorju 878 ha njivskih površin za proizvodnjo krmnih žit. Ker je območje naše občine območje pridelovanja krompirja v večjem obsegu, bi mogli delno nadomestiti žitne mešanice s krompirjem. Ako bi nadomestili polovico količin žit v krmilih s krompirjem, bi pri istem številu živali prihranili 1.534 ton žita ali 438 ha njivskih površin.

Tehnologija prehrane s krompirjem je zahtevnejša in dražja, konzerviranje problematično, farma beconov v Hrastju pa ni v tehnološkem pogledu urejena za tako krmjenje. V današnjih pogojih bi se dalo delo pri krmjenju in samo krmjenje mehanizirati, vendar je to pogojeno z novimi investicijami.

V krmo bi bilo potrebno vključevati tudi odpadke mlekarne, t. j. posneto mleko in sirotko, da se vsaj delno nadomestijo beljakovinski koncentrat, ki jih je treba vse dobavljati od drugod.

Zasebni rejce ima pri uporabi lastnih krmil napram industrijskemu načinu krmjenja nekateri prednosti:

- ni odvisen od nabave, ki je dostikrat pomanjkljiva, oziroma se mora zaradi tega menjati sestav mešanice,
- ima v lastnih krmilih notranje rezerve glede premika cen, oziroma lahko ono komponento obroka zamenja ali izravna z drugimi.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da se landrace prašič v zasebni reji ne obnese, oziroma je reja tega prašiča v ekstenzivnejših prehrambnih pogojih kot reja njihovih križancev za zasebne rejce manj ekonomična kot reja domačih mesnatih prašičev. Zato je potrebno, da se prašičerejska proizvodnja v bodočih letih usmeri in odruža v naslednjem:

- višek tržne proizvodnje prašičev naj se iz zasebnega sektorja prenese na družbeni sektor
- popeši naj se še uvedba do sedaj pre malo upoštevanih kategorij klavnih prašičev (beconov in mesnatih prašičev)
- razširi naj se kooperacija, da se zagotovi stalen enakomeren dotok klavnih prašičev tržišču tudi iz zasebnega sektorja,
- družbeni sektor naj vzreja, selekcionira in pita izključno prašiče landrace pasme,
- zasebni sektor naj vzreja in pita še nadalje nemško požlahtnjeno pasmo ob istočasni strogi selekciji.

Da se v bodoče izognemo stihijskemu razvoju prašičereje v zasebnem sektorju, je potrebno vzpostaviti ponovno strokovno službo in zagotoviti na terenu zadostno število merjaseev-plemenjakov nemške požlahtnjene pasme (najmanj osem vsake leto).

Organizirati je treba kontrolo proizvodnosti plemenskih svinj, izvajati selekcije in izsledke posredovati vsem rejcem.

Strokovni kader na farmi beconov je začel že v poizkusnem obratovanju strogo izvajati selekcijo in kontrolo pripustov plemenskega materiala ter voditi potrebno evidenco, da ne bi prišlo v gnezdih do krvnega sorodstva, kar bi lahko povzročilo precujsen izpad materiala za vzrejo in pitanje.

4. Zdravstveno varstvo

Vloga zdravstvenega varstva prašičev je postala z dograditvijo farme še bolj pomembna. Poleg obvezne zaščite pred klasičnimi kužnimi boleznimi, kot svinjsko kugo, je potrebno izvajati vse preventivne ukrepe proti brucelozii, širjenju kroničnih bolezni dihal in širjenju povzročiteljev prebavnih motenj iz kužnih ali drugih vzrokov. Zato mora biti zagotovljen stalen veterinarski nadzor vseh živali, prostorov in krmil, ki so neredko okužena in sproli reševati vse zdravstvene probleme.

V zasebnem sektorju bo veterinarska služba nadaljevala z dosedanjim epizootološko službo. Pri motnjah zaradi pomanjkljive prehrane, plodnosnih motnjah, dednih boleznih in zajedalskih boleznih, pa še nadalje izvajati dosledne preventivne in tekoče kurativne veterinarske posege.

Proizvodnja in razvoj perutninarstva

Jajca, predvsem pa klavna perutnina postajata v zadnjem času vse bolj važna kmetijska proizvoda, z regulacijo cen mesa pa prihaja meso perutnine v ceniku na spodnje mesto. Na območju občine se s perutninarstvom ukvarja edino zasebni sektor kmetijstva in kmetijska zadruga Naklo, ki ima valilnico s kapaciteto 17.000 jajc za enkratno vlaganje. Letno vložijo okoli 8 krat tako, da je proizvodnja enodnevnih živih piščancev okoli 140.000. Z enodnevnimi piščanci zalagajo celotno območje Gorenjske in delno nekaj svojih kooperantov za pisanje klavne perutnine. Poleg valilnice imajo tudi 700 kokoši.

Zasebni sektor je imel v letu 1964 48.667 kom. perutnine, od katerih je 80 % nesnic z letno nesnostjo 100 kom. jajc. Tržni viški jajc in klavne perutnine se prodajo direktno potrošnikom.

PLAN RAZVOJA

KZ Naklo namerava, do leta 1970 urediti še eno valilnico, tako da se bo enkratno vlaganje jajc dvignilo na 32.000 kom. z 10-kratnim obratom letno t. j. skupno 320.000 kom. enodnevnih piščancev oziroma 173.000 jajc. Tudi kokoši nesnice nameravajo do leta 1970 podvojiti — 1400 kom. Jajca za valilnico bodo tudi v bodoče dobivali od svojih kooperantov iz celotnega območja občine.

Kooperacijska vzreja klavne perutnine se v bodoče ne bo forsirala preko naših družbenih obratov, ampak preko Agrokombinata Emona zaradi tega, ker bo tudi planirana proizvodnja premajhna za izgradnjo klavnice.

Vsekakor pa je potrebno pospeševati in razvijati perutninarstvo na zasebnem sektorju in vključevati čimveč rejcev v kooperacijsko proizvodnjo za tržne viške jajc.

Do leta 1970 bi se število perutnine na zasebnem sektorju dvignilo za 40 % in bi bilo število perutnine 68.134, od katerih bi bilo 80 % nesnic t. j. 54.507 z letno nesnostjo 140 kom. jajc ali 7.630 tisoč komadov jajc, od katerih bi bilo nujno, da se jih 20 % zajame kot tržni višek preko kmetijskih zadrug (1.526 tisoč komadov).

Razvoj kooperacijske proizvodnje z zasebnimi proizvajalci bi bilo potrebno pospeševati v skrajni specializaciji in delitvi dela, vendar v manjših grupacijah in večji razprostranjenosti, ker bi s tem dosegli najboljšo preventivo. Zaradi intenzivnosti izredne občutljivosti in drugih specifičnosti kot selekcija in reprodukcija v perutninarski proizvodnji bi morala biti povezava med družbenim in zasebnim sektorjem dovolj močna, vendar neposredna, zaradi vnosa različnih boleznih v posamezne jate.

Kooperacijska proizvodnja bi se morala razviti v jatah velikih 1000—2000 kom. kokoši oz. le tako velike, kolikor je kapaciteta in zmogljivost posameznega kooperanta.

Prehrana živine

V zadnjih letih je prevladovalo mnenje, da je edino uspešno krmljenje živine z velikimi količinami koncentrirane krme in silaže ter minimalnimi količinami sena in zelene krme. S prehodom na večjo koncentracijo živine v družbenem sektorju se je paša skoraj opustila, čeprav je najekonomičnejši način prehrane ter se je prešlo na spravilo velikih količin zelene krme, ki pa je zaradi pomanjkanja potrebne mehanizacije mnogokrat ni bilo mogoče v pravem času pripraviti ter je zato mnogo izgubila na kvaliteti in hranilni vrednosti. Vrednost osnovne krme je na splošno precej manjša, kot bi lahko bila, tako ima seno srednje kvalitete 6 % prebavljivih surovin proteinov in 30 % škrobne vrednosti, koruza za silažo pa 1 % prebavljivih surovin proteinov in 12 % škrobne vrednosti oziroma je v mnogih primerih ta procent še manjši.

KRMLJENJE

Govedo

Pri sestavi obrokov za posamezne kategorije živali je upoštevana predvsem obstoječa krmna baza, razen komponent, ki jih doma ne moremo pridelati. Ker so na območju občine zelo ugodni pogoji za pašo, naj se vsa molzna in mlada živina pase oziroma naj se paša na deloviščih, kjer

ta ni možna, nadomešča s košeno zeleno krmo v poletnih mesecih. Velike travne in njivske površine, poraščene s travnimi mešanici zahtevajo, da se da poleg koruzne silaže primerno mesto v prehrani tudi travni silaži in senu.

Za krave molznice se računa za normativom 6500 SE in 950 SPP (surovi prebavljivi proteini) in sicer: za vzdrževalno krmo, za povprečno 12 l mleka na dan, za 60 dni brejosti na leto in za 2 l mleka na dan zaradi slabšega izkoristka krme.

Na leto se predvideva na 1 kravo:

paša	3,5 tone
zelena krma	6,5 ton
silaza	6 ton
seno	2 toni
močna krma	0,94 tone

Za teleta do 120 kg teže je predvidena poraba:

polno mleko (mlečni nadomestek)	350 kg
močna krma (starter)	100 kg
močna krma (običajna)	30 kg

Za plemenske telice letno:

paša	1,8 ton
zelena krma	3,7 ton
silaza	4 tone
seno	0,4 tone
močna krma	0,4 tone

Za pitano govedo za krmljenje v velikih pitališčih:

močna krma	1,3 tone
silaza	5,0 ton
seno	0,36 ton

Krmljenje z voluminozno krmo za govedo na leto:

paša, zelena krma	4 tone
silaza	3,4 tone
seno	0,6 ton
močna krma	0,9 ton

Prašiči

Potrebno bi bilo obdelati različne variante krmjenja, in sicer:

- samo z močnimi krmili
- s kombinacijo posnetega mleka in močnimi krmili
- s kombinacijo krompirja in močnimi krmili

Pridelek krme

	Pridelek v zeleni masi	pašo	zeleno krmo	Pridelek uporabljen za			
				zimsko sočno krmo	seno	det. lucerno	Kalo
travinje	17.688	7.090	965	1.864	6.000		1.769
črna detelja	7.480		1.360		5.570		748
lucerna	6.480		1.375		4.227	102	648
klajnice	8.750		7.555			230	875
sil. koruza	14.950			320			2.910
strn. posevki	5.400		3.070	11.900			540
				1.156	590	44	
Skupaj		7.090	15.683	15.300	16.387	376	7.490

Preračunano v suho krmo

Za plemenske svinje je predvideno:

1. močna krmila	1.289 kg
2. močna krmila	1.200 kg
posneto mleko	350 kg
3. močna krmila	1.156 kg
zelena krma	960 kg

Za pujske je predvideno 12 kg predstarterja in starterja
22 kg grover krmila

Za bekone je poraba krme naslednja:

1. močna krmila	234,7 kg
2. močna krmila	164 kg
krompir	282 kg
3. ječmen	194 kg
posneto mleko	368 kg
rudninka	1,8 kg
vitaminski dodatek	1,8 kg

Perutnina

Za kokoši nesnice	50 kg močne krme
za jarečke	15,5 kg močne krme
za brojlerje	3 kg močne krme

BILANCA VOLUMIZIRANE KRME IN SLAME

Varianta I

Predvideno število živine:

1.570 krav molznic					
886 telic					
550 goved v pitanju					
610 plemenskih svinj					
24 merjascev					
10.100 pitancev					

Potrebe krme v tonah

	Paša	Zelena krma	Zimska sočna krma	Seno	Slama
1.570 krave	5.495	10.205	9.420	3.140	2.355
886 telice	1.595	3.273	3.544	354	443
550 pitanci-gov.			2.200	1.870	330
634 plem. svinje + merjasci					216
10.100 pitanci					1.010
Skupaj	7.090	15.683	14.834	3.824	4.299

Pridelek krme v tonah

	Pridelek v zeleni masi	pašo	zeleno krmo	Pridelek uporabljen za			
				zimsko sočno krmo	seno	det. lucerno	Kalo
travinje	17.688	7.090	965	1.864	6.000		1.769
črna detelja	7.480		1.360		5.570		748
lucerna	6.480		1.375		4.227	102	648
klajnice	8.750		7.555			230	875
sil. koruza	14.950			320			2.910
strn. posevki	5.400		3.070	11.900			540
				1.156	590	44	
Skupaj		7.090	15.683	15.300	16.387	376	7.490

550 pitane goved
610 plemenskih svinj
24 merjascev
10.100 pitancev

Potrebe krme v tonah

	Paša	Zelena krma	Zimska sočna krma	Seno	Slama
1.028 krav	3.598	6.682	6.168	2.056	1.542
541 telic	974	2.002	2.164	216	271
550 pitane goved			2.200	1.870	330
634 plem. svinj in merjascev					216
10.100 pitancev					1.010
Skupaj	4.572	10.884	10.202	2.602	3.314

	Pridelek v zeleni masi	paša	Pridelek uporabljen za				Kalo
			zeleno krmo	zimsko sočno krmo	seno	deh. krmo	
travnje	12.948	4.572	971	500	4.800	1.205	
črna detelja	4.320		2.100	250	1.538	432	
lucerna	6.120		813		4.419	612	
klajnice	4.900		4.060	350		490	
sil. koruza	11.275			9.020		2.255	
strn posevki	3.600		2.940	200		360	
Skupaj	42.263	4.572	10.884	10.320	10.757	5.354	
Preračunano v suho krmo					2.689	92	

Bilanca krme v tonah

	Pridelek krme z obrnč. kalom	Potrebna krma	Rezerva	Višek	Primanj.
paša	4.572	4.572			
zeleno krma	10.884	10.884			
zimsko sočna krma	10.320	10.202	118		
seno	2.689	2.602	87		
deh. krma	92	92			
slama	1.600	3.314			1.714

Bilanca krme je v obeh variantah vsklajena z živinorejsko in poljedelsko proizvodnjo s tem, da so prvenstveno pri planirani poljedelski proizvodnji vključene krmne rastline, ostanek pa zavzemajo žita in vrtnine.

Pridelek krme je prikazan v zeleni masi. Za konserviranje in spravlilo je računano kato za pašo, zeleno krmo, seno in dehidriranje 10 %, za

Bilanca močnih krmil — varianta I

Vrsta surovin	Potrebe krmil	Proizvedeno doma	Proizvedeno na obratu oljarica	Potrebno nabaviti drugje
Krmna žita	4.464	4.321	1.855	2.609
Proizv. mlin. in ferment. industr.	1.156	1.124		1.156
Pesni rezanci	287	287		287
Oljne tropine	1.328	1.323	—	5.909
Beljak. živ. izvora	267	267		267
Dehidr. krma	92	92	92	
Minerali	112	112		112
Premixi	80	80		80

Varianta II.

Potrebe

za govedo	2.622 ton
za prašiče	3.949 ton oziroma 3.657 ton
za perutnino	70 ton
Skupaj	6.641 ton

Bilanca v tonah

Vrsta surovin	Potrebe krmil	Proizvedeno doma	Proizvedeno na obratu oljarica	Potrebno nabaviti drugje
Krmna žita	4.030	3.775	841	3.189
Proizv. mlin. in ferment. industr.	947	915		947
Pesni rezanci	196	196		196
Oljne tropine	963	963	—	5.989
Beljak. živ. izvora	252	252		252
Dehidr. krma	92	92	92	
Minerali	94	94		94
Premixi	68	68		68

V bilanci močnih krmil so posamezne surovine, potrebne za krmila obdelane tudi glede na vir nabave. Skoraj za vse komponente hranil v krmilih smo vezani na nakup od drugje, razen pri žitih, ki jih lahko krijemo v varianti I z 41,5 in pri varianti II z 20,9 %.

Mešalnica močnih krmil ima predvideno kapaciteto 10.700 ton močnih krmil letno. Trenutno je kapaciteta 2.800 — 3.000 ton, ker delajo le v eni izmeni.

Za kritje potreb po močnih krmilih v družbe-

silazno koruzo 20 %. Za 1 kg sena se računa 4 kg zelene mase.

Bilanca močnih krmil

Družbeni sektor

V bilanci močnih krmil so prikazane potrebe močnih krmil za vse kategorije živali. Količine krmil so v skladu z obroki krme in z bilanco voluminozne krme za posamezne živali.

V bilanci je upoštevano tudi to, da se prašičem pokrmi 20 % drobnega krompirja od skupnih pridelanih količin.

Varianta I.

Po varianti I znašajo skupne potrebe močnih krmil 7.785 ton oziroma 7.403 ton ob krmljenju s krompirjem in sicer je 1.260 ton drobnega krompirja preračunano v vrednost močnih krmil. Potrebe za posamezne kategorije so sledeče:

za govedo	3.766 ton
za prašiče	3.949 ton oziroma 3.657 ton
za perutnino	70 ton

Skupaj 7.785 ton oziroma 7.403 ton

Razvoj konjereje

Konjereji se pri nas, posebno v zadnjih letih, ni posvečalo dovolj skrbi. Miselnost, da konjereja ovira socialistično preobrazbo vasi, je bila povod, da se to panogo zanemarja in opušta. Kmetijski obrati ne bodo v bodoče rabili več delovne sile konj, zaradi razvite mehanizacije. Zasebni sektor kmetijstva je imel po popisu v letu 1960 2379 konj. Število konj se bo v bodoče zniževalo, vendar je to odvisno od možnosti nabave drobne mehanizacije v kmetijstvu. Vsekakor pa bo konj ostal zaradi konfiguracije terena tako pri kmečkih kot ostalih delih vedno potrebna delovna sila, vendar se predvideva letno zmanjševanje konj od 4 — 10 %.

Trenutno je na svetovnem tržišču izredno visoka konjunktura za prodajo klavnih konj in so tako izredno visoke cene postavile konjerejo na rentabilno osnovo in ji odprlo nove perspektive reje ter razvoja.

Razvoj čebelarstva

Čebelarstvo se na območju občine razvija preko čebelarskega društva Kranj, kjer deluje deset družin: Kranj, Preddvor, Velesovo, Cerklje, Zalog, Predoslje, Naklo, Besnica, Senčur in Smlednik.

Skupno je na območju 253 čebelarjev, ki čebelarijo z 2893 družinami, vendar je organiziranih v društvu le 180 čebelarjev z 2543 družinami. Od vzdrževanih družin je 80 % s premakljivim satjem in 20 % s kranjiči.

Na navedeno stanje in na pogoje naravne paše — gozdno međeje, travnata paša, povečan prevoz na druga pasišča in dobri preventivni ukrepi proti boleznim čebel, se predvideva letni prirast družin za 2 %.

Ukrepi za pospeševanje čebelarstva — predvsem je potrebno seznanjati čebelarje s sodobnim načinom čebelarjenja in tako dvigniti proizvodnjo od sedanjega donosa 4 kg medu in 10 dkg voska po panju na 6 kg medu in 20 dkg voska.

— zaščititi je treba drevje in rastline, ki so pomembne za razvoj čebelarstva pred uničenjem. — kmetijske organizacije naj v svoje proizvodne načrte uvrščajo čim več rastlin, ki so koristne tudi za čebelarstvo, to so razne krmne mešanice, ki bogato medijo in se obenem z navzkrižnim oprraševanjem poveča njih proizvodnja.

— pri uporabi zaščitnih sredstev, tako v sadjarstvu kot poljedelski proizvodnji je v bodoče potrebno upoštevati tudi čebelarstvo, da ne bi zaradi uporabe teh prišlo do uničenja čebel oziroma do znatnih škod v družinah.

Po predvidenem planu bi bila proizvodnja medu in voska naslednja:

medu	20.300 kg
voska	680 kg

Mehanizacija

Pri planiranju razvoja kmetijske mehanizacije je upoštevano predvsem stanje kmetijskih organizacij, to je formiranje večjih družbenih obratov oziroma kompleksov, ki omogočajo uporabo sodobnih kmetijskih obdelovalnih strojev in s tem prehod na kompleksno mehanizacijo v vseh panogah kmetijske proizvodnje. Specializirana proizvodnja na posameznih obratih, s poudarkom na živinorejsko smer proizvodnje ter sodobna tehnologija za posamezne poljščine zahteva tudi drugi vlečni stroj. Traktor Fe 35, ki je bil v dosedanji proizvodnji nenadomestljiv, izpodriva večji vlečni stroj in to IMT 553, ki je zelo uporaben predvsem pri osnovni obdelavi zemlje ter pri spravlilu krmnih rastlin. Osnovna naloga v planiranem obdobju je oskrba kmetijskih organizacij z ustreznimi priključnimi stroji, ki bodo omogočili v celoti strojno obdelavo posameznih posevkov, s tem pa zmanjšali delež fizičnega človeškega dela.

Tudi v zasebnem sektorju ima mehanizacija vedno večjo vlogo. Zmanjšanje delovne sile, vedno večja potreba po tržnih viških zahteva sodobno drobno mehanizacijo, ki je primerna za obdelavo manjših površin in tudi hribovitih predelov, predvsem za spravilo krmic.

Specifičnost klimatskih pogojev in konfiguracija terena ter proizvodna usmeritev za območje

občne zahteva predvsem mehanizacijo za pridelovanje in spravilo krme, krompirja in žit.

Izgube strojnih odsekov kmetijskih organizacij so poleg subjektivnih momentov v znatni meri rezultat pomanjkanja priključnih strojev za izvedbo posameznih agrotehničnih ukrepov ter s tem omejitve dela traktorja le na oranje, delno košnjo in transport, ki je mnogokrat brez neposredne zveze s kmetijsko proizvodnjo. Posebno vprašanje pri mehanizaciji je servisna služba, rezervni deli in kadri. Servisne službe imajo kmetijske organizacije na območju občine še dokaj dobro urejene. Vsaka organizacija ima svojo mehanično delavnico, ki čimprej je mogoče odpravi zastoje v proizvodnji, vendar so pa zaostoji mnogokrat večji prav zaradi pomanjkanja rezervnih delov v sezoni, oziroma je zaradi pomanjkanja potrebno narediti nekatere rezervne dele doma. Potrebe po kmetijskih strojnikih so se v preteklem obdobju reševale v okviru celotne Slovenije s tromesečnimi traktorskimi tečajji, ki pa niso dali zaželenih uspehov. Ob sodobni mehanizaciji, uvajanjem novih strojev za posamezne kulture ni dovolj, da kmetijski strojnik pozna samo delovanje traktorja, ampak mora poznati tudi zemljo ter ustroj posameznih priključnih strojev. Tako izobrazbo pa si lahko pridobi le v redni dvoletni kmetijski šoli in še naknadnem izobraževanju na delovnem mestu.

Pri povečani mehanizaciji je važno poglavje kontrole in vzdrževanje kmetijskih strojev v času rednega obratovanja ter v času prezimovanja. Družbeni obrati se vedno posvečajo premalo paznje vzdrževanju strojev in zaradi tega kmetijski stroji preživijo komaj amortizacijsko dobo. K temu je v preteklem obdobju mnogo pripomoglo tudi pomanjkanje strojnih in traktorskih lop oziroma nezadovoljivi postopki za shrambo strojev.

Skladno z razvojem industrijske proizvodnje se predvideva tudi potrebna mehanizacija, in sicer:

1. I. 1965 Varian-
ta I

	Varian- ta I	Varian- ta II
Traktorji — lažji	35	21
Traktorji — težji	15	25
Plugi — razni	45	46
Brane — mrežaste	8	46
krožne	15	46
Valjarji	5	46
Kultivatorji	29	46
Preze	3	5
Trosilci hlev. gnoja	25	23
Trosilci umet. gnoja	16	23
Skrop. traktor.	15	25
Skrop. vprežne	16	20
Molekulatorji	5	5
Prikolice	61	115
Sejalnice	16	20
Nakladata	5	12
Sač. za krompir	20	26
Izkop. za krompir	15	15
Komb. za krompir	3	3
Sortirniki za krompir	11	12
Plevatorji	1	9
Kosilnice traktor.	33	38
Kosilnice motorne	3	15
Obrabač. z grabljalniki	15	20
Stiskalnice ptek-ap	5	8
Kombajni žita	6	7
Kombajni za silažo	13	29
Mlatilnice	28	28
Grabč	1	1

Kmetijske strokovne službe

Razvoj kmetijskih strokovnih služb mora biti povezan z investicijskimi vlaganji in z intenzifikacijo kmetijske proizvodnje. Stanje kmetijskih služb v proizvodnih kmetijskih organizacijah, kakor tudi v ostalih ustanovah ni posledica sistematičnega in kontinuiranega razvoja, ampak predvsem odraz vpliva subjektivnih tendenc.

Številne reorganizacije kmetijskih organizacij in ustanov od združevanja kmetijskih gospodarskih organizacij, formiranja ekonomskih enot znotraj organizacij, združitve kmetijske gozdarskih zbornic z ostalimi in reorganizacije politično teritorialnih enot so kljub svojim naprednim ciljem za nadaljnji razvoj v prehodni fazi izgra-

jevanja kmetijske službe močno oslabile. Marsikje se strokovni kader izgublja v raznih delih in išče samostojnih rešitev za probleme, ki bi jih lahko posredovala dobro urejena kmetijska služba.

Z izgradnjo družbenega sektorja kmetijstva in vse večjega poudarka na intenzivnosti in ekonomičnosti kmetijske proizvodnje na družbenem in zasebnem sektorju kmetijstva se potrebe po urejeni kmetijski službi še stopnjujejo.

Pregled zaposlitve kmetijskih in veterinarskih strokovnjakov v letu 1965:

Mesto-zaposlitve	Agro- nomi	Kmet. tehnik	Veteri- narji	Veteri- narski tehnik
družbena posestva	13	16	3	2
kmetijske zadrage	3	17	—	—
	16	33	3	2
občine	3	—	—	—
občinske veterinarske postaje	—	—	3	—
Ziv. vet. zavod	—	1	2	4
	3	1	5	4
Vseh skupaj	19	34	8	6

Pregled zaposlitve kmetijskih strokovnjakov kaže, da 84,2 % agronomov in 97,0 % kmetijskih tehnikov, zaposlenih v kmetijstvu, dela neposredno v kmetijskih organizacijah in le 15,8 % agronomov in 3 % tehnikov v ostalih institucijah v občini. Stanje zaposlenih strokovnjakov v kmetijskih organizacijah daje sorazmerno ugodno sliko, vendar pa na splošno primanjkuje visoko in srednje izobraženega kadra za delo v lastni proizvodnji in kooperaciji oz. ostali zasebni proizvodnji.

Od kmetijskih strokovnih služb izven kmetijskih proizvodnih organizacij deluje na območju občine le veterinarska postaja in Zivinorejsko-veterinarski zavod. Veterinarska postaja je predvsem nosilec preventivne in kurativne, medtem ko Zivinorejsko-veterinarski zavod skrbi za regeneracijo goveje črede. Na celotnem območju občine ne obstajajo strokovni odbori ali vsaj priložnostni kolegiji strokovnjakov, ki bi probleme določene specialnosti reševali pravočasno in na zadostni strokovni višini. Posledica tega je, da je vse preveč poskusne proizvodnje, kot pa bi jo bilo potrebno. Inšpekcijska in referenčna služba za kmetijstvo in veterino sta v občinski upravi in sta šele s predpisi v letu 1965 dobili pravno podlago za delo. Z boljšo organizacijo kmetijskih strokovnih služb moramo v bodoče doseči kontinuirano delo in povezavo služb z znanstvenimi ustanovami za boljše in hitrejšo aplikacijo domačih in tujih znanstvenih izsledkov.

Kmetijske strokovne službe naj bodo organizirane v samih proizvodnih organizacijah in zavodih ter tesno povezane z republiškimi strokovnimi centri. Gospodarskim organizacijam naj bo v bodoče osnova kmetijska strokovna služba, za katere redno delo se morajo zagotoviti potreben strokovni kader. Naloge strokovnega kadra pa naj temelje na proizvodnih programih gospodarskih organizacij. Obseg del oziroma kadra naj se prilagodi potrebam organizacij, kot so semnarska služba, strokovna služba razvojnega oddelka, vodenje selekcijske, rodovniške službe in kontrole proizvodnosti v živinoreji, organizacija analize zemlje, krme, krmil in mleka itd., vendar naj bo to delo tesno povezano tudi z zasebno proizvodnjo, da bi jo mogli usmerjati v zaželeno oz. predvideno smer. Zivinorejsko-veterinarski zavod mora v bodoče vzpostaviti kompleksno službo v živinoreji in sicer:

— organizirati in voditi strokovno selekcijsko službo na podlagi rezultatov progenotestiranja, vodenja rodovnika in meritev proizvodnosti;

— opravljati osemenjevalno servisno službo, ki mora bistveno doprinesiti k realizaciji rejstkih ciljev.

Veterinarska postaja bo še v bodoče opravljala dela veterinarske službe, to je preventivne in storitev po naročilu kurative.

Izobraževanje strokovnih kadrov v kmetijstvu:

Ob koncu leta 1964 je bilo v kmetijstvu zaposlenih 474 delavcev, od tega 109 s strokovno šolako izobrazbo.

Pregled strokovnih delavcev po izobrazbi:

	Skupaj	Od tega		
		na po- sestvu	pri KZ	ostali
agronomska fakulteta	16	10	3	3
višja agr. šola	3	3	—	—
veterin. fakulteta	9	3	—	6
višja veter. šola (I. st.)	—	—	—	—
ekonomska fakulteta	1	1	—	—
višja ekonomska šola	—	—	—	—
kmetijska srednja šola	35	16	17	2
kmetijske poklicne šole	20	14	6	—
veter. srednja šola	6	2	—	4
ekonomska sred. šola	9	6	3	—
sred. kmetijska šola	2	2	—	—
Skupaj	109	57	29	15

V število strokovnih delavcev zaposlenih na posestvih, so všteti tudi agronomi, ki so zaposleni v mlekarstvu šolskem centru in so zato s proizvodnjo povezani le indirektno.

POTREBE PO KADRIH

V poljedelstvu je potrebno skupno po varianti I na 2713 ha obdelovalne zemlje 209 delavcev oz. po varianti II 135. Norma 13 ha na delavca je vzeta iz razvoja programa kmetijstva v Sloveniji. Vendar bo potrebno za potrebe poljedeljske proizvodnje izobraziti delavce z ožjim in širšim profilom. Za poklic poljedelca je potrebna tudi splošna izobrazba na rednih poklicnih šolah oz. bo potrebno za ozke poklice nadalje izobraževati na delovnem mestu. Razmerje med posameznimi poklici v poljedelstvu se bo moralo postaviti z vsakokratnimi operativnimi plani glede na intenzivnost specializiranih kmetijskih obratov.

ZIVINOREJA

Če upoštevamo, da bomo imeli po varianti I na družbenih posestvih 1570 krav, 886 telic, 1441 telet in 550 pitancev, 10100 pujskov, 624 plemenskih svinj, 24 merjascev in 10.109 pitancev in po varianti II 1.028 krav, 541 telic, 550 pitancev in 945 telet ter enako število prašičev in valilnico za piščance, bo potrebno naslednje število govodorejcev, prašičerejev in perutninarjev:

	I. varianta	norma	II. varian.
govodorejci	32	50 krav	21
možarji	45	100 živali	31
porodničarji	8	200 krav	5
prašičerejci			
beconarji	23	450 beconov	23
oskrbovalci semen.			
svinj	8	80 svinj	8
perutninarji	2		2
ostali delavci	15		12
v živinoreji	133		102
Ostali poklici v kmetijstvu			

Poleg omenjenih poklicev bo kmetijska proizvodnja še potrebovala:

	I.	II.
kmetijske strojnike	20	17
kmetijske skladiščnike	17	16
proizvajalce močnih krmil	27	27

Skupne potrebe kadrov

	I.	II.
agronomi	27	22
veterinarji	12	12
ekonomisti	2	2
kmetijski tehnik	45	45
veterinarski tehnik	6	6
ekonomski tehnik	5	5
živinorejci	133	102
poljedelci	209	135
sadjarji	5	5
ostali	64	60
	508	394

Za dosego planirane proizvodnje bo potrebno, da bo ves kader imel zahtevano strokovno izobrazbo in da se bo čimveč delavcev izobraževalo na delovnem mestu po programu in zahtevah specializacije na posameznih obratih.

INVESTICIJE

Za obdobje od leta 1960 skupno s tričetletno realizacijo leta 1965 je vrednost investicij znašala 3.028 milijonov din, in sicer:

Leto	Skupne investicije	Od tega kreditov	%
1960	217.905	184.547	84,7
1961	354.656	268.404	75,7
1962	463.420	385.458	83,2
1963	943.704	828.632	87,8
1964	811.452	669.609	82,5

Namensko so bila sredstva izkoriščena naslednje:

Leto	Gradnja	Oprema	Ostalo	Zemlj.
1960	128.121	19.532	70.252	—
1961	75.115	256.240	16.801	6.500
1962	317.395	89.579	31.219	25.227
1963	601.162	98.237	244.305	—
1964	529.373	221.559	2.766	57.754
Skupaj	1.651.166	685.147	365.343	89.481

Od skupnih investicij v obdobju 1960—1964 je bilo za gradnjo porabljenih 59,2%, za opremo 24,5%, za zemljišča 3,2% in za ostalo 13,1% od skupno vloženih investicij. V skupni vrednosti investicij je republiških in lokalnih kreditov 83,7%, in sicer po letih:

Leto	Kmetijsko gospodar.	Kmetijske zadruga	Skupaj
Sedanja vrednost osnovnih sredstev — z zemljo	2.989.591	496.069	3.485.660
Zadolžitve s krediti za osnovna sredstva	74,6%	27,9%	67,9%
Sedanja vrednost osnovnih sredstev brez zemlje	2.748.314	430.410	3.178.724
Zadolžitve s krediti za osnovna sredstva	81,1%	32,1%	75,5%
Skupna poslovna sredstva (osnov. in obr. sred.)	3.125.524	577.282	3.702.806
Obveznosti iz kreditov za osnov. in obr. sredstva	83,3%	34,8%	75,7%

Skupni krediti za osnovna in obratna sredstva kmetijskih organizacij so koncem leta 1964 znašali 3,7 milijard din ali 75,7% vseh poslovnih sredstev. V kmetijsko živilskem kombinatu znašajo skupni krediti 2.602.246 milijonov din ali 83,3% vseh poslovnih sredstev, medtem ko v kmetijskih zadrugah znašajo skupni krediti le 34,8% vseh poslovnih sredstev.

Po stanju 31/12/1964 so bile obveznosti kmetijskih organizacij do kreditov v vrednosti 129.347 milijonov din, in sicer:

Leto	Kmetijsko gospodar.	Kmetijske zadruga	Skup.
Za osn. sred.	76.790	19.555	96.345
Za obrat. sred.	27.273	2.377	29.650
Skupaj	104.063	21.932	125.995
	82,6%	17,4%	100%

Obveznosti so bile poravnane zaradi pozitivnega rezultata gospodarjenja.

V preteklem obdobju so investicije v pretežni večini bazirale na odobrenih kreditih po razpisanih natečajih. Vendar se potrebe po investicijah oziroma izgradnji novih objektov niso pojavljale ravno takrat, ko je bil razpisan natečaj. Potrebo po investicijah je narekovalo in bo tudi v bodoče narekovalo stanje posameznih organizacij oziroma njihov nadaljnji razvoj.

Dosedanja investicijska vlaganja so že dala določene proizvodne rezultate, vendar bo potrebno spriču rastočih potreb tržišča še nadaljnje krepite družbene proizvodnje smeri in program investiranja izvršiti. Investicijska sredstva, ki bodo potrebna za obdelano obdobje, so naslednja:

Leto	Skupne investicije	Od tega kreditov	%
1960	217.905	184.547	84,7
1961	354.656	268.404	75,7
1962	463.420	385.458	83,2
1963	943.704	828.632	87,8
1964	811.452	669.609	82,5

Leto	Skupne investicije	Od tega kreditov	%
1960	217.905	184.547	84,7
1961	354.656	268.404	75,7
1962	463.420	385.458	83,2
1963	943.704	828.632	87,8
1964	811.452	669.609	82,5

Obveznosti kmetijskih organizacij znašajo po stanju 31/12/1964 skupaj 2.803.276 milijonov din, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Leto	Skupne investicije	Od tega kreditov	%
1960	217.905	184.547	84,7
1961	354.656	268.404	75,7
1962	463.420	385.458	83,2
1963	943.704	828.632	87,8
1964	811.452	669.609	82,5

Sedanja vrednost osnovnih sredstev in obveznosti do kreditov kmetijskih organizacij je naslednja:

Leto	Skupne investicije	Od tega kreditov	%
1960	217.905	184.547	84,7
1961	354.656	268.404	75,7
1962	463.420	385.458	83,2
1963	943.704	828.632	87,8
1964	811.452	669.609	82,5

Leto	Skupne investicije	Od tega kreditov	%
1960	217.905	184.547	84,7
1961	354.656	268.404	75,7
1962	463.420	385.458	83,2
1963	943.704	828.632	87,8
1964	811.452	669.609	82,5

Da bi se program investicij v celoti izvršil, bo potrebno, da kmetijske organizacije ustvarijo čimveč lastnih sredstev za obvezno udeležbo pri najemanju kreditov.

Povzetek

Pri izdelavi programa kmetijstva se je izhajalo iz težnje, da se na obstoječih površinah poveča obseg živalske in rastlinske proizvodnje, za kar obstajajo še znatne možnosti.

Zivinoreja se kot osnovna panoga kmetijstva postavlja na prvo mesto ter se s tem rastlinska proizvodnja ovrednoti v proizvodnji mleka in mesa. Z razvojem družbenega sektorja in organizirane zasebne kmetijske proizvodnje se mora zagotoviti čim zanesljivejše oskrbovanje tržišča s pridelki, za katere so na našem območju ugodni pogoji za pridelovanje, to je mleko, meso in krompir.

Potreben obseg kmetijske proizvodnje bo mogoče ustvariti le pod pogojem povečanih pridelkov po hektarju oziroma z intenziviranjem rastlinske in živalske proizvodnje.

Družbeni sektor se bo razvijal v specializirane obrate krav molznic, vzreje mlade in pitane govodi ter s pitanjem in vzrejo prašičev. Razlika med obdelanimi variantami je v tem, da je število prašičev in mlade pitane govodi v obeh variantah enako, medtem ko je po varianti I 1570 krav molznic in po varianti II 1028 krav. Vzrok razlike je v tem, da se bodo po varianti I pridobivala kmetijska zemljišča in se bo tako večal obseg in intenzivnost proizvodnje. Po varianti II se novih zemljišč ne bo pridobivalo, ampak se bo proizvodnja intenzivirala na obstoječih površinah.

Osnova za izdelavo programa družbenega sektorja je razvoj zivinoreje ter s tem zanesljivi

vih tržišnih viškov mleka in mesa za potrebe prebivalstva. Razvoj zivinoreje pa obenem tudi močno intenzivira rastlinsko proizvodnjo oziroma postavlja pridelovanje krme, kateri so podrejene vse ostale poljščine, razen krompirja, na prvo mesto. S tem, da se pridelovanje in zagotovitev krmne faze postavlja v ospredje, se zmanjšujejo površine pod žiti. Zmanjševanje površin pod žiti pa bo potrebno nadomestiti s povečanjem pridelkov po hektarju. Pogoj za doseganje povečanja pridelkov je uporaba sodobnih tehničnih postopkov z ustreznimi materialno-tehničnimi bazo ter organizacijo proizvodnje. Ekonomska politika bo morala spodbujati kmetijske organizacije ne samo na razširitev površin, ampak tudi na čimbolj intenzivno izkoriščanje zemljiških in drugih kapacitet.

V zivinorejski proizvodnji družbenega sektorja se računa, da bo po varianti I 3186 glav govodi in po varianti II 2244 glav. Na podlagi celotnega obrata črede in predvidenega povečanja povprečne teže vzrejenih živali se bo prodaja govodi za trg povečala od 203 ton v I. 1964 na 489,9 ton po varianti I in 407,7 ton žive teže po varianti II.

Pri proizvodnji mleka se računa na povečanje molznosti od sedanjih 2200 litrov na povprečno 3000 litrov mleka na molznico, kar bo zneslo 4710 milijonov litrov mleka oziroma 3084 milijonov litrov po varianti II, od katerega bo tržišnih viškov 89,2% oziroma 77,9%. Za tak obseg govedorejske proizvodnje bo potrebno po varianti I zgraditi še tri hleve za 100 molznic s pripadajočimi prostori za porodnišnice in vzrejo telet ter 550 stojišč za pitano mlado govedo. Po varianti II pa en hlev za 100 molznic in 550 stojišč za pitano mlado govedo.

Proizvodnja mesnatih prašičev v povprečnih težah od 890—110 kg na fermi beconov bo po obeh variantah enaka, in sicer letno 1026 ton žive teže prašičev.

Z izgradnjo centra za selekcijo krompirja se bo povečala vrednost proizvodnje krompirja, tako semenskega kot jedilnega, zaradi kvalitativnih sort.

Navedeno povprečno raven proizvodnje bo mogoče doseči z organizacijskega, tehničnega in ekonomskega vidika.

Sporedno z razvojem družbenega sektorja se je obravnaval razvoj in usmerjanje zasebnega sektorja kmetijstva. Predvideva se, da bo po varianti I 20,3% in po varianti II 13% obdelovalnih zemljišč v družbeni lastnini, tako bo v zasebni lastnini še vedno ostalo 80% oziroma 87% vseh obdelovalnih zemljišč. S podružbljanjem zemlje so in bodo še nastale velike spremembe v kmetijski proizvodnji, ki bodo terjale prilagoditev zasebne proizvodnje novim pogojem. V zasebni proizvodnji bodo še vedno površine, ki jih zaradi naravnih pogojev ne bo mogoče intenzivirati nad stopnjo sedanjega razvoja oziroma proizvodnje. V prihodnjem obdobju bo potrebno posvetiti vso pozornost povečanju proizvodnje krme in povečati oziroma obdržati število živine. Poleg tega pa mora zasebni sektor ostati vir reprodukcijskega materiala za družbena pitališča oziroma potrošnik reprodukcijskega materiala iz družbenih vzrejnih središč.

V organizirano proizvodnjo je treba vključevati vse zmogljivosti zasebne proizvodnje. Z njo se mora skupno z družbeno proizvodnjo zagotoviti proizvodnja za tržišče in ob večji produktivnosti dela tudi večje dohodke. Dosedaj se je pristopalo k organiziranju zasebni proizvodnji preveč kampanjsko, premalo se je težilo, da bi se doseglo ob boljših proizvodnih tudi boljše ekonomske uspehe.

Z razvijanjem kooperacijske proizvodnje bo treba določiti posamezne pridelovalne okolišče za pridelovanje pridelkov, ki dajejo najboljše rezultate. Družbeni sektor ima pri tem izredno pomembno vlogo, saj lahko zaradi razpoložljivega reprodukcijskega materiala vključuje zasebno proizvodnjo za razširitev svoje lastne proizvodnje.

UPORABLJENI VIRI ZA IZDELAVO PROGRAMA

1. Kmetijska statistična služba za obdobje od 1960—1965
2. Podatki Zavoda za izmero in kataster zemljišč
3. Podatki kmetijskih organizacij o bodočem razvoju
4. Osnove za sestavo 7-letnega načrta kmetijstva v SR Sloveniji.

S Šenturške gore in okolice (I)

Uredništvo Glasa je Šenturšanom in ljudem iz okoliških vasi že dvakrat priredilo novinarski večer: februarja 1960 in pred novoletnimi prazniki lani. Prijazni ljudje, kakršni so v teh prisojnih vasi na južnih pobočjih Kravca, so nam povedali marsikaj zanimivega iz nekdanjega in sedanjega življenja. Nekaj tega bomo skušali otiči pozabe v tej rubriki. Dajmo danes besedo 77-letni Grilčevi mami iz Apna (Mariji Grile).

Pri Grilu v Apnu imajo gostilno, odkar so v letu 1961 zgradili cesto na Šenturško goro; hiša je prenovljena, gospodarsko poslopje pa je še staro. Kmetija je srednje velika, približno 14 ha imajo vse zemlje, od tega okrog 7 ha gozda in okrog 3 ha orne zemlje, ostalo so travniki in senožeti. Ker ljudi za delo zdaj ni dovolj, sejejo bolj malo, več kosijo. Sicer pa v teh krajih sejejo največ pšenice, oves, ječmen in ajdo. Žito še kar dobro obrodi, če je dobra letina; pravijo, da je žito dobro povsod tam, kjer je kostonj, kostonja pa je v teh vaseh dovolj. Pšenice pa kmetje povprečno ne pridelajo dovolj za dom, le za približno pol leta, ostalo je treba dokupiti. Tudi krompir kar dobro obrodi.

«Včasih smo skromno živeli!» pravi Grilčeva mama. «En kup dolga je bilo, kruh je bil ječmenov in ovsen, kadar je bil ržen, je bil zelo dober. Včasih so bolj sejali druge stvari, oves na primer, ki so ga prodajali, ker je bil drag, pa tudi dober pridelek je dal, potem pa so kupili druge stvari. Hleb ječmenovega ali ovsenega kruha se je lomil, ni se ga dalo rezati. Ljudje si niso znali pomagati, zemlja sama pa je skopa, kamnita in bolj pe-

ščena, na nekaterih krajih tudi llovnata.»

Gospodarsko poslopje Grilčeve kmetije je pod eno streho in nadstropno, ker leži na nagnjenem zemljišču; z dvoriščno stranjo, kjer je po vsej dolžini nastrešje in zgoraj gank, gleda v dolino, na sončno stran. Prvi prostor spodaj je ovčjak, ki je zidan in ima vrata na dvorišče, naprej pa je zidar, hlev, ki ima dvoje vrat, med njima pa vodi pod nastrešjem stopnice na gank in naprej na pod. V hlevu je ob dvoriščni steni med vrati «trahlar», po katerem spuščajo zobanje za živino s poda, na nasprotni strani pa so jasli. Od hleva naprej je šupa, ki je zadaj in delno tudi skoncema v zemlji, na dvoriščni strani pa ni stene, ampak lesa (narejena iz pokonci stojčih drogov) na zunanji strani nastrešja, ki sega do strehe in služi kot zasilna stena za skladanje stelje.

Zgoraj so nad ovčjakom svišti (za spravilo slame), zraven pa na ganku plevnik (za pleve). Naprej sta do konca poslopja dva poda; vhod je skoncema (nad šupo) po pragu (ali mostu). Pri vratih, ki so široka in dvodelna (spodnja vrata so zaprli, ko so mlatili, da ni žito škropilo ven), je «ta velk pod» ali «ta prvi pod», na katerem so

včasih mlatili s cepci, zdaj pa na njem režejo zobanje za živino in «mašajno» (mlatijo z motorno mlatilnico), naprej pa je «ta star pod», ki služi delno za spravilo slame in orodja ter za razno drugo ropotijo. Siene med obema podoma je le malo, le približno dva metra na severni strani. Zunanje stene obeh podov so iz ostenkov, vsaka podolžna stena ima lino. Tla so iz podnice, ki gredo podolgem, pod njimi pa so počez lege.

Nad obema podoma in nad svišti je v isti višini oder za shrambo krme. Nad vsakim podom je na sredi odra luknja, skozi katero skladajo krmo z dolgimi vilami. Mrvo (tako pravijo senu) dajo nad oba poda, olavo pa nad svišti. Deteljo zložijo «na guto», «Guta» (tuja) je novejša poslopje, staro kakih 30 let, je pa severno ob prvem podu; služi za drva, butare, vozove, v njem pa imajo tudi motorno žago. Sten nima (ali pa so le provizorične), nastala je zaradi potrebe po pokritem in značnem prostoru za shrambo vozov in orodja ter drv, prostor pod streho pa koristno uporabljajo za shrambo krme.

Grilčeva mama je povedala, da ovčjak služi danes za shrambo vse mogoče ropotije, včasih pa so imeli tudi po 50 jarcev. «Moja mama Katarina Štirna je še pasla jarce nad vasjo, v frajki; to je bil svet, kjer ni nič raslo, danes pa je tam zaraščeno. Frajka so imenovali skupni vaški svet, ki je bil bolj ali manj nerodovit. Tudi sosed Janez Novak je imel približno 50 jarcev; drugje v naši vasi pa jih niso imeli. Če je bilo tepo vreme, so jih pasli tudi vso zimo, ribido so objedali.»

A. Triler

160. Medtem se je letalo z Markom povzpelo na določeno višino. V velikem loku je zaokrožilo nad letališčem. Marko se je previdno povzpel na krilo. «Uh, kako piha!» je zakričal pilotu in se z obema rokama oprijel roba kabine, da ga ni odpihnilo vznak. Pilot je privzdignil obrvi. Z letališča so nekaj signalizirali. «Ne skači, veter je premočan, ne skači!» so v kratkih presledkih sporočili padalec. «Počakaj!» je zavpil pilot proti Marku. Toda zunaj na krilu ni bilo nikogar več.

padal kakor kapelo, je zdrknil v jo padalci takemu adalom. Sedaj ga dvakrat, trikrat je doskočil prav na so ga pozdravili kar ni mogel ver- ter, niti sam ne bi mu krepko stisnil

TRI NESREČE ZAPORED

Nesreča med Sunjo in Novsko

omobilski cesti — Zastrupitev z metil alkoholom

Ta nesreča je že tretja po vrsti v zadnjih nekaj dneh, ki so se pripetile v naši državi. 4. januarja je namreč prišlo do hude prometne nesreče, ki se je zgodila na cesti Beograd—Zagreb pri Slavonškem brodu. Trčenje treh vozil — avtobusa, kamiona in traktorja je terjalo 4 smrtno žrtve, 37 pa je bilo poškodovanih.

Pred kratkim pa je zaradi zastrupitve z metilnim alkoholom v Slavonški Požegi od 76 zastrupljenih izgubilo življenje 10 oseb. Do zastrupitve je prišlo zaradi zamenjave etilnega in metilnega alkohola. Slednji je močan strup. Ljudje so želeli kupiti etilni alkohol zato, da bi si pripravili doma žgane pijače za novoletne praznike.

MIHA KLINAR: MESTA, CESTE IN RAZCESTJA / MIHA KLINAR: MESTA, CESTE IN RAZCESTJA

124

«Ne boš nehala sitnariti?»
Torej jo je vseeno poslušal?
Da, toda njenega sitnarjenja je sit.
Saj ne sitnari. Samo čudi se njegovi brezbriznosti.

«No, in?»
«Nobena stvar te ne gane!»
Ah, to jo boli? Ali naj tuli z ženskami?

«Brezčuten si.»
«Hvala. A zdaj nehai! Tebi ni treba tuliti za menoj!»
«Da, seveda, ker si...»

«Kaj?»
«Krūpel.»
Štefi se zdrzne bolj kakor Franc. Te besede ni nameravala izgovoriti. Tako ji je, kakor da je ni izgovorila sama. Toda Franc je že pokonci. Njegove ustnice so zarezane. Zdi se ji, da jo bo udaril. Nagonsko se umakne in zbeži v sobo.

«Joj, kaj sem mu rekla,» ji je žal. Misli, da bo Franc planil za njo v spalnico.

«Kreten ti bo že pokazal!»
Zares, zaslužila bi udarec! Kljub temu pa obrne ključ in se za zaklenjenimi vrati začne opravičevati.

A Franc zahteva, da jih odpre.
«Tega kretena si boš zapomnila!»
Pa saj ni tako mislila! Ni ga hotela žaliti! Zato naj ji odpusti!
«Tega kretena mi boš drago plačala!»
Ali ji res ne verjame, da te besede ni hotela reči. Samo...
Beseda ji zastane. Zasihtela je Francove korake in nato kuhinjska vrata, ki so se naglo odprla in z drleskom zaprla.

Je odšel? Ali pa bi jo samo rad zvalil v kuhinjo in potem obračunal z njo kakor takrat, ko ga je zmotila pri korekturnih polah in jo je potem udaril.

Se bo spozabil tudi sedaj?
Naj bo karkoli, odpreti mora. Užalila ga je. Kriva je. Tudi ko bi jo udaril, bo mirno sprejela udarec.

Odklenila je. Toda Franca ni bilo v kuhinji.

Je odšel?
Ne! Kljuka se je upognila. Vrata se odpro. Toda na pragu ni Franc, ampak Slavko, ki se je igral z otroki v pritličju.

«Sta se kregala? Tata je bil tako jezep. Niti pogledal me ni.»
Štefi je ob Slavkovih besedah še bolj hudo. A molči. Samo k oknu stopi.

Da, tam je. Proti obali gre.
«Daj, Slavko! Hitro se preobleci! Za njim greva!»

Otrok jo začudeno, skoro očitajoče pogleda. Sele potem se začne naglo preoblečati. Tudi sama se v naglici obleče. V nekaj minutah sta že na ulici.

Štefi hiti. Otrok jo komaj dohiteva. Njen pogled bega v vrvežu od obraza do obraza. Toda kako bi med to množico žalostnih in zaskrbljenih obrazov zagledala Franca.

Vsak korak je težji in z vsakim korakom bolj se kesa, da ga ni pustila pri miru. Naposled je bil Franc utrujen. Vrnil se je komaj iz Milj. Odpočiti se je hotel. A ona ga ni pustila. Hotela je, da bi ji odgovoril na vprašanje, na katero bi ji najbrž ne mogel odgovoriti noben sodrug v Trstu.

DUNAJSKA DRŠALNA REVIIJA

Mavrica na drsalkah

Kako, »Mavrica na drsalkah«, saj to je nemogoče. Pa vendar: ko smo si tik pred Novim letom ogledali tradicionalno, sedaj že 27. dunajsko drsalno revijo, nas je ob odhodu iz velike dvorane spremljal občutek, kot da smo gledali pravo mavrico. Mlade drsalke in drsalec, nekdanje zvezde iz olimpijskih tekmovalnih, evropskih in svetovnih prvenstev Nicole Ardant s svojim francoskim temperamentom, bivša češkoslovaška prvakinja Milena s svojim pisalcem Paulom Sibleyem iz Amerike, večkratni avstrijski prvak in drugoplasirani na evropskem prvenstvu Peter Jonas, večkratna belgijska prvakinja Yvette Busicau z nemškim partnerjem Manfredom Wollschlaggerjem, po vsej Evropi znani komik na ledu Anglež Duncan Whaley in drugi, so nam na veliki ledeni plošči, ob pomoči svetlobnih efektov, v bogatih svetlečih oblačilih, prikazali program, sestavljen tako, da je gledalcem ustvaril pravo vizijo mavrice. Od tod verjetno tudi naslov letošnje drsalne revije.

Nepozaben je prizor iz prvega dela, ko nam mlade drsalke v kostimih, ki simbolizirajo tulipane, ob soju raznobarnih žarometov, odpro rožnati svet Holandije. Med solisti nastopi tudi večkratni avstrijski prvak Peter Jonas. Prvi del sporeda zaključijo »Vragolije«, pri katerih spoznamo solistko Mileno kot zapeljivo hudičevko Serafino, ki v družbi celotnega baleta spravi v pekel celo lordskega sodnika.

Med zanimivimi točkami drugega dela revije je prav gotovo »Dunajska slikanica«, v kateri drsalec, držeč avstrijske državne zastave s skladnim drsanjem in gibi pričarajo pozdrav z Dunaja. Posebnost letošnjega programa je »Dunajski porcelan«, točka, pri kateri se izvirna koreografija odlično sklada z

večno mlado glasbo Franza Schuberta. Verjetno tako izvirne točke ne more predstaviti nobena druga še tako odlična drsalna revija.

Višek barvnih efektov, skupinskega nastopa, elegancije in skladnosti z glasbeno spremljavo, vsekakor predstavljajo zaključna točka: dunajski valček. Ta nas ponovno prepriča, da je valček še vedno tradicija in posebnost Dunaja, pa čeprav je bil izveden na drsalkah in ledeni plošči.

Težko je podrobno opisati letošnji skoraj triurni »mavrični« program. Dobro izbrani kostimi, izredni svetlobni efekti, skladno drsanje ansambla in izvrstni solisti so glavne značilnosti revije.

Seveda pa je za izvedbo takšnega programa potrebna skrbna organizacija. Tudi le-

Eden izmed prikupnih skupinskih nastopov, v katerem je prišlo do izraza vse bogastvo

tošnja drsalna revija poteka pod strokovnim vodstvom režiserja Willa Pettra, koreografijo je izbrala njegova žena Edith, glasbeno pa je revijo opremil Robert Stolz. Premiera je bila 15. avgusta lani v nemškem mestu Passau. Od tedaj si je revijo na njeni poti po svetu, od 22. decembra naprej pa na Dunaju, ogledalo že okoli 700.000 ljudi. Ker nastopata vzporedno kar dve skupini, zabeležijo na okrog 750 predstavah letno skupaj več kot 5 milijonov gledalcev. Revija deluje v okviru dunajskega

drsalnega društva, njen čisti dohodek pa je namenjen za razvoj drsalnih športov kot npr. tekmovalnega in umetnega drsanja, hokeja itd.

Celotni ansambel je v vseh letih svojega obstoja gostoval z raznovrstnimi programi v 17 deželah in več kot 200 mestih. Posneli so tudi že 7 filmov, od katerih ima največji uspeh lanskeletni, v katerem nastopa skupaj z njihovim ansamblom tudi svetovno znani par Külius-Bäumler.

Dunajska drsalna revija je postala tako iskana, da številnim ponudbam, ki jih do-

biva, zaradi pomanjkanja za sa ne more ugoditi. To je prav gotovo še enkrat dokaz njene izredne privlačnosti in potrjuje kvalitete nastopalcev. Za letošnjo drsalno revijo, ki bo od 3. februarja naprej v Celovecu, je prijazen ljenih tudi že okoli 40.000 gledalcev iz Slovenije in Hrvaške.

Povsem zasluženoma velja dunajska revija na ledu enega najboljših tovrstnih ansamblov na svetu, saj je doslej navdušila s svojimi nastopi v raznih deželah za okoli 45 milijonov gledalcev. Sonja Solar

Pozdrav z Dunaja — nepozaben nastop mladih

K ČLANKU »VELIKO SLAVE, ŠE VEČ PREPIRA«

Komu to koristi?

V članku »Veliko slave, še več prepira«, ki je bil objavljen v Glasu 18. decembra lani, opisuje Jože Vidic občni zbor čebelarke družine »Antona Janše« na Breznici. Povzel je nekaj kritičnih stvari, ki so se zgodile v preteklem letu v čebelarstvu, ki je imela največje uspehe v Sloveniji, kot je napisal. Kljub temu pa je pohvale v članku bore malo. Pomembna stvar na občnem zboru je bila tudi izvolitev Franca Resmana, predsednika čebelarkega društva Radovljica, za častnega člana družine, predlagani pa so bili tudi trije zaslužni čebelarji za odlikovanje z redom Janša III. stopnje.

Do prekinitve občnega zbora je prišlo zaradi nedokumentiranih računov prireditve (srečolova itd.), to pa je zdaj že urejeno. Na občnem zboru pa prav zaradi tega nadzorni odbor ni mogel takoj predlagati razrešnice upravnemu odboru.

Srečolov je bil prirejen na prireditvi družine, zato razpolaga z izkupičkom le zbor članov družine, kar je bilo tudi povedano na občnem zboru. Plemenitost postaja bo družina podorla, saj se vsi

čebelarji zavedamo, da je taka postaja nujno potrebna. Iz izkupička srečolova sta ustanovitelja že dobila nekaj denarja, nekaj pa je za opremo postaje prispevala tudi čebelarstva zveza Slovenije in čebelarstvo društvo Radovljica. Družina želi ločeno obravnavati srečolov in dotacije plemenitosti postaji, predvsem zato, ker je okrog lastništva postaje še nekaj nejasnosti, je namreč še v privatni lasti. Z družbeno imovino ali z dobikom prireditve se ni nihče

okoriščal, res pa je, da prireditve lahko prinesejo čebelarstvu več dobika. Tako so ugotovili tudi člani upravnega in nadzornega odbora na zadnji seji pred občnim zborom.

Kritika dopisnika, ki izhaja iz nepoznavanja razmer in želje po senzaciji, ne more nikomur koristiti.

Namen čebelarke družine je bil, postaviti našemu čebelarstvu vzorniku Antonu Janši dostojen spomenik. Dela in truda zanj je bilo veliko. Največ je udarniško delal Valko Razingar; če njegova ni bi bilo, spomenika Janši ne bi bilo. Takrat, ko je bil občni zbor, je bil on v bolnišnici, obsodbe na njegov račun so bile izrečene v njegovi odsotnosti, možnosti za govora ni imel.

MEDNARODNO TEKMOVANJE V SMUČARSKIH TEKIH V BOHINJU

Roman Seljak je bil četrty

Cprav so imeli organizatorji precej preglavice z urejanjem proge, so jo le uspeli lepo pripraviti in je tako tekmovanje zelo uspelo. Razveseljivo je predvsem, da tekmovanje ni uspelo le zaradi dobre organizacije, kar nam je večkrat v edino tolažbo, temveč tudi zaradi tekmovalnih uspehov naših tekačev. Največji uspeh je vsekakor dosegel Kranjčan Roman Seljak, saj se je v močni mednarodni konkurenci uvrstil na odlično četrto mesto. Seljak je prehitel vse tekmovalce iz Avstrije, Italije, in Bolgarije.

Poh.), 3. Sedej (E) 23,30; Članice (10 km): 1. Endler 34,47, 2. Barthel 34,51, 3. Scherer (vse ZRN) 35,46, 5. Pšenica (J) 36,43; Mladinci (10 km): 1. Dornik (J) 30,43, 2. Angelov (B) 31,26, 3. Jakopič (J)

31,30; Člani (15 km): 1. Gurf (P) 43,27 2. Čilič 44,18, 3. Parička (oba CSSR) 44,22, 4. Seljak (J) 44,28, 9. Kobentar (J) 45,20, 11. Kobilica (J), 12. Pavčič, 14. Bavče, 15. Mrzlikar itd.

Med mladinkami je osvojila prvo mesto domačinka Ivana Repinc, dočim se je naša najboljša članica Lidija Pšenica uvrstila na peto mesto. Prav tako, kot Seljak je napravil podvig tudi mladinec Dornik, saj je osvojil prvo mesto v mednarodni konkurenci.

Tudi za drugi dan tekmovanja je Seljak v štafetnem teku pokazal najboljšo formo. Od njega je tekel boljše le Poljak Gut. Tudi Kobentar in Kobilica sta tekla odlično in je tako naša štafeta zasedla tretje mesto. V mladinski konkurenci so slavili mladinci iz Gorij (Kalan, Jakopič in Dornik) pomembno zmago pred Jeseničani in kombinirano ekipo Avstrija-Bolgarija.

Bohinjske tekme so pokazale, da so tekači zelo dobro pripravljani za letošnje sezono. Vrsta nastopov, ki jih bodo še imeli naj bi pokazala, če so zreli za udeležbo na svetovnem prvenstvu v Oslu. Prvi nastop je brez dvoma to potrdil, tako da si lahko samo želimo čimveč podobnih uspehov naših tekačev.

REZULTATI — Mladinke (5 kilometrov): 1. Repinc (Boh.) 30,28, 2. Grušovnik (Lov. na

ZDRUŽITEV KAMNIKA IN SVOBODE

Kamniški nogomet z združenimi močmi

Kar niso dosegla priporočila je dosegel težak položaj obeh kolektivov

V jesenskem delu SCNL — zapad so se uvrstili kamniški nogometaši zelo slabo, saj so zasedli šele 10. mesto. Vzroki za tako slabo uvrstitev so

prav gotovo v nedisciplini in pomanjkanju igralcev, saj se je treningov udeleževala le polovica moštva.

V klubu so kolebali med dvema rešitvama: uvrstiti v moštvo mlade igralce ali pa kljub pomanjkljivemu treningu uvrščati starejše rutinirane nogometaše. Neodločnost pri reševanju tega osnovnega problema pa je še povečevala nedisciplino.

Ko sta prenehala igrati še dva standardna igralca, se je znašlo moštvo zaradi zapoznelih priprav, pred prvenstvom precej nepripravljeno. Ker so bili mladinci, ki so dosegli v lanskem sezoni lepe uspehe (1. mesto v SCNL — zahod in v kvalifikacijah za SNL ter zmaga v pokalni tekmi nad Olimpijo), v začetku sezone prepuščeni sami sebi, jih je tako nekaj prenehalo nastopati, ostali pa niso trenirali. Tako tudi teh ni bilo mogoče uvrstiti v prvo moštvo.

Ker mladinci zaradi pomanjkanja finančnih sredstev niso mogli nastopiti v SNL, so v klubu prenehali skrbeti zanje, kar se je takoj maščevalo.

Tudi mestnemu rivalu NK Svobode se v L. pozvezni ljubljanski ligi ni godilo dosti bolje, saj so se borili z istimi problemi, le da je bil pri njih problem pomanjkanja igralcev še dosti večji, saj so bili celo prisiljeni prenehati delovati.

- Tako je samo po sebi prišlo do združitve, katere do sedaj ni bilo mogoče doseči kljub mnogim poizkusom. Prav gotovo bo ta združitev prispevala k napredku kvalitete kamniškega nogometa. Ljubitelji nogometa v Kamniku zaradi tega pričakujejo v spomladanskem delu tekmovanja boljše nogomet in večje uspehe domačega moštva.

- sm -

15. 1. V LANCOVEM ŠOLSKA MLADINA IZ VSE GORENJSKE

Petič po stezah partizanske Jelovice

V letošnjem letu bo organiziral smučarski klub iz Radovljice na Lancovem že peto tekmovanje šolskih ekip »Po stezah partizanske Jelovice.« Na osnovi dosedanjih izkušenj bodo precej spremenili obliko tekmovanja ter tako pričakujejo, da bo udeležba še večja, kot je bila lansko leto.

Lansko leto so tekmovali le v tekih s streljanjem na balončke. Tega tekmovanja se je udeležilo skoraj 200 otrok oziroma 28 ekip. Organizatorji so spoznali, da bi bilo zanimanje še večje, če

bi vpeljali v program še slalom in skoke.

Ker so bili v preteklih letih pionirji precej neveščji v streljanju, ga bodo letos opustili. Pionirji bodo tekmovali v teku na 2 km, pionirke pa na 1 km. V tekih je pred enim letom nastopilo pri pionirjih 28 ekip (zmagala je ekipa o. š. Gorje, med posamezniki pa Janša iz o. š. Bled), pri pionirkah pa 20 ekip (ekipno zmagala Bohinjska Bistrica, med posameznicami Podlipnikova iz o. š. Bohinjska Bistrica).

Obnovljen Janšev čebelnjak je tudi turistična atrakcija. Z njim smo hoteli opozoriti našo javnost o pomembni kmetijski gospodarski panogi, ki postaja vse važnejša prav spričo načrtnih plantažnih nasadov. Dokler je bilo sajenje sadnega drevja nenačrtno, je zadostovalo tudi nenačrtno čebelarjenje. Sem in tja so po sadovnjakih in travnikih čebelnjaki z nekaj panji. Ko pa se pojavi načrtno plantažno gospodarstvo, pa moramo skrbeti za zadostno število čebeljih družin v plantaži v času cvetenja, če hočemo dobiti zadovoljiv pridelek. To v Sloveniji že delamo. Glavni prispevek čebel k narodnemu gospodarstvu namreč ni količina nabranega medu, ampak opravevanje cvetja. To je dokazano. Čebelarstvo bo tako še vedno nujno potrebna kmetijska panoga, morda se bo le nekoliko preusmerila.

Anton Spendal, tajnik čebelarke družine Breznica

Nedeljski turnirji naših najboljših ekip v kegljanju na ledu so postali že tradicionalni.

PREBERITE

LIMOGREDE

V nedeljskem tekmovanju smučarskih skokih v Semeringu je osvojil Marjan ečar četrto mesto s skokoma 72 in 71 m. Zmagal je rancoz Poitrot (75, 76 m), aje je bil deveti, Eržen pa vanajsti.

● Naša alpska tekmovalca jakota in Vogrinec sta se lahko uvrstila na mednarodnem tekmovanju v Adelbolenu. Ker sta bila med zadnjimi, nista znana njuna rezultata. Zmagal je Francoz ean Claude Killy.

● Na drugih preglednih tekmah jeseniških smučarjev je zmagal M. Klinar pred Jakopičem. Med mladinci je zmagal Antar, pri mladinkah Ilmarjeva pri članicah Kleindienstova.

● Na XVII. namiznotenistem prvenstvu je osvojila Kranjčanka Zerovnikova med članicami tretje mesto pred Jeseničanko Krafczeljevo. Pavličeva se je uvrstila na sedmo mesto. Pri moških je dosegel od gorenjskih tekmovalcev največji uspeh Frelih, ki je izločil iz tekmovanja Jazviča in osvojil četrto mesto.

● Na mednarodnem turnirju v kegljanju na ledu, ki je bilo v nedeljo na Jesenicah je zmagala domača ekipa »Drinovce« pred dvema avstrijskima ekipama.

● Mirko Klinar je zaprosil svoj klub Branik za izpisnico, ker namerava nastopiti s petpet za matični klub Jesenice.

Z dopisom z dne 29. januarja 1964 je Zavod za spomeniško varstvo Kranj uvrstil Janšev čebelnjak h kulturno-godovinskim spomenikom. Čebelnjak smo potem obnovili, da bi ohranil podobo Janševega časa, je delo nadzoroval zavod sam. Tako je nastal edinstven spomenik možu, ki je bil prvi čebelarški učitelj tekdanje Avstroogrske, doma Breznice na Gorenjskem. S tem spomenikom smo hoteli pokazati vsem, da je bil Janša Slovenec, čeprav so si ga nastili tudi drugi. To smo tudi dosegli. Zahvalno pismo nam je med drugim poslal tudi gospod Alois Tropper, predsednik avstrijske čebelarke zveze na Dunaju, ki je bil tudi na otvoritvi Janševga čebelnjaka, 15. avgusta lani. Poslal nam je tudi sliko spomenika Janši, ki je v Auaršanu na Dunaju. V pismu med drugim piše: »Iz tega vidite, da tudi mi visoko cenimo spomin na tega velikega čelna vaše domovine.«

BERITE GLAS

Kakšne so kazni?

V noveletni številki Glasa smo objavili izvlečke iz nekaterih obtožnic posameznikov, ki so zakrivali razna kazniva dejanja. Danes pa objavljamo odločitev kranjskega okrožnega sodišča in višino kazni.

Pod naslovom »Iz malega raste veliko« smo opisali kazniva dejanja Blaža Marića in Milivoja Tašića. Prvi je bil obsojen na osem let strogega zapora, drugi pa na pet let strogega zapora. Mariću so oprostili kaznivo dejanje vploma v poslovalnico podjetja »Tobak« na Javorniku, ki naj bi ga izvršil v noči od 12. na 13. junij 1964. Vendar pa je sodišče pri odmeri kazni upoštevalo tudi sodbo okrožnega sodišča v Kranju z dne 3. 12. 1964 in sodbo Vrhovnega sodišča SRS, s katero je bil obsojen na tri leta strogega zapora. Zaradi tega je bila določena enotna kazn. in sicer deset let in deset mesecev strogega zapo-

ra. Poleg tega morata oba povrniti podjetju »Kokra« iz Kranja vsoto 802.515 dinarjev.

Marjana Rakovec je obtožnica bremenila, da je pridobil premoženje s tem, da je drugemu obljubljal, da bo zanj nabavil parket in mu ga tudi položil. Oškodovani Vučko mu je zaradi tega dal 39.000 dinarjev, katere je Rakovec zapravil. Sodišče ga je kaznovalo z osmimi meseci zapora. V kazni se mu všteje tudi preiskovalni zapor. Vučku pa mora vrniti 39.000 dinarjev.

V članku »Vlom v stanovanje« smo napisali, da je obtoženec Rudi Brglez ukradel v stanovanju Frančiške Stular več predmetov. Sodišče je

ugotovilo, da je bila vrednost ukradenih stvari 7.900 dinarjev. Obsojen je bil na 3 mesece zapora. V kazni se mu všteje pripor in preiskovalni zapor. — J. Jarc

Smrt petnajstletne deklice

● V nedeljo zvečer se je pripetila v Virmašah pri Sk. Loki huda prometna nesreča. Dostavni avtomobil LJ 397-78, ki ga je vozil Franci Pajk iz Ljubljane, je vozil iz Skofje Loke proti Kranju. V isti smeri so šli po desni strani trije pešci. Med njimi je bila tudi Sonja Štupnikar, stara petnajst let, iz Štutnje

V ponedeljek zvečer neka pred osmo uro se je pripetila 300 metrov izven naselja Medno proti Ljubljani, huda prometna nesreča.

Iz Medvod proti Ljubljani je peljal voznik avtobusa KR

21-45 A. Pavuna iz Kranja s prizganimi kratkimi lučkami, ker mu je nasproti peljal drugi voznik. Pešec Janja Ribnikar pa je hodil po cesti pred njim sem ter tja.

Zaradi tega ga je voznik avtobusa zbil s čelno stranjo avtobusa. Poškodbe pešca so bile tako hude, da je takoj po nesreči umrl. Ribnikar je bil doma iz Spodnjih Dupelj 31 pri Kranju. Njega je pred nesrečo opazil neki drugi voznik in je v Sentvidu njegovo opozorilo prometno polurlo. Ti so se takoj odpeljali proti Mednemu, vendar je tik pred njihovim prihodom nesreča že pripetila. — JJ

Sreča v nesreči

V soboto zvečer se je na cesti III. reda Podgora-Trebija peljal z avtomobilom KR 24-21 Janez Cadež iz Gorenje vasi. Na nepreglednem desnem ovinku je s hitrostjo 40 do 50 km na uro iz neznanega vzroka zapeljal na levo stran ceste. Pri tem je izru-

val obeštni smernik, zaletel pa se je z avtomobilom trikrat prevrnil po strmo nasipu in 15 metrov od ste obstal. Bil je popolnoma trezen in na srečo se ni telesno poškodoval. Materijska škoda na vozilu znaša okoli milijon dinarjev. — JJ

Najdeni predmeti

V zadnjem času so našli na področju kranjske občine naslednja kolesa in druge predmete, ki jih lastniki lahko dvignejo v prostorih občinske skupščine v Kranju.

Moško kolo »DIAMANT«, št. 3425072, rdeče; moško kolo »ROG«, št. F 2PR, črno; moško kolo »ROG«, št. 294610, zeleno; moško kolo »ROG«, št. 347676, zeleno; moško kolo »ROG«, št. 381115, bronzi; moško kolo »ROG«, št. 510890, modro; moško kolo »DIAMANT«, št. 4188810, modro; moško kolo neznane znamke, št. 66780, sivo; moško kolo »FAVORIT«, št. 5707, modro;

moško kolo »ROG«, št. 45391, modro; moško kolo, neznane znamke, št. 77000, črno; moško kolo, neznane znamke, št. F 2 R, zeleno; žensko kolo, neznane znamke, št. 879177, črno; žensko kolo »ROG«, št. 130743, modro; žensko kolo, neznane znamke, št. 8708976, modro; denarnica otroška, rdeča; šal, volnen, karirast; ura ženska, št. 196195; rokavice ženske, rdeče;

Padel je za cesto

Okoli desete ure v nedeljo zvečer se je peljal po cesti iz Most proti Brniku z mopedom 33-letni Janez Zidar iz Zg. Brnika. Ker ni obvladal vozila, se je prevrnil z mopedom na cesto. Kmalu po nesreči so ga našli in odpeljali v ZD Kranj, od tu pa v ljubljansko bolnišnico. Pri padcu se je hudo telesno poškodoval.

Zvedeli smo

● V torek zvečer ob 19. uri bo v dvorani občinske skupščine Kranj predavanje pod naslovom »V stenah Montblanca«. Predaval bo član himalajske odprave Ciril Debeljak.

● Na kranjski avtobusni postaji izvršujejo še zadnja dela pri ureditvi bifeja, ki bo v čakalnici postaje.

● Kranjski plavalci bodo po več letih ponovno odšli na zimski trening, katerega bodo imeli na snegu.

● Kljub temu, da je bil lani promet gostejši kot predlanski, je bilo smrtnih žrtev manj.

● Pred nedavnim je PK Triglav pričel z letošnjo plavalno šolo, ki je v zimskem plavalnem bazenu v Savskem logu. Kdor ima veselje do plavanja, se še vedno lahko prijavi.

● Pred nedavnim so v Selu pri Žirovnici priredili lovci pogon na divjad. 25 lovcev je ustrelilo 21 zajcev in dve lisici. Praznih rok sta ostala samo dva lovca.

SESTANEK šoferjev C kategorije

Združenje šoferjev in avtomehanicov podružnica Kranj, vabi vse šoferje C kategorije, ki še nimajo strokovnega izpita, na sestanek v nedeljo, dne 16. 1. 1966 ob 9. uri v Delavskem domu vhod št. 4 v Kranju.

Nerazumljiva objestnost

V petek zvečer okoli 19. ure se je pripetil neljub dogodek na cesti, ki vodi v novi hotel na Smarjetni gori pri Kranju.

Stirje študentje filozofske fakultete iz Ljubljane, in sicer F. Benedik, U. Gros, A. Zumer in J. Likozar, so postavili preko ceste hlod in s tem zaprli komaj štiri metre široko cesto. Na srečo je vse to opazil upravnik nove-

ga hotela in oviro pravilno odstranil.

In kaj bi bilo, če je ne opazil? Bi se morda zgodilo tako kot se je pred leti na Bledu ko je voznik motornega vozila umrl zaradi poškodb pri nesreči? Priljubljeni!

Vsekakor jih bo moral policnik za prekrške pošteno »počučiti« kaj se lahko dogodi in kaj ne. — JJ

PROMETNO PODJETJE

»LJUBLJANA TRANSPORT«

poslovna enota JESENICE

razpisuje delovna mesta

1. VEČ ŠOFERJEV D KATEGORIJE
2. 6 AVTOBUSNIH SPREVEDNIKOV
3. VEČ VK IN KV AVTOMEHANIKOV
4. 2 MENJALCA NA MEDNARODNIH VLAKIH
5. KUHARICO GOSTIŠČA ŽIČNICE
6. SERVIRKO GOSTIŠČA ŽIČNICE

Pogoji za delovna mesta pod 1. VK delavec prometne stroke, stanovanje na Jesenicah, v Mojstrani, Kranjski gori ali Ratečah, pod 2. popolna osemletka in stanovanje v Mojstrani, Kranjski gori ali Ratečah, pod 4. srednja strokovna izobrazba, obvezno znanje nemškega jezika in stanovanje na Jesenicah, pod 5. VK delavec gostinske stroke, pod 6. KV delavec gostinske stroke. Za delovna mesta pod 6. in 7. je samsko stanovanje zagotovljeno.

Za vsa delovna mesta je s pravilnikom določeno poskusno delo. Osební dohodki po pravilniku. Razpis velja do 25. januarja 1966.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE KRANJ

obvešča cenjene potrošnike, da bo z dne 12. januarja 1966

ODPRTA SERVISNA DELAVNICA V ŠKOFJI LOKI

Cankarjev trg št. 3 poleg vinotoča »Krona«. V omejeni delavnici bosta strokovna delavca opravljala dela na

radioaparatih, tranzistorskih sprejemnikih, gramofonih, TV aparatih ter vseh vrst elektro gospodinjstkih aparatih.

Delo bosta po potrebi opravljala za določene aparate (TV, hladilnike, bojlerje, štedilnike in slično) tudi na domu. Vsa ta popravila se nanašajo na vse aparate v garancijski dobi (s katerimi ima podjetje pogodbo: RIZ, EI Niš, Standard, in to TV in radio ter tranzistorski sprejemniki; od elektrogospodinjstkih aparatov pa: Tiki, ELRA, Kontakt, BKA, Gorenje, Sloboda, ELMA, EM Maribor, Standard, Georgi Naumov, Saturnus, Metalac, RAPID — uvoznik, Tehnoservis — Beograd, ALFA — Vranje). Vršimo pa tudi storitve na aparatih drugih proizvajalcev — seveda v izvangarancijski dobi.

NAROCILA za storitve lahko javite na telefon št. 85816.

Cenjenim potrošnikom želimo kar najbolje ustreči.

prodaja

Prodaj avto BMW 700 odlično ohranjen. Naslov v oglasnem oddelku 28

Prodaj televizor. Kranj, Ješetova 26 94

Prodaj rabljen živalni stroj in lahek vprežni voz. Kupim kobilo amerikanko, 5 do 10 let staro. Sp. Brnik 66, Cerklje 95

Kravo, odlično mlekarico, redovniško, s teletom ali brez ter dva vola 2 in 4 leta stara prodaj. Breg 8, Pred-dvor 96

Prodaj prašička 200 kg težkega. St. Loka 11, Sk. Loka 97

Prodaj nov pralni stroj z garancijo, tip Super 3, 3 kg, za 130.000 din. Edvard Govekar, Suha 111, Sk. Loka 98

Prodaj prašiča. Jezerska c. 44, Kranj 99

Prodaj avto DKW Junior F 11. Naslov v oglasnem oddelku 100

Prodaj: trodelno omaro, pomivalno mizo, otroško stajlo. Janez Brezar, Stirnova 5, Kranj 101

Prodaj večjo količino butar. Jerca Blaznik, Sp. Besnica 58 102

Prodaj plemenskega merjasa črno bele barve s kratkim rilcem. Naslov v oglasnem oddelku 103

Večjo količino svežih jajc dobite vsak dan po konkurenčni ceni pri Bajdu, Križe 81 104

Prodaj traktorski sadilec krompirja in enosno prikolico. Pr. Polica 8, Cerklje 105

Prodaj malo rabljen radioparat 6 cevni Nikola Tesla ali zamenjam za samostojni gramofon. Delavska 51 A, Kranj 106

Prodaj: kuhinjsko trodelno gredenco in mizo ter 2 harmoniki - 32 basno in 60 basno z registrom. Ivan Jensterle, Savska c. 26, Kranj 107

Kupim voz zapravljiček (federvagen) v dobrem stanju. Naslov v oglasnem oddelku 108

Kupim dobro ohranjen ročni stroj za česljanje žime. Naslov v oglasnem oddelku 73

iskanja

Mizarskega pomočnika za stavbena in pohištvena dela sprejemem tako. Plača po dogovoru. Stanovanje, hrana

preskrbljeno. Peternelj, Skofja Loka 109

Iščem enosobno stanovanje. Nudim dobro nagrado in plačam za 2 leti naprej. Nazorjeva 6, Kranj 110

Poštena delavka išče sobo v Kranju ali okolici. Naslov v oglasnem oddelku 111

Ušel je pes - nemški bokser, ki sliši na ime BOJ. Kdor kaj ve o njem naj sporoči proti nagradi. Zasavska 40, Kranj 112

Od 9. januarja pogrešamo psa »brak jazbečarja« temno

rjave barve s črnimi resami na glavi, star 2 leti. Sliši na ime DAKI. Sporočite proti nagradi in vrnitvi stroškov Francu Dolencu, Sk. Loka 113

Dva vertahajm ključa sem izgubil v petek. Prosim proti nagradi vrniti v oglasni oddelk 114

Dva solidna fanta Slovenca, dobita stanovanje. Naslov v oglasnem oddelku 115

Preklecujem izgubljeno avtobusno izkaznico 009129,

Kranj-Goriče na ime Perko Martina 116

Popravek

pri objavi razpisa Poklicne šole za slikopleskarsko stroko Kranj za delovno mesto tajnice je po pomoti zašel pod besedilo razpisa tudi podpis iz naročilnice: »Raynatelje. Ker se s tem menja smisel razpisa se za to neljubo napako opravičujemo njihovi delovni skupnosti.

Naznanjamo žalostno vest, da nas je v 87. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, teta, stara mama

MARIJA ŠPAROVEC,

roj. Dolhar

Zg. Duplje 26

Na zadnji poti jo bomo spremlili v četrtek popoldan na krajevno pokopališče.

Zalujoči: sinovi Janko, Peter, Francelj ter Micka in Ivanka z družinami ter ostalo sorodstvo

DELAVSKA UNIVERZA

»TOMO BREJC« KRANJ

razpisuje naslednje tečaje:

1. Začetni in nadaljevalni tečaj tehničnega risanja
  2. Tečaj poslovne korespondence in administracije
  3. Začetni in nadaljevalni knjigovodski tečaj
  4. Kinooperaterski tečaj
  5. Pripravljalne tečaje za pridobitev poklicev v elektro in kovinski stroki
  6. Debatni stenografski tečaj
  7. Pripravljalni tečaj za opravljanje sprejemnih izpitov na višjih šolah iz predmetov: matematika, fizika in kemija
  8. Intenzivne tečaje tujih jezikov - začetna, nadaljevalna in konverzacijska stopnja - nemščina - angleščina - francoščina - italijanščina
- Tečaji trajajo tri mesece, pouk pa je dvakrat na teden po tri šolske ure
9. Krajše specializirane tečaje nemškega, italijanskega in angleškega jezika za trgovska in gostinska podjetja.

Prijave sprejema Delavske univerze »Tomo Brejc« Kranj, Cesta Staneta Zagarja 1, in sicer osebno, pisмено ali telefonično (21076, 21243) vsak dan v dopoldanskem času iz popoldne od 14. do 17. ure. Prijave sprejemamo do 20. januarja 1966 (za točko V. pa do maja 1966).

Upravni odbor razpisuje prosto delovno mesto

»PREDSTAVNIK PODJETJA«

za področje LR Hrvatske, LR Črne gore, LR Bosne in Hercegovine.

Zahteva se:

dovršena ekonomska srednja šola z 10-letno prakso v prometu s tekstilom ali ustrezna kvalifikacija v trgovini s tekstilom in daljša praksa.

Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov v podjetju.

Ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo dosežanj zaposlitev poslati na:

**BOMBAŽNA PREDILNICA
IN TKALNICA TRŽIČ,**

**Oglas v »Glasu« -
vaš poslovni uspeh!**

Zahvala

Ob boleči izgubi moža in očeta

SILVESTRA UDIRJA

se najiskreneje zahvaljujemo najprej Mariji Zupan, Francu Erženu in družini Jožeta Držaja, ki so mu pomagali in mu lajšali poslednje ure življenja.

Iskrena hvala vsem darovalcem vencev in cvetja, vsem sorodnikom, prijateljem, sostanovalcem, kolektivu šolski center Iskra za sočustvovanje in pomoč, kolektivu posebne osnovne šole, tov. Koželju za poslovilne besede, tov. Topolovcu za prevoz, vsem pevcom za žalostinke ter vsem vaščanom Spodnje in Zgornje Besnice, ki so ga v tako velikem številu spremlili na nje govni zadnji poti.

Zalujoči:

žen: Elca otroka Mirko in Sonja

ZAHVALA

Iskrena zahvala občanom Gorenjesavčanom v Kranju za izkazane izraze sožalja in za udeležbo na pogrebu, dne 4. I. 1966 ob smrti

FRANCA HVALA

Se posebna zahvala Krajevni organizaciji SZDL Gorenja Sava za venec, godbo in poslovilni govor ob grobu pokojnika.

Brat Stefan in sorodniki

Postojna, Stomaž, na Vipavskem,
Nova Gorica in Gorica (Italia)

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je po težki bolezni za vedno zapustil naš sin, brat in stric

MIHA OMAN

tehnični kontrolor

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 12. januarja 1966 ob 16. uri iz hiše žalosti, Kranj, C. Talcev 4. V Kranju, dne 10. I. 1966

Zalujoči: mama, brata, sestre in ostalo sorodstvo

kupim

Seno kupimo. Ponudbe sprejema Kmetijsko živilski kombinat Kranj, Maistrov trg 14 - komerciala ali delovišče Senčur.

Obrtno podjetje
Tržič

razpisuje delovno mesto
RAČUNOVODJE

Pogoji:

Srednja ekonomska šola ali druge srednje strokovne šole s 5-letno prakso v finančni stroki.

Nastop službe 1/II-1966. Osební dohodki po pravilniku o delitvi OD podjetja.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Pismene ponudbe ali osebni dogovor na naslov:

Obrtno podjetje Tržič,
Trg svobode 33
tel. 71-240

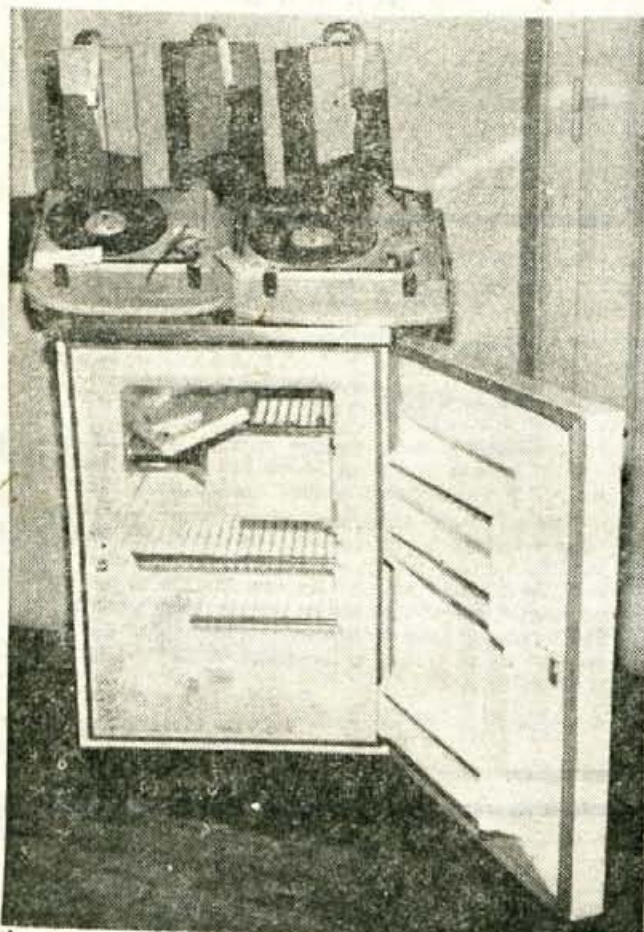
Občni zbor ZB Trboje

V nedeljo (9. januarja) je imela krajevna organizacija ZB NOV Trboje svoj redni letni občni zbor, ki je tako po vsebini kot tudi udeležbi dobro uspel.

Delo, ki ga je organizacija opravila v preteklem letu ni majhno. Ni dolgo od tega, kar so odkrili enega najlepših spomenikov padlim borcem in žrtvam fašističnega te-

rorja in uredili park Svobode. To je že drugi spomenik padlim v tem kraju, odkrili pa so tudi številna druga spominska obeležja. Novi spomenik in park si je ob prazniku Dnevu JLA ogledalo nad 800 pripadnikov kranjskega garnizona in tam izvedlo krajši komemorativni program.

- 8

Še je čas, da se udeležite žrebanja

Poravnajte naročnino za vsaj pol leta, pa boste sodelovali v tradicionalnem žrebanju, ki ga prireja naše uredništvo za vse naročnike. Če plačate celoletno naročnino, sodelujete pri žrebanju z dvema glasovoma!

Pri žrebanju lahko sodelujejo tudi novi naročniki. Zato čimprej naročite Glas! Ne pozabite tudi tole: za vsakega novega naročnika nov listek v bobnu sreče!

Na sliki: del nagrad, ki so že pripravljene za žrebanje. Skupno bo nagrad 100 v vrednosti poldrug milijon dinarjev!

Naročajte Glas — Naročajte Glas — Naročajte

ZANIMIVO SREČANJE V TRŽIČU

Mladina pred mikrofonom

Srečanje mladih iz Kroke, Kranja in Tržiča na javni oddaji

V Cankarjevem domu v Tržiču je priredil v četrtek aktiv ZMS BPT Tržič javno oddajo »Mladina pred mikrofonom«. Nastopili so pevci popevke, recitatorji, instrumentalisti in ansambli iz Kroke, Kranja in Tržiča. Ekipe tovarn »Plamen« Kropa, IBI Kranj in BPT Tržič so odgovarjale na vprašanja: Tržič med NOV.

V tej konkurenci je I. mesto zasedla ekipa IBI iz Kranja, pred »Plamenom« iz

Kroke in BPT Tržič.

V prepolni dvorani so se pomerili tudi vokalni solisti,

Novoletna površnost

Naši ljudje po Gorenjskem so bili ob novoletnih praznikih prikrajšani za 708 poštnih pošiljk, ki so jim bile poslane, a jih niso prejeli. Med temi je bilo 263 pisem in 435 razglednic, dopisnic in najrazličnejših čestitk v odprtem zavitku.

Toda tega niso krivi pismo-noši, marveč odpošiljatelji. Te podatke smo namreč dobili od posebne komisije pri poštnem podjetju v Kranju, ki navadno vsakih 14 dni pregleda vse nedostavljene pošiljke. Toda takrat, kot pravijo, je bilo tega zelo veliko. Kar 57 pošiljk je bilo popolnoma brez naslova, ponekod samo ime ali prilimek, druge spet naslov človeka, ki je tu živel pred 20 leti in podobno.

Kot pravijo na pošti, je pregledovanje takih pošiljk zelo naporno, mučno in odgovorno delo. Če je le moč skušajo ugotoviti vsaj naslov pošiljatelja. Zato odprejo pisma in jih nato spet znova zapelijo s posebno oznako. Ta-

ko so med omenjenimi pošiljkami ugotovili 38 naslovov in odpošiljateljem vrnili pošto. Kjer pa je tudi to neuspešno, grede, žal, pošiljke v ogenj pod komisijam nadzorstvom. K. M.

V spomin padlim

V nedeljo so položili za stopniki predsedstva ZB podjetja Iskra in Tovarne elektromehanike v Kranju venec pred spomenik v Dražgošah. Prisoten je bil tudi predsednik ZB Dražgoše Karl Jelenc. Zatem so prikazali prebivalcem Dražgoš film o partizanskem srečanju v Dražgošah v preteklem letu.

Stroj za tlačenje snega

- Podjetje »Zičnica« v Kranjski gori je pred kratkim dobilo iz Avstrije stroj za tlačenje snega, kjer jih izdelujejo po švedski licenci. Sneg po tlači stroj z gosenicami in valjarjem, ki ga vleče za seboj. Ker doseže brzino tudi do 35 km na uro ga bočjo lahko uporabljali tudi za prevoz turistov na Vršič. Za Kranjsko goro ki ima obsežna smučišča, je novi stroj velika pridobitev. B. B.

Odsek za notranje zadeve občine

Škofja Loka obvešča

lastnike motornih vozil iz območja občine Škofja Loka, da bo v času od 17/1 do 17/2-1966

podaljševanje veljavnosti prometnih dovoljenj

za leto 1966. Razporeditev podaljševanja bo objavljen na oglasnih deskah krajevnih skupnosti, krajevnih uradov in gospodarskih organizacij.

Za pojasnila se obračajte na Krajevne urade in prometno pisarno odseka za notranje zadeve.

Industrijski kombinat PLANIKA KRANJ

razpisuje prosto delovno mesto:

1. vodja računovodstva
2. organizator prodaje na terenu
3. kontrolor dohoda

Pogoji za sprejem so:

pod 1. visoka strokovna izobrazba s 5-letno prakso ali srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso v finančnih poslih;

pod 2. višja strokovna izobrazba ali srednja strokovna izobrazba z 10-letno prakso v trgovsko finančnih poslih;

pod 3. srednja strokovna izobrazba, kvalificiran čevljar ali kvalificiran trgovec.

Osebnih dohodki po pravilniku o delitvi OD kombinata.

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe v kadrovske sektor do 25. januarja 1966.

instrumentalisti, ansambli in recitatorji. Nastopajoče je ocenjevala strokovna komisija, ki je med popevkarji do delila I. mesto mladi, mnogi obetajoči pevci Zlata Karo Tržiča. V konkurenci duetov je bil najboljši duo Kastelec (Zlata Karo, Mija Fister), ki sta pred nedavnim uspešnim nastopili tudi na oddaji. »pokaži kaj znaš« v Ljubljani. Ansambel »Plamen« iz Kroke je zmagal v konkurenci ansamblov, medtem ko je med recitatorji zmagal Jože Zupančič iz Tržiča.

Vokalne soliste je spremljal ansambel Radia Tržič, katerem je kot gost nastopil solist na trobenti Marjan Ogrin, ki je navdušil prisotno občinstvo s skladbico Tišina.

Na tej oddaji so tudi razdelili najboljšim športnikom v BPT nagrade, pokale in diplome za dosežene uspehe v preteklem letu.

Oddajo sta vodila napovedovalka Radia Tržič Marija Bobičeva in Ivko Bergant. Občinstvo je bilo s programom zadovoljno in si Tržičani takih in podobnih prireditvev še želijo.

D. Humer

Podjetja - ustanove

ZGP Mladinska knjiga

Kranj, Maistrov trg 1

vam nudi

v svojem skladišču na debelo

pisarniški in tehnični material

pisalne in računske stroje

po grosističnih cenah

Izkoristite ugodno priložnost

GLAS

in Urad. vestnik Gorenjske

Izdaja in tiska CP »Gorenjski tisk« Kranj, Koroška

cesta 8. Naslov uredništva: Kranj, Cesta

Stana Žagarja 27 in uprave: Kranj, Koroška cesta 8.

Tekoči račun pri NB v Kranju 515-1-1135. Telefoni

redakcije 21-835, 22-152

uprava in tiskarna 21-190,

21-475, 21-897. Naročnina

letna 20 novih dinarjev

(n. d.) ali 2.000 starih dinarjev

(s. d.), mesečno 1.70 n. d.

ali 170 s. d. Cena posameznih števk 0.40 n. d.

ali 40 s. d. Mali oglasi za naročnike 0.40 n. d. ali 40

s. d. za nenaročnike 0.50 n. d.

ali 50 s. d. beseda. Neplačanih oglasov ne objavljamo